

Diagnoza rozwoju przedsiębiorczości powiatu kościerskiego

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA!

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Badanie realizowane
na zlecenie:

Agencja Rozwoju Pomorza S.A.

ul. Arkońska 6/A3
80-387 Gdańsk
tel. +48 58 32 33 100
fax +48 58 30 11 341
www.arp.gda.pl

Wykonawca badania:

ul. Sadowa 56
87-100 Toruń
tel/faks: + 48 56 621 18 56
e-mail: biuro@strefadoradztwa.pl
www.strefadoradztwa.pl

Autorzy:

Małgorzata Wieczorek-Grabowska
dr Hanna Rasmussen
Maciej Grabowski

Termin realizacji

Opracowanie i realizacja badania: styczeń – marzec 2014 r.

Projekt graficzny okładki
Zdjęcia na okładce:

Agnieszka Czarkowska
©vovan-Fotolia.com, ©Skyphoto-Fotolia.com, ©Kzenon-Fotolia.com,
©CandyBoxImages-Fotolia.com

Publikacja dystrybuowana bezpłatnie

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA!

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Publikacja została sfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt „Razem dla rozwoju kościerskich przedsiębiorstw – partnerstwo lokalne na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w kontekście zarządzania zmianą gospodarczą”.

SPIIS TREŚCI

<u>WSTĘP</u>	7
<u>STRESZCZENIE</u>	7
<u>1. OPIS PROCESU BADAWCZEGO</u>	11
<u>2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU KOŚCIERSKIEGO</u>	12
2.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE	12
2.2. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY POWIATU	12
2.3. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA POWIATU W UJĘCIU REGIONALNYM	13
2.4. WARUNKI NATURALNE POWIATU	14
2.5. DZIEDZICTWO KULTUROWE	14
<u>3. CZYNNIKI I BARIERY ROZWOJU PRZEDSIĘBIORSTW</u>	16
<u>4. POTENCJAŁ TURYSTYCZNY I KULTUROWY POWIATU KOŚCIERSKIEGO</u>	20
4.1. GŁÓWNE ATRAKCJE KULTUROWE	21
4.2. INFRASTRUKTURA TURYSTYCZNA	23
4.3. PERSPEKTYWY ROZWOJU PRZEDSIĘBIORSTW W SEKTORZE TURYSTYKI	25
<u>5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA</u>	27
5.1. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA (SIEĆ KANALIZACYJNA, WODOCIĄGOWA, ENERGETYKA)	27
5.2. INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA (DROGI, KOLEJ I POŁĄCZENIA Z LOTNISKAMI)	29
5.3. NOWOCZESNE TECHNOLOGIE INFORMACYJNE I KOMUNIKACYJNE	31
5.4. ATRAKCYJNOŚĆ TERENÓW INWESTYCYJNYCH W UKŁADZIE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYM POWIATU	31
<u>6. CHARAKTERYSTYKA RYNKU PRACY W POWIECIE KOŚCIERSKIM</u>	34
6.1. DEMOGRAFICZNA CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW PRACY W POWIECIE KOŚCIERSKIM	34
6.2. CHŁONNOŚĆ RYNKU PRACY	35
6.3. CHARAKTERYSTYKA BEZROBOCIA	37
6.4. MONITORING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH	38
<u>7. POTENCJAŁ EDUKACYJNY I SZKOLENIOWY</u>	40

7.1.	SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE	40
7.2.	DOSTĘP DO SZKOLNICTWA WYŻSZEGO	44
7.3.	PODSTAWY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W SZKOŁACH	45

8. INSTYTUCJE OTOCZENIA BIZNESU I ICH WPŁYW NA PODMIOTY GOSPODARCZE 47

8.1.	INSTYTUCJE I PODEJMOWANE PRZEZ NIE DZIAŁANIA	47
8.2.	DOSTĘPNE INSTRUMENTY WSPIERANIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI POSZCZEGÓLNYCH GMIN POWIATU KOŚCIERSKIEGO	52
8.3.	PROMOCJA INWESTYCYJNA	53
8.4.	PROMOCJA PRZEDSIĘBIORSTW I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	53
8.5.	ORGANIZACJE PRZEDSIĘBIORCÓW	54

9. GOSPODARKA POWIATU KOŚCIERSKIEGO 56

9.1.	LICZBA I STRUKTURA FIRM W POWIECIE KOŚCIERSKIM	56
9.2.	CHARAKTERYSTYKA ORAZ KONDYCJA ROZWOJOWA MSP	59
9.3.	SYTUACJA EKONOMICZNA FIRM SEKTORA MSP I JEJ WPŁYW NA LOKALNĄ GOSPODARKĘ	64

10. ZARZĄDZANIE ZMIANĄ GOSPODARCZĄ 68

10.1.	GENERALNE KIERUNKI ROZWOJU PRZEDSIĘBIORSTW W KONTEKŚCIE WOJEWÓDZTWA, KRAJU I TRENDÓW NA RYNKU GLOBALNYM	68
10.2.	DOSTĘPNE INSTRUMENTY PRZEWIDYWANIA ZMIANY GOSPODARCZEJ W POWIECIE KOŚCIERSKIM	70
10.3.	INSTYTUCJE ZARZĄDZAJĄCE ZMIANĄ	70

11. WNIOSKI PŁYNĄCE Z ANALIZY SILNYCH I SŁABYCH STRON ORAZ SZANS I ZAGROŻEŃ 73

12. BARIERY I DETERMINANTY ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W POWIECIE KOŚCIERSKIM 74

ZAŁĄCZNIK 1	ANALIZA SWOT
ZAŁĄCZNIK 2	KIERUNKI STUDIÓW NA UCZELNIACH WYŻSZYCH W REJONIE KOŚCIERZYN
ZAŁĄCZNIK 3	LISTA WSKAŹNIKÓW
ZAŁĄCZNIK 4	WYKAZ TERENÓW W OFERCIE INWESTYCYJNEJ
ZAŁĄCZNIK 5	OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW W POWIECIE KOŚCIERSKIM

SPIS TABEL

TABELA 1 WYBRANE WSKAŹNIKI KULTUROWYCH UWARUNKOWAŃ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI.....	17
TABELA 2 POSTRZEGANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W POLSCE.....	17
TABELA 3 BARIERY ROZWOJU MSP.....	19
TABELA 4 LICZBA MUZEÓW I ROCZNA W NICH FREKWENCJA W POWIECIE KOŚCIERSKIM I KARTUSKIM.	22
TABELA 5 BAZA NOCLEGOWA W POWIECIE KOŚCIERSKIM W LATACH 2008-2012, BDL GUS,	23
TABELA 6 LICZBA I POJEMNOŚĆ OBIEKTÓW TURYSTYCZNYCH REJESTROWANYCH W GUS.	24
TABELA 7 STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW POWIATU KOŚCIERSKIEGO W LATACH 2009-2013.....	34
TABELA 8 PORÓWNANIE STRUKTURY WIEKOWEJ MIESZKAŃCÓW DLA POWIATU KOŚCIERSKIEGO, WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO I TERENU KRAJU.....	34
TABELA 9 BEZROBOCIE W LATACH 2009-2013 W PODZIALE NA MIEJSCE WYSTĘPOWANIA.....	37
TABELA 10 ZAWODY NADWYŻKOWE I DEFICYTOWE W POWIECIE KOŚCIERSKIM W I PÓŁROCZU 2013 ROKU.....	38
TABELA 11 UZYSKANE ŚWIADECTWA DOJRZAŁOŚCI WG TYPU SZKÓŁ W POWIECIE KOŚCIERSKIM W LATACH 2009-2012	41
TABELA 12 KIERUNKI KSZTAŁCENIA W PONADGIMNAZJALNYCH SZKOŁACH ZAWODOWYCH I TECHNIKACH W 2012R. - MIEJSCA W SZKOŁACH WG KIERUNKÓW.....	42
TABELA 13 ABSOLWENCI SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH.....	42
TABELA 14 PRZEDSIĘBIORSTWA ZAŁOŻONE W WYNIKU DWÓCH PROJEKTÓW PROWADZONYCH PRZEZ KIR W 2009 I 2013R. W POWIECIE KOŚCIERSKIM ORAZ ICH STAN W KOLEJNYCH LATACH.	48
TABELA 15 PORĘCZENIA UDZIELONE PRZEZ KFPK W LATACH 2009 – 2013.	50
TABELA 16 WARTOŚĆ POŻYCZEK UDZIELANYCH PRZEZ POMORSKI FUNDUSZ POŻYCZKOWY W RAMACH INICJATYWY JEREMIE, DLA FIRM POWIATU KOŚCIERSKIEGO I KARTUSKIEGO W LATACH 2010-2013.	52
TABELA 17 LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH POWIATU KOŚCIERSKIEGO Z PODZIAŁEM NA WIELKOŚĆ WG LICZBY ZATRUDNIONYCH.	58

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1 POŁOŻENIE POWIATU KOŚCIERSKIEGO.....	12
RYSUNEK 2 PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY POWIATU KOŚCIERSKIEGO.	13
RYSUNEK 3 KASZUBY	14
RYSUNEK 4 CZYNNIKI WPLYWAJĄCE NA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ W POWIECIE KOŚCIERSKIM	20
RYSUNEK 5 SIEĆ DRÓG O ZNACZENIU REGIONALNYM I PONADREGIONALNYM	30
RYSUNEK 6 MAPA INFRASTRUKTURY TELEKOMUNIKACYJNEJ, URZĄD KOMUNIKACJI ELEKTRONICZNEJ.....	31
RYSUNEK 7 PORÓWNANIE POZIOMÓW WYKSZTAŁCENIA W POWIECIE KOŚCIERSKIM I WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM W LATACH 2009-2012.....	35
RYSUNEK 8 LICZBA OSÓB PRACUJĄCYCH W POWIECIE KOŚCIERSKIM I OŚCIENNYCH W LATACH 2009-2013	36
RYSUNEK 9 STRUKTURA BEZROBOTNYCH POWIATU KOŚCIERSKIEGO WG WIEKU.....	37
RYSUNEK 10 LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH FUNKCJONUJĄCYCH W POWIECIE KOŚCIERSKIM NA 1000 MIESZKAŃCÓW.	56
RYSUNEK 11 LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH FUNKCJONUJĄCYCH W POWIECIE KOŚCIERSKIM I POWIATACH OŚCIENNYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW W 2012 R.	57
RYSUNEK 12 LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH POWIATU KOŚCIERSKIEGO Z PODZIAŁEM NA TYP WŁASNOŚCI....	57
RYSUNEK 13 LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH POWIATU KOŚCIERSKIEGO Z PODZIAŁEM NA WIELKOŚĆ W UJĘCIU PROCENTOWYM.	58

RYSUNEK 14 LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH FUNKCJONUJĄCYCH W POWIECIE KOŚCIERSKIM Z PODZIAŁEM NA SEKCJE PKD 2007.....	60
RYSUNEK 15 LICZBA PRZEDSIĘBIORCÓW UZYSKUJĄCYCH DOCHODY Z DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	64
RYSUNEK 16 DOCHODY Z DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ OSIĄGANE W POWIECIE KOŚCIERSKIM	65
RYSUNEK 17 PRZECIĘTNY DOCHÓD PRZEDSIĘBIORCÓW W POSZCZEGÓLNYCH LATACH.....	65
RYSUNEK 18 WARTOŚĆ INWESTYCJI PRZEDSIĘBIORSTW NA 1 MIESZKAŃCA W WIEKU PRODUKCYJNYM POWIATU KOŚCIERSKIEGO NA TLE INNYCH POWIATÓW.....	66

Wstęp

Przedsiębiorczość jest jedną z tych aktywności społecznych, która zapewnia lokalnym środowiskom rozwój w wymiarze zarówno finansowym, jak i społecznym. Badania pokazują, że obszary, na których działają aktywni gospodarczo mieszkańcy, charakteryzują się niższym bezrobociem, wyższymi dochodami budżetowym i skutecznie przyciągają inwestorów zewnętrznych.

Opracowanie diagnozy rozwoju przedsiębiorczości powiatu kościerskiego jest jednym z etapów prac w ramach projektu „Razem dla rozwoju kościerskich przedsiębiorstw - partnerstwo lokalne na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w kontekście zarządzania zmianą gospodarczą”. Projekt ma za zadanie zbudowanie partnerstwa lokalnego na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w powiecie kościerskim. Celem działania partnerstwa kościerskiego będzie stworzenie strategii na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w kontekście zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie kościerskim.

Niniejszy dokument stanowi opis uwarunkowań rozwoju przedsiębiorstw i analizę lokalnych warunków ich funkcjonowania na podstawie zebranych danych wtórnych. Prace prowadzone były w okresie od stycznia – marca 2014r.

Opracowanie składa się z 12 rozdziałów. Na początku przedstawiono ogólną charakterystykę powiatu kościerskiego. Kolejny rozdział prezentuje czynniki i bariery rozwoju przedsiębiorstw w ujęciu makroekonomicznym. Następne rozdziały opisują poszczególne czynniki wpływające na rozwój przedsiębiorczości w powiecie kościerskim w następującej kolejności: potencjał turystyczny i kulturowy powiatu kościerskiego, infrastruktura społeczna, lokalny rynek pracy, potencjał edukacyjny regionu oraz instytucje otoczenia biznesu. W rozdziale ósmym scharakteryzowano gospodarkę powiatu kościerskiego oraz ze względu na jej złą kondycję przedstawiono zarządzanie zmianą gospodarczą jako proces usprawniający aktywność gospodarczą mieszkańców i sprzyjający rozwojowi nowych przedsiębiorstw.

Podsumowaniem dokumentu są wnioski wynikające z analizy SWOT – stron silnych, słabych oraz szans i zagrożeń w kontekście rozwoju przedsiębiorczości. Materiał kończy się sformułowaniem głównych kierunków działań oraz katalogiem barier i czynników sprzyjających przedsiębiorczości.

Streszczenie

Powiat kościerski jest jednym z 16 powiatów ziemskich województwa pomorskiego, które zostały wydzielone po reformie samorządowej. Jest położony w centralnej części województwa. Pod względem przyrodniczym i krajobrazowym powiat kościerski można uznać za jeden z ciekawszych regionów Polski. Obok powiatu kartuskiego, jest tradycyjnie identyfikowany jako centrum Kaszub. Doskonałe warunki uprawiania turystyki pobytowej i kwalifikowanej, jeziora (w szczególności Jezioro Wdzydze) stanowią główną atrakcję regionu, na której można zbudować przewagę konkurencyjną. Brak wspólnej oferty turystycznej (faktycznej) oraz promocji miejscowych przedsiębiorstw powoduje, iż atuty nie są w pełni wykorzystywane przez lokalne podmioty gospodarcze.

Piękno regionu i jego stosunkowo niski stopień zagospodarowania stwarza możliwości wykorzystania nowych dochodowych trendów w turystyce ekologicznej, zdrowotnej, kulturowej, działalności zielonych szkół itp. oraz umożliwia stworzenie oferty turystycznej poza sezonem letnim. Problemem w powiecie jest mała liczba placówek całorocznych i obiektów o dobrym standardzie wakacyjnym, oferującym rozszerzony zakres usług.

Patrząc na atrakcyjność inwestycyjną powiatu słabą stroną regionu w tym zakresie, jest niski stopień uzbrojenia terenu w media – stopień zwodociągowania, skanalizowania. Działki znajdujące się w ofercie inwestycyjnej są w większości nieuzbrojone lub na terenie nieobjętym planem zagospodarowania. Pod względem potencjału inwestycyjnego, siła regionu w postaci doskonałych warunków naturalnych, staje się istotną barierą – duża część obszarów inwestycyjnych jest zlokalizowana na terenach objętych ochroną, co znacznie obniża ich atrakcyjność. Mniejsza gęstość sieci Internetu szerokopasmowego może być szczególnie dotkliwa na obszarach wiejskich, choć prowadzone inwestycje mają na celu zminimalizowanie tych problemów.

Spółeczeństwo powiatu kościerskiego to w 2/3 osoby w wieku produkcyjnym, z liczebną przewagą osób wchodzących na rynek pracy nad wychodzącymi. Jednak stagnacja gospodarcza, problemy na rynku pracy i wysokie bezrobocie przekładają się na ujemne saldo migracji – obserwuje się emigrację zarobkową poza teren powiatu. Często wyjeżdżają osoby wykształcone, aktywne które mogłyby rozwijać lokalną działalność gospodarczą.

Powiat charakteryzuje stosunkowo mały (choć stale rosnący) udział osób z wyższym wykształceniem oraz niski poziom edukacji osób bezrobotnych. W powiecie kościerskim notuje się od lat wysokie bezrobocie – 15,6%. Jednocześnie nie jest w pełni wykorzystywana alternatywa dla zatrudnienia, jaką jest własne przedsiębiorstwo. Dane z urzędów skarbowych pokazują stabilność dochodów osób prowadzących własną działalność. Chłonność rynku, mierzona liczbą osób pracujących na terenie powiatu jest wielkością stabilną. Szansą, której wykorzystanie powinno poprawić sytuację na rynku pracy są programy pomocowe zarówno przeznaczone na aktywizację zawodową bezrobotnych, jak i środki pomocowe dla istniejących firm.

Szkoły są miejscem, gdzie buduje się społeczna i gospodarcza świadomość młodych ludzi. Do sił lokalnego systemu oświaty należy zaliczyć szkoły przygotowane do kształcenia w kierunkach technicznych, w szczególności związanych z budownictwem, trwale związanym z gospodarką powiatu. Innym atutem jest wysoki poziom nauczania w szkołach ponadgimnazjalnych, co pozytywnie wpływa na ocenę własnych szans na rynku. Jednak to, czy zakres kształcenia i poziom nauki będzie wywierał pozytywny wpływ na rynek pracy, zależy od wytworzenia postaw przedsiębiorczych wśród młodych ludzi oraz uzyskania wysokiego stopnia adaptacyjności absolwentów do zmieniających się oczekiwań rynku pracy.

Jako strony słabe należy wymienić zbyt małą współpracę szkół z przedsiębiorstwami, niewielki wpływ szkoły na kształtowanie postaw przedsiębiorczych, nikłą promocję przedsiębiorczości w szkołach. Brak widocznych działań gmin w zakresie wspierania i promowania przedsiębiorczości w powiecie powoduje, że pomimo deklarowanej chęci założenia własnej firmy przez wielu uczniów, niewielu się na to decyduje. Na to nakłada się ogólnopolski problem w nauczaniu przedsiębiorczości jako nauki o gospodarce i zarządzaniu, a nie wyzwalanie pasji działania.

Szansą dla regionu jest dostęp do edukacji wyższej, zarówno w Trójmieście, jak i powiatach ościennych. Jednak również w tym przypadku, względnie łatwe jest uzyskanie wyższego wykształcenia w kierunkach nadwyżkowych na rynku pracy (pedagogika, stosunki międzynarodowe, bezpieczeństwo wewnętrzne itp.).

W powiecie funkcjonują instytucje otoczenia biznesu (IOB), mające wiedzę na temat funkcjonowania lokalnych przedsiębiorstw. Jednak stosunkowo wąska oferta IOB i ogólna mała lokalna aktywność w zakresie upowszechnienia różnych form istniejącej pomocy dla firm, łączy się z brakiem aktywnego zainteresowania problematyką wsparcia przedsiębiorstw w gminach oraz wśród samych przedsiębiorców. Działania samorządów ograniczone są do gminnych inwestycji w infrastrukturę budowlaną – drogi, kanalizację, uzbrojenie terenu, które pozwalają stopniowo nadrobić zaległości inwestycyjne w stosunku do innych powiatów.

Istotną słabością wpływającą na niewystarczającą siłę konkurencyjną lokalnych firm są z jednej strony nieskuteczne formy promocji lokalnych przedsiębiorstw realizowane przez samorządy i IOB, a z drugiej strony niska skłonność samych przedsiębiorców do organizowania się i zrzeszania w celu tworzenia wspólnej oferty dla poszczególnych branż. Szanse, jakimi są szerokie instrumenty finansowego wsparcia przedsiębiorców dobrze wpisujące się w charakterystykę Kaszub, są nie w pełni wykorzystywane. Porównując do znacznie bardziej aktywnego gospodarczo powiatu kartuskiego, będącego bezpośrednią konkurencją w zabieganiu o turystę, barierą w przyspieszeniu gospodarki powiatu jest bardzo mała aktywność przedsiębiorców w zakresie korzystania z instrumentów wsparcia. Przekłada się to na niską w stosunku do innych powiatów aktywność inwestycyjną lokalnych firm.

Powiat kościerski jest regionem o małej aktywności gospodarczej ludności, co pokazuje niski wskaźnik liczby przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców w stosunku do innych powiatów. Gospodarkę cechuje niekorzystna struktura przedsiębiorstw, opartych głównie o pracę właścicieli (budownictwo, handel, usługi osobiste). Pewną siłą jest rosnąca liczba i dodatni bilans zmian w liczebności przedsiębiorstw oraz stabilne, rosnące dochody osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Powinno to stanowić odpowiednią motywację do prowadzenia własnej firmy. Budownictwo to mocno zakorzeniona branża potencjalnie mogąca generować dochody spoza powiatu, a na takich powinna być oparta lokalna gospodarka. Siłą jest bliska odległość Trójmiasta, stanowiącego rynek zbytu usług budowlanych w konkurencyjnych cenach. Szansą może być wydłużanie łańcucha dostaw o usługi i towary związane bezpośrednio z budownictwem. Dużą pomocą byłaby wspólna oferta branżowa kościerskich przedsiębiorstw i ich integracja np. w formie klastrow. Niewystarczająca współpraca i promocja, a w efekcie mniejsza siła konkurencyjna lokalnych przedsiębiorców powoduje, że region bardzo atrakcyjny turystycznie w mniejszym stopniu niż sąsiedni wykorzystuje swoje walory.

Uzyskane informacje na temat funkcjonowania powiatu kościerskiego nie pozwalają na sformułowanie tezy o tym, że w powiecie istnieje spójny i skuteczny system zarządzania zmianą gospodarczą. Przeprowadzone badanie, zgodne we wnioskach z innymi opracowaniami, wskazuje iż potencjał regionu nie jest dobrze wykorzystany, a aktywność gospodarcza lokalnej ludności jest niska. Podejmowane są działania mające zaradzić temu stanowi, inicjowane przez różne instytucje, które dostrzegają potrzebę zmian. W efekcie funkcjonuje szereg dokumentów programowych

i strategicznych, podejmowanych jest wiele działań i inicjatyw, które poprzez brak odpowiedniej koordynacji na poziomie powiatu nie przekładają się na efekty w postaci znacznego przyspieszenia gospodarczego regionu. W następstwie tego, dostępne formy pomocy lokalnym przedsiębiorcom nie są właściwie wykorzystywane. Wskazują na to wyniki dwóch badań pierwotnych przeprowadzonych w ramach projektu „Razem dla kościerskich przedsiębiorstw - partnerstwo lokalne na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w kontekście zarządzania zmianą gospodarczą”: „Warunki dla rozwoju przedsiębiorczości w powiecie kościerskim” oraz „Sektor MSP na Pomorzu w warunkach spowolnienia tempa wzrostu gospodarczego”, jak również wypowiedzi ustne przedsiębiorców zebrane w trakcie warsztatów strategicznych, które były prowadzone równolegle w trakcie powstawania niniejszego opracowania.

Na podstawie zebranych danych, przeprowadzono analizę sił i słabości oraz szans i zagrożeń. Analiza, wskazuje na wewnętrzne słabości jako najistotniejszą przyczynę niekorzystnej sytuacji gospodarki powiatu. W dużej części obejmują one brak umiejętności integrowania lokalnego biznesu wokół wspólnych celów gospodarczych. Przejawia się to choćby w braku wspólnej oferty i systemu informacji o oferowanych usługach przez przedsiębiorstwa powiatu. W efekcie trudno jest pokonać bariery popytowe i konkurencyjne – występują trudności w pozyskaniu odpowiedniej liczby klientów, a lokalne przedsiębiorstwa przegrywają walkę konkurencyjną z firmami z powiatów ościennych. Przekłada się to negatywnie na zyskowność, a zarazem mniejszą niż inne powiaty zdolność do akumulacji kapitału, reinwestycji i zwiększania potencjału gospodarczego regionu.

Inną, istotną słabością jest system szkolnictwa kształcący głównie przyszłych pracowników, a nie przedsiębiorców, który jednocześnie w zbyt dużym stopniu nadal szkoli w zawodach nadwyżkowych. Niemalym problemem jest tu niska świadomość społeczna realiów rynku pracy, która powoduje że cały czas istnieje popyt na zdobycie zawodów nadwyżkowych.

Podstawowe siły, na których powiat może opierać swój rozwój to środowisko przyrodnicze i turystyka, która przy odpowiednim poziomie inwestycji powinna umożliwić pełne wykorzystanie szans, jakie dają zmiany w sposobie wykorzystywania wolnego czasu. Niewątpliwym atutem, jakim są walory turystyczne i kulturowe – jest wykorzystywany tylko przez część roku. Zdecydowana większość bazy turystycznej oparta jest na tradycyjnej działalności sezonowej. Funkcjonuje mało obiektów całorocznych. W efekcie tego nie jest wykorzystywany potencjał jakim są Kaszuby w okresie zimowym, turystyka zdrowotna, nowoczesna turystyka wiejska, Eko-turystyka i inne nowoczesne i dochodowe formy turystyki.

Siłą, która powinna być wzmacniana, jest niewątpliwie mocna branża budowlana oparta na lokalnych uwarunkowaniach, takich jak wykorzystanie przemysłu drzewnego i tańsza niż w Trójmieście siła robocza. Również tu istotne może być łączenie usług w łańcuch wartości i rozszerzanie usług z dostarczaniem towarów i usług pokrewnych.

Głównymi organicznymi zagrożeniami dla firm kościerskich jest duża konkurencja ze strony prężnych przedsiębiorstw innych powiatów, które potrafią dostrzec szanse jakimi jest wspólna działalność, budowanie wspólnej oferty, łączenie ofert w łańcuch wartości itp. Zagrożeniem bardziej globalnymi jest konkurencja ze strony dobrze zorganizowanych firm sieciowych (np. marketów), które są konkurencyjne pod względem zarówno cen, jak i wydajności i organizacji pracy.

1. Opis procesu badawczego

Tło badania

Powstanie dokumentu pn. *Diagnoza rozwoju przedsiębiorczości powiatu kościerskiego* stanowi jeden z etapów prac w ramach projektu „Razem dla rozwoju kościerskich przedsiębiorstw - partnerstwo lokalne na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w kontekście zarządzania zmianą gospodarczą”. Projekt ma za zadanie zbudowanie partnerstwa lokalnego na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w powiecie kościerskim.

Poniższa diagnoza opracowana została na podstawie badań metodą desk research na danych wtórnych dotyczących gospodarki powiatu z uwzględnieniem wskaźników dla województwa. Powstały raport jest komplementarny do pozostałych badań cząstkowych już zrealizowanych w ramach projektu tj.:

- a) Sektor MSP na Pomorzu w warunkach spowolnienia tempa wzrostu gospodarczego
- b) Raport z badań postaw uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych
- c) Warunki dla rozwoju przedsiębiorczości w powiecie kościerskim.

Dokument będzie wykorzystany do dalszych prac w ramach projektu, a w szczególności do zbudowania strategii na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w kontekście zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie kościerskim.

Cel badania

Celem badawczym powyższego opracowania było wskazanie kluczowych obszarów dla rozwoju przedsiębiorczości i zmiany gospodarczej oraz ocena wpływu czynników endo i egzogennych na rozwój przedsiębiorczości w powiecie. W ramach eksploracji problemu badawczego sformułowano następującą listę problemów poznawczych szczegółowych:

- określenie aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu kościerskiego z uwzględnieniem wskaźników dla województwa;
- ocena wpływu czynników endo i egzogennych na rozwój przedsiębiorczości w powiecie;
- określenie obszarów dla rozwoju przedsiębiorczości i zmiany gospodarczej
- ocena funkcjonowania systemu przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą
- ocena dostępności do informacji dotyczących przedsiębiorczości, edukacji i wymagań rynku w tym obszarze oraz potrzeb szkoleniowych;

Na podstawie informacji uzyskanych z analizy dostępnych badań wtórnych przeprowadzono analizę SWOT oraz wskazano bariery i determinanty rozwoju przedsiębiorczości w powiecie kościerskim. Przedstawiono również katalog wskaźników charakteryzujących przedsiębiorczość w powiecie kościerskim.

2. Ogólna charakterystyka powiatu kościerskiego

2.1. Położenie geograficzne

Powiat kościerski położony jest w południowej części województwa pomorskiego. Powierzchnia powiatu wynosi 1.165, 85 km²,¹ co stanowi 6,4% całej powierzchni województwa. Jest to jeden z 16 powiatów ziemskich województwa, który zajmuje 8 miejsce w województwie pod względem wielkości.

Rysunek 1 Położenie powiatu kościerskiego.

Źródło: www.powiatkoscierski.pl. Dostęp 10 marca 2014r.

Obszar powiatu kościerskiego graniczy od północy z Aglomeracją Trójmiejską, ale nie zalicza się do niej. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa z 2009r., miasto Kościerzyna (podobnie jak Bytów) zostało oznaczone jako „potencjalny ośrodek II rzędu”, czyli taki, który w przyszłości może stanowić silny ośrodek pozametropolitarny z potencjałem rozwojowym, pod warunkiem utworzenia zintegrowanej struktury funkcjonalno-przestrzennej. Położenie powiatu na tle województwa nie jest korzystne, sprzyja marginalizacji. Ponadto na omawianym terenie nie istnieją ważne gospodarczo ośrodki typu parki technologiczne czy parki przemysłowe, co sprawia, że tereny te nie są objęte specjalnymi planami związanymi z rozwojem województwa.

2.2. Podział administracyjny powiatu

Powiat kościerski jest jednym z 16 powiatów ziemskich województwa pomorskiego, które zostały wydzielone po reformie samorządowej. Składa się na niego jedna gmina miejska Kościerzyna oraz siedem gmin wiejskich: Dziemiany, Karsin, Kościerzyna, Liniewo, Lipusz, Nowa Karczma i Stara Kiszewa. Podział administracyjny powiatu przedstawiono na poniższym rysunku.

¹ www.powiatkoscierski.pl, dostęp 10 marca 2014r..

Rysunek 2 Podział administracyjny powiatu kościerskiego.

Źródło: www.powiatkościerski/archiwum. Dostęp 10 marca 2014r.

2.3. Dostępność komunikacyjna powiatu w ujęciu regionalnym

W ujęciu regionalnym Kościerzyna znajduje się na skrzyżowaniu dwóch korytarzy transportowych: „*Pojeziernego*”, przebiegającego równoleżnikowo z Aglomeracji Trójmiejskiej w kierunku zachodnim (Miastko/Szczecinek DK nr 20) oraz „*Kaszubskiego*” przebiegającego z Chojnic przez Kościerzynę do Łeby (DW 214). Biegą one przez miasto Kościerzynę oraz zachodnią i północną część powiatu.

Są to korytarze drugorzędne w skali województwa (regionalne), ale kluczowe dla obsługi komunikacyjnej centralnej części województwa i stanowią istotne uzupełnienie głównych korytarzy ponadregionalnych.

Przez powiat przebiegają, obok drogi krajowej nr 20, ze Stargardu Szczecińskiego do Gdyni, następujące drogi wojewódzkie:

- droga wojewódzka nr 214 (Łeba-Warlubie)
- droga wojewódzka nr 221 (Gdańsk-Kościerzyna)
- droga wojewódzka nr 224 (Wejherowo-Tczew)
- droga wojewódzka nr 226 (Przejazdowo-Horniki)
- droga wojewódzka nr 235 (Korne-Chojnice)

Powiat kościerski graniczy z następującymi powiatami: od zachodu z powiatem bytomskim, od południa z powiatem chojnickim i starogardzkim, od północy z powiatem gdańskim i kartuskim. Odległość od stolicy powiatu, Kościerzyny, do Gdańska (największy ośrodek miejski w Aglomeracji Trójmiejskiej) wynosi 56 km, do lotniska w Rębiechowie 51 km.

2.4. Warunki naturalne powiatu

Pod względem przyrodniczym i krajobrazowym powiat kościerski można uznać za jeden z ciekawszych regionów Polski. Powiat położony jest na Pojezierzu Kaszubskim. Obok powiatu kartuskiego, jest tradycyjnie identyfikowany jako centrum Kaszub.

Rysunek 3 Kaszuby

Źródło: e-kaszuby.pl

Region, do którego zaliczany jest powiat nazywany jest „Szwajcarią Kaszubską”. Charakteryzuje się on dużą liczbą jezior polodowcowych, malowniczymi wzgórzami morenowymi oraz największym na Kaszubach jeziorem Wdzydze zwanym „kaszubskim morzem”. Ok. 44% powierzchni powiatu stanowią lasy, kolejne 42% – użytki rolne i blisko 5% - wody². Na terenie powiatu położonych jest ponad 240 jezior, istnieje pięć rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 45,9ha, parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu o powierzchni 63,9 tys. ha oraz 86 pomników przyrody. Stąd za główne bogactwo naturalne regionu należy uznać przyrodę i krajobraz.

Dziedzictwo przyrodnicze podlega ochronie Państwa. W roku 2012, udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem stanowił 54,87% powierzchni.³ Jest to zarówno silną stroną, rozpatrując pod kątem atrakcyjności turystycznej, jak i istotną bariera w lokalizacji inwestycji.

2.5. Dziedzictwo kulturowe

Niepowtarzalny klimat powiatu kościerskiego tworzy kultura materialna i duchowa mieszkańców Kaszub. Jest to obszar, gdzie wciąż można poznać żywą tradycję rodowitych mieszkańców Kaszub, spróbować tabaki oraz poznać tajniki jej wyrobu, podziwiać bogate stroje kaszubskie i inne wytwory rękodziela, nauczyć się haftu typowego dla tych obszarów, ulepić garnek z gliny czy wysłuchać

² <http://www.powiat-koscierski.kaszuby.info.pl/>, dostęp 7 marca 2014r.

³ Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych, dostęp 7 marca 2014r.

opowieści o Stolemach - kaszubskich olbrzymach. Na terenie powiatu znajduje się wiele ciekawych obiektów turystycznych, które są opisane w rozdziale dotyczącym turystyki. Obecnie zostaną przedstawione te, które wyróżniają powiat pod względem oferty rekreacyjnej i kulturalnej od innych powiatów i atrakcji turystycznych województwa pomorskiego. Najciekawszym obiektem, jest Muzeum Kaszubski Park Etnograficzny imienia Teodory i Izydora Gulgowskich we Wdzydzach Kiszewskich, gdzie wśród chat pokrytych strzechą wciąż wypłata się wiklinowe kosze i haftuje na białych płótnach. Jest to pierwsze, a zarazem jedno z największych w Polsce (powstało w 1906r.), muzeum na otwartym powietrzu. Park etnograficzny, liczący sobie ponad 100 lat⁴, zajmuje obszar 22 ha. Ponadto muzeum sąsiaduje bezpośrednio z brzegiem Jeziora Gołuń (wschodnia odnoga Jeziora Wdzydze), co jeszcze bardziej podnosi jego atrakcyjność turystyczną. Na terenie muzeum znajdują się liczne obiekty architektury drewnianej: chałupy ukazujące w jakich warunkach żyli mieszkańcy Kaszub i Kociewia, dwory, budynek dawnej szkoły z wyposażeniem dawnej salki lekcyjnej, kuźnia, wiatraki, kościół, w którym odbywa się w każdą niedzielę tradycyjna kaszubska msza święta, budynki gospodarcze i warsztaty rzemieślnicze. Funkcjonuje też knajpa, w której serwowane są tradycyjne potrawy kuchni pomorskiej. Tutaj organizowany jest Jarmark Wdzydzki – największa na Kaszubach letnia impreza folklorystyczna, która odbywa się corocznie od 1973 r. W wydarzeniu bierze udział kilkanaście tysięcy odbiorców, wśród których są mieszkańcy Pomorza jak i turyści masowo przyjeżdżający tutaj na wakacje.

Nieopodal Kościerzyny, w Będominie przyszedł na świat i wychował się twórca polskiego hymnu narodowego, Józef Wybicki. W XVIII wiecznym dworku zostało założone jedyne na świecie Muzeum Hymnu Narodowego.

Trzecim obiektem turystycznym, o którym warto wspomnieć, jest Skansen Parowozownia w Kościerzynie. Na zwiedzających czekają ekspozycje dawnych lokomotyw, wagonów, urządzeń torowych na wolnym powietrzu. Jest to miejsce bardzo atrakcyjne dla rodzin z dziećmi. W pomieszczeniach muzeum odnaleźć można niespotykane już narzędzia, maszyny, elementy starych mechanizmów, uzupełnione zbiorami dokumentów, pamiątek i modeli.⁵

⁴ Szerzej na ten temat www.muzeum-wdzydze.gda.pl/informacje.html, dostęp 10 marca 2014r.

⁵ Więcej na stronie <http://www.dziennikbałtycki.pl/artykul/992854,nowe-oblicze-koscierskiej-parowozowni,id,t.html>

3. Czynniki i bariery rozwoju przedsiębiorstw

Dla postawienia poprawnej diagnozy rozwoju przedsiębiorczości na terenie powiatu kościerskiego trzeba zapoznać się z niektórymi czynnikami kulturowymi i pozakulturowymi, które mają wpływ na postawy przedsiębiorcze mieszkańców.

Uwarunkowania kulturowe podejmowania działalności gospodarczej

Dla zapewnienia wzrostu gospodarczego niezbędne są postawy innowacyjne i przedsiębiorcze. Ich powstawanie w dużej mierze zależy od otoczenia kulturowego, percepcji przedsiębiorców oraz wsparcia społecznego umożliwiającego wykorzystanie szans rynkowych. Czynniki kulturowe mogą stanowić barierę rozwoju przedsiębiorczości. W Polsce nadal istnieje negatywny wizerunek przedsiębiorcy. Pewne wartości, jak na przykład stosunek do bogactwa, uwarunkowania historyczne (negatywne postrzeganie prywatnych przedsiębiorców w PRL) stawiają osoby przedsiębiorcze w negatywnym świetle.

Zgodnie z badaniami przytaczanymi przez Konfederację Pracodawców Lewiatan w ramach zakończonego w 2013r. projektu „Poprawa wizerunku przedsiębiorców”, zaledwie niecała połowa Polaków⁶ lubi przedsiębiorców (48%), uważa ich za osoby uczciwe wobec państwa (46%), które troszczą się o swoich pracowników (43%) (dane za GFK Polonia, 2009). Negatywny wizerunek powoduje niebranie pod uwagę zamiaru podjęcia własnej działalności gospodarczej po zakończeniu edukacji a w konsekwencji zatrudnienie na etacie (w miejscu gdzie jest odpowiednio chłonny rynek pracy), bądź rejestrację w urzędzie pracy.

Poprawa wizerunku następuje bardzo powoli: zmiana negatywnych opinii nt. uczciwości, troski i generalnie „lubienia” wynosi 11% (porównanie wyników GFK Polonia 2006, 2009). Po 20 latach transformacji przedsiębiorcy nie uzyskali nawet 50% zwolenników. Prowadzenie własnej działalności jest postrzegane na przeciwnym biegunie w stosunku do działalności naukowej czy aktywności w obszarze kultury. Negatywne przekonania nt. przedsiębiorców są w większości fałszywe. W rzeczywistości, jak pokazuje badanie Pracujący Polacy 2010, pracownicy deklarują, iż np. pracodawca w terminie reguluje należności wobec pracowników (85,1%), urlopy udzielane są w pełnym wymiarze (77,30%), dokumentacja czasu pracy prowadzona jest prawidłowo i zawiera rzeczywistą liczbę przepracowanych godzin (77,8%), przestrzegane są zasady bhp (88,63%), pracownicy są szkoleni na koszt pracodawcy (69,30%), praca jest dobrze zorganizowana (84,50%). Marginalny jest także odsetek przedsiębiorców łamiących prawo. Na 1,8 mln aktywnych firm Państwowa Inspekcja Pracy czy kontrole skarbowe stwierdzają naruszenia przepisów prawa u poniżej jednego procenta aktywnych firm.

Cenne jest porównanie warunków Polski i innych państw. Poniżej przedstawiono wyniki badania Global Entrepreneurship Monitor (badanie przeprowadzone metodą CATI na próbie liczącej co najmniej 2000 respondentów w każdym kraju) na temat przedsiębiorczości w wybranych krajach Europy.⁷

⁶ Cyt. za „Poprawa wizerunku przedsiębiorców” – nowy projekt PKPP Lewiatan, www.wizerunekprzedsiębiorcow.pl/

⁷ Szerzej na ten temat: Global Entrepreneurship Monitor, PARP 2012

	Intencje przedsiębiorcze	Rozpoznawanie szansy	Zdolności przedsiębiorcze	Strach przed porażką
Gospodarki zorientowane na efektywność				
Polska	26,94%	33,1%	51,99%	54,05%
Słowacja	24,43%	23,08%	52,92%	44,76%
Węgry	21,9%	14,22%	39,98%	44,54%
Gospodarki zorientowane na innowacje				
Finlandia	8,05%	60,82%	37,26%	35,58%
Czechy	14,62%	23,9%	39,22%	39,84%
Wielka Brytania	10,37%	33,3%	42,47%	45,75%

Tabela 1 Wybrane wskaźniki kulturowych uwarunkowań przedsiębiorczości.

Źródło: Global Entrepreneurship Monitor, PARP 2012.

W zakresie postaw i percepcji przedsiębiorczości badane są cztery kategorie: intencje przedsiębiorcze, rozpoznawanie szansy rynkowej, zdolności przedsiębiorcze i strach przed porażką. Wysokość wskaźnika pokazuje intensywność zjawiska. Intencje przedsiębiorcze (mierzone jako chęć założenia firmy w ciągu najbliższych trzech lat) maleją wraz ze wzrostem gospodarczym. Średnia dla krajów zorientowanych na efektywność (do tej grupy zaliczana jest Polska) wynosi 28,03%, natomiast średnia dla krajów zorientowanych na innowacje wynosi tylko 12,04%.

W Polsce istnieje niestety niski wskaźnik osób potrafiących dostrzec rynkowe szanse biznesowe 33,1% (średnia dla grupy 40,25%). Ten miernik może wskazywać jaki będzie poziom przedsiębiorczości w przyszłości.

Ostatnie kryterium – strach przed porażką dla Polski jest niepokojąco wysoki – 54% (drugie miejsce w grupie). Jest to bardzo silna bariera, która jest wskazywana również w innych badaniach⁸.

Zmienne kulturowe tworzą odpowiedni klimat do rozwoju przedsiębiorczości. W poniższej tabeli ukazano wyniki postrzegania przedsiębiorczości w Polsce jako następujące zmienne kulturowe: przedsiębiorczość jako dobra ścieżka kariery, wysoki status przedsiębiorczości, przedsiębiorczość w mediach.

	przedsiębiorczość jako dobra ścieżka kariery	wysoki status przedsiębiorczości	przedsiębiorczość w mediach
Polska	72,87%	64,44%	57,97%
Średnia krajów zorientowanych na efektywność	70,10%	69,20%	60,00%

Tabela 2 Postrzeganie przedsiębiorczości w Polsce.

Źródło: Global Entrepreneurship Monitor, PARP 2012.

⁸ W badaniu przedsiębiorczość kobiet w Polsce, PARP 2011 strach przed porażką, bankructwem wskazywana jako jedna z przyczyn niepodejmowania działalności gospodarczej. Wymieniano też: brak kapitału początkowego oraz skomplikowane procedury administracyjne.

Rozpoczęcie działalności gospodarczej jest znacznie łatwiejsze w kraju, gdzie przedsiębiorczość jest dobrze postrzegana. Tak jak w przypadku innych zmiennych kulturowych zainteresowanie przedsiębiorczością jako wyborem zawodowym spada wraz z rozwojem gospodarczym.

Czynniki pozakulturowe

Przedsiębiorstwami, które swoją aktywnością najszybciej dostosowują się do zmieniającego otoczenia gospodarczego są firmy należące do sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (MSP). Stanowią one ponad 99% ogólnej liczby firm w Polsce (w powiecie kościerskim również wskaźnik ten wynosi ponad 99%). Są zatem pod względem liczebności główną siłą gospodarczą na rynku przedsiębiorstw, wytwarzającą 33% PKB i zatrudniającą prawie 30% ogółu pracujących w Polsce. Badając sektor MSP, łatwo jest zidentyfikować ogół problemów, z którymi borykają się przedsiębiorstwa oraz zaobserwować skuteczność wdrażanych mechanizmów stymulowania aktywności gospodarczej. Zastanawiając się nad uwarunkowaniami rozwoju MSP trzeba rozważyć zarówno czynniki sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości jak i hamujące go (bariery), kładąc szczególny nacisk na czynniki utrudniające działalność firm.

Lista najważniejszych barier wpływających na rozwój przedsiębiorstw została sformułowana przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP).⁹ Są to:

1. Zbyt wysokie pozapłacowe koszty pracy (koszt zatrudnienia pracownika to dla pracodawcy ponad 170% wynagrodzenia netto pracownika). Sytuacja taka zmniejsza konkurencyjność małych firm jak również ogranicza chęć zatrudnienia kolejnych pracowników (sprzyja istnieniu szarej strefy).
2. Zagadnienia podatkowe, które obejmują trzy obszary: niejasność oraz zmienność podatków pośrednich (VAT i akcyza), podatków od działalności gospodarczej oraz wysokość stawki podatku dochodowego (18%/19%), która jest wyższa w porównaniu z innymi krajami europejskimi.
3. Konkurencja ze strony szarej strefy. Przyczyną tego zjawiska jest m.in. istnienie dużej ilości niejasnych regulacji oraz obciążeń finansowych nakładanych na przedsiębiorstwa. Konkurencja ze strony uprzywilejowanych przedsiębiorstw oznacza przede wszystkim działalność podmiotów w specjalnych strefach ekonomicznych, umarzanie wybranym przedsiębiorstwom podatków i składek ZUS.
4. Mikro i małe firmy mają też utrudniony dostęp do uzyskania środków pochodzących z UE.
5. Brak możliwości stosowania elastycznych form zatrudnienia. Ponadto trudny jest dostęp do wykwalifikowanych pracowników. Wynika on w dużej mierze z braku dopasowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynkowych.
6. Procedury administracyjne związane z rejestracją i prowadzeniem działalności gospodarczej.
7. Trudność pozyskania kapitału na działalność i rozwój firmy, zatory płatnicze powodujące problemy z płynnością, niestabilną sytuację polityczną.

⁹ Szerzej na ten temat: Bariery rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, PARP 2011.

W tabeli wskazano czynniki, na które można lokalnie oddziaływać poprzez działalność samorządu lub lokalnych instytucji otoczenia biznesu.

Bariery rozwoju przedsiębiorstw	Możliwość lokalnego wpływu na częściowe zniwelowanie problemu – przykładowe działania
Pozapłacowe koszty pracy.	Finansowa pomoc instytucji rynku pracy w tworzeniu miejsc pracy
Brak przejrzystości systemu podatkowego.	Bezpłatne lub dotowane doradztwo w ramach instytucji otoczenia biznesu
Stawki podatku dochodowego od działalności gospodarczej.	Działalność Specjalnych Stref Ekonomicznych, zwolnienia z podatku od nieruchomości
Nieelastyczne prawo pracy.	Finansowa pomoc instytucji rynku pracy w tworzeniu miejsc pracy
Konkurencja ze strony innych przedsiębiorstw, szarej strefy, uprzywilejowanych podmiotów.	Promowanie lokalnych przedsiębiorców, ułatwianie dostępu do pomocy finansowej, wspólne oferty lokalnych przedsiębiorców, organizowanie klastrów
Brak możliwości stosowania elastycznych form zatrudnienia.	Finansowa pomoc instytucji rynku pracy w tworzeniu miejsc pracy
Brak wykwalifikowanych pracowników.	System edukacji nakierowany na potrzeby rynku pracy i praktykę
Procedury administracyjne.	Uproszczenie najbardziej dotkliwych procedur, pomoc IOB i odpowiednich komórek urzędów lokalnych
Bariery finansowe - trudność pozyskania kapitału na działalność i rozwój firmy, zatory płatnicze powodujące problemy z płynnością	Ułatwianie dostępu do pomocy finansowej - dotacji, kapitału pożyczkowego, poręczeń

Tabela 3 Bariery rozwoju MSP.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie PARP, Bariery rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, PARP 2011

Problemy występujące w skali kraju bezpośrednio przekładają się na problemy przedsiębiorstw w powiecie. Potwierdzają to badania lokalne. Raport „Sektor MSP na Pomorzu w warunkach spowolnienia gospodarczego”,¹⁰ na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych wśród przedsiębiorców wskazuje na najistotniejsze bariery takie jak: niekorzystna polityka podatkowa, niewystarczający popyt i rosnąca konkurencja krajowa (w tym ze strony nielegalnych przedsiębiorstw), zmienność i niejasność przepisów a w mniejszym stopniu trudności z odzyskaniem należności, czy z pozyskaniem kredytu.

Badanie społeczności lokalnej powiatu kościerskiego¹¹, potwierdza występowanie wszystkich tych barier w skali mikro. Istotny problem, który występuje lokalnie, a jest szczególnie dotkliwy dla ogólnej aktywności ekonomicznej w powiecie, to emigracja zarobkowa wykształconych mieszkańców. W ten sposób następuje odpływ ludzi aktywnych, którzy realizują swoje projekty zawodowe czy gospodarcze w większych ośrodkach. Stąd zasadny jest postulat zwiększenia atrakcyjności powiatu w zakresie warunków prowadzenia działalności gospodarczej.

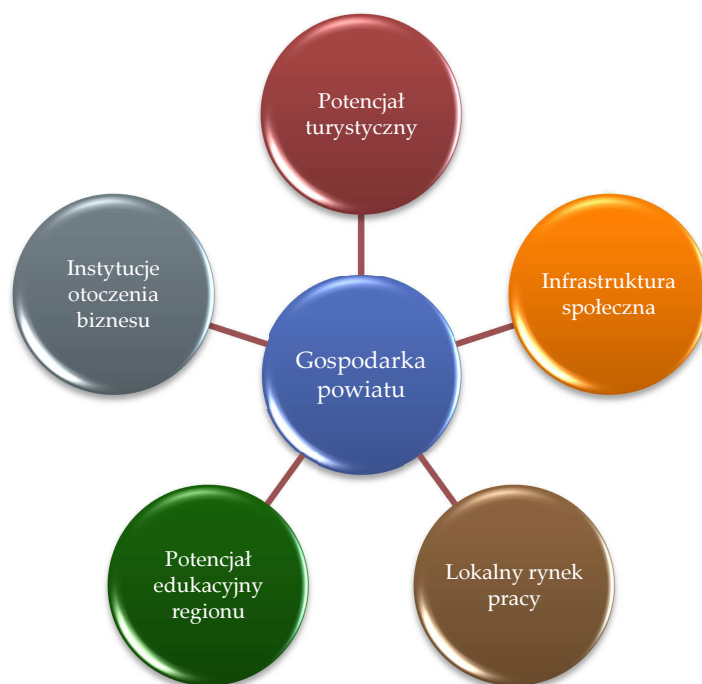
W odniesieniu do większości czynników, trudno jest z lokalnego punktu widzenia wyeliminować ich przyczyny. Można jednak oddziaływać na łagodzenie skutków występowania określonych problemów. W gestii uczestników mikrootoczenia znajduje się jednak szeroki wachlarz możliwości łagodzenia lub eliminacji skutków problemów występujących w skali makro. Takimi działaniami są czynniki endogeniczne – wewnętrzne na które ma wpływ lokalna społeczność, a które oddziałują na przedsiębiorstwa w skali lokalnej. W dalszej części diagnozy znajduje się charakterystyka tych

¹⁰ Sektor MSP na Pomorzu w warunkach spowolnienia tempa wzrostu gospodarczego, Agencja Rozwoju Pomorza S.A., Gdańsk 2013

¹¹ Warunki dla rozwoju przedsiębiorczości w powiecie kościerskim, Agencja Rozwoju Pomorza S.A., Gdańsk 2013

właśnie czynników lokalnych, na które społeczność powiatu może mieć realny wpływ – zarówno w zakresie pokonywania lokalnych słabości, jak i korzystania z szans i unikania zagrożeń.

Takimi czynnikami w odniesieniu do powiatu kościerskiego są:

Rysunek 4 Czynniki wpływające na przedsiębiorczość w powiecie kościerskim

Źródło: Opracowanie własne

Przedstawiony w tym rozdziale podział czynników oraz bariery, przed jakimi stoją przedsiębiorcy, stanowią dobry punkt odniesienia do szczegółowego zaprezentowania w niniejszej diagnozie determinant, jakie wpływają na liczebność i kondycję przedsiębiorstw powiatu. Obecnie scharakteryzowane zostaną poszczególne czynniki w powiecie kościerskim w następującej kolejności: potencjał turystyczny i kulturowy powiatu kościerskiego, infrastruktura społeczna, lokalny rynek pracy, potencjał edukacyjny regionu oraz instytucje otoczenia biznesu.

4. Potencjał turystyczny i kulturowy powiatu kościerskiego

Analizując potencjał turystyczny powiatu kościerskiego, należy wyjść od celów dla których ludzie podróżują. Z tego względu turystykę można podzielić na następujące typy:

- turystyka krajoznawcza,
- turystyka wypoczynkowa,
- turystyka zdrowotna,
- turystyka kulturowa,
- turystyka aktywna/sportowa,
- turystyka religijna,
- turystyka pielgrzymkowa.

W dokumencie „Strategia Rozwoju Ziemi Kościersko-Zaborskiej” z roku 2000 oraz „Ziemia Kościersko-Zaborska sercem Kaszub. Region czystych lasów i jezior, niepowtarzalnej i wciąż żywej tradycji i kultury Kaszubów, zapewniający rozwój przedsiębiorczości w oparciu o wykorzystywane w sposób zrównoważony zasoby, stwarzający jego mieszkańcom i turystom wysoką jakość życia” główny nacisk postawiono na dogłębną analizę turystyki, jako jednego z czynników mogących się przyczynić do rozwoju powiatu.

W przypadku Kaszub, w szczególności powiatu kościerskiego, można mówić o turystyce wypoczynkowej, krajoznawczej i kulturowej. Ze względu na miejsce pobytu – w regionie dominuje turystyka wiejska (zdecydowana większość miejsc noclegowych oraz atrakcji turystycznych znajduje się na terenach wiejskich). Warunki przyrodnicze panujące w powiecie kościerskim sprawiają, że teren jest doskonałym miejscem do uprawiania turystyki kwalifikowanej - pieszej i rowerowej, a także sportów wodnych - żeglarstwa, motorowodniactwa czy kajakarstwa.

Teren powiatu można podzielić na cztery rejony¹² o zróżnicowanych funkcjach, które będą sprzyjały rozwojowi różnych form turystyki:

- część północna i wschodnia - tereny rolnicze i leśne z jeziorami, gęsta sieć dróg, dobre skomunikowanie z miastami, zaplecze noclegowe; znajdują się tu zabytki i atrakcje turystyczne; obszar do uprawiania turystyki wypoczynkowej i krajoznawczej,
- Kościerzyna – węzeł ruchu turystycznego, ośrodek handlowy i usługowy dla turystyki, znajdują się tu zabytki i atrakcje turystyczne, obszar do uprawiania turystyki kulturowej i krajoznawczej,
- część południowa i zachodnia - obejmuje duży obszar Borów Tucholskich, zdominowany przez obszary leśne i jeziora; słabsza sieć dróg; miejsce do uprawiania turystyki wypoczynkowej i aktywnej – kwalifikowanej,
- obszar Jeziora Wdzydze – uznawany jest za najatrakcyjniejszą część powiatu w związku z obecnością na nim największego akwenu Pojezierza; miejsce do uprawiania turystyki wypoczynkowej i aktywnej wodnej, dodatkową atrakcją jest park etnograficzny, stwarzający warunki do turystyki krajoznawczej i kulturowej.

4.1. Główne atrakcje kulturowe

Poza naturalnymi warunkami przyrodniczymi, na obszarze powiatu dostępne są również atrakcje stwarzające okazje do uprawiania turystyki kulturowej:

- 1) Miasto Kościerzyna
 - a) Ekspozycja Muzealna Polskiego Czerwonego Krzyża
 - b) Muzeum Ziemi Kościerskiej
 - c) Skansen "Parowozownia Kościerzyna"
 - d) Sala Edukacyjna w Zarządzie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego
 - e) Wystawa przyrodnicza

¹² Za: J. Sołtys, J. Lendzion, P. Stoppa, J. Marciuk, K. Jankowska, J. Zdrojewski, Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Ziemi Kościerskiej na lata 2010-2025, Diagnoza Sytuacji Wyjściowej, sierpień 2010

- f) Sanktuarium Matki Bożej Królowej Rodzin.
- g) Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej
- 2) Gmina Dziemiany
 - a) Pomnik ku czci poległych i zamordowanych żołnierzy w walce o wolność polski w latach 1939-1945, Dziemiany.
- 3) Gmina Karsin
 - a) Kalwaria Wielewska, Wiele
 - b) Muzeum Ziemi Zaborskiej, Wiele.
 - c) Pomnik H. Derdowskiego, Wiele.
 - d) Popiersie Wincentego Rogali, Wiele.
 - e) Punkt Widokowy - Biała Góra, Wiele.
 - f) Rezerwat Przyrody "Kręgi kamienne" w Odrach.
 - g) Izba Pamięci, Karsin.
- 4) Gmina Kościerzyna
 - a) Muzeum - Kaszubski Park Etnograficzny im. Teodory i Izzydora Gulgowskich –Wdzydze Kiszewskie.
 - b) Zakład porcelany stołowej "Lubiana", Łubiana.
- 5) Gmina Liniewo
 - a) Ferma strusi Afrykańskich – „Agrostrus”- Garczyn
- 6) Gmina Lipusz
 - a) Buczyzna leśna w leśnictwie Głuchy Bór
 - b) Diabelski Kamień, Lipusz.
 - c) Muzeum Gospodarstwa Wiejskiego, Lipusz.
 - d) Tuskowska Matka – Tuszkowy.
 - e) Zabytkowy młyn, Lipusz
- 7) Gmina Nowa Karczma
 - a) Muzeum Hymnu Narodowego – Będomin,
- 8) Gmina Stara Kiszewa
 - a) Dworek Czarlińskich w Starym Bukowcu, Dworek Czerlińskich w Chwarznie
 - b) Dworek Myśliwski w Czernikach.
 - c) Dwór Skórzewskich - Stare Polaszki.
 - d) Młyn Stary Bukowiec - Stary Bukowiec.
 - e) Zamek krzyżacki - Zamek Kiszewski

Poniżej przedstawiono informacje nt. liczby muzeów i rocznej frekwencji w muzeach dwóch powiatów stanowiących centrum Kaszub.

	2008	2009	2010	2011	2012
Powiat kościerski	130 672	172 344	133 753	139 234	125 804
muzea łącznie z oddziałami (liczba)	5	5	5	6	6
zwiedzający muzea i oddziały (os.)	130 667	172 339	133 748	139 228	125 798
Powiat kartuski	14 321	14 169	15 523	17 802	12 001
muzea łącznie z oddziałami (liczba)	2	2	2	2	1
zwiedzający muzea i oddziały (os.)	14 319	14 167	15 521	17 800	12 000
Suma końcowa	144 993	186 513	149 276	157 036	137 805

Tabela 4 Liczba muzeów i roczna w nich frekwencja w powiecie kościerskim i kartuskim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS, dostęp dnia 10 lutego 2014r.

Dziedzictwo kulturowe regionu obejmuje nie tylko zabytki kultury materialnej, ale przede wszystkim kulturę kaszubską.

W przeszłości na Ziemi Kościerskiej działali i tworzyli wybitni przedstawiciele życia społecznego, politycznego i kulturalnego. W położonym nieopodal Kościerzyny Będominie przyszedł na świat i wychowywał się twórca polskiego hymnu narodowego, Józef Wybicki. W każdej z gmin powiatu kościerskiego działają różnego rodzaju placówki kulturalne, które organizują wiele cyklicznych imprez o charakterze regionalnym i międzynarodowym. Wymienić tu należy chociażby konkursy recytatorskie prozy i poezji kaszubskiej „Rodnô mòwa”, Jarmark Wdzydzki, Regaty o Puchar Stolema, Dni Powiatu Kościerskiego, Majówka z Józefem Wybickim, Batalia Napoleońska, Bieg Mazurka czy też Międzynarodowy Festiwal Folkloru.

4.2. Infrastruktura turystyczna

W powiecie kościerskim funkcjonuje rozbudowana baza noclegowa. Porównując z innymi powiatami Kaszub (poza nadmorskimi) liczba miejsc noclegowych i udzielonych noclegów jest największa. Jednak w związku z charakterem uprawianej turystyki (turystyka krajoznawcza i wypoczynkowa), większość miejsc noclegowych (74%) stanowią obiekty sezonowe – uruchamiane wyłącznie w okresie letnim. W powiecie kartuskim liczba miejsc całorocznych jest większa.

Poniżej informacja o liczbie obiektów noclegowych w powiecie, rejestrowanych w bazach danych GUS. Dane te nie obejmują kwater prywatnych i agroturystycznych.

Liczba turystycznych obiektów noclegowych					
	2008	2009	2010	2011	2012
Ośrodki wczasowe, kolonijne i zespoły domków	24	18	17	18	19
Hotele, pensjonaty, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe i inne obiekty hotelowe	11	13	12	14	14
Pozostałe	5	6	5	6	8
Łącznie	40	37	34	38	41
Liczba miejsc noclegowych					
	2008	2009	2010	2011	2012
Ośrodki wczasowe, kolonijne i zespoły domków	3174	2934	2371	2522	2610
Hotele, pensjonaty, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe i inne obiekty hotelowe	762	1033	1028	1208	1081
Pozostałe	577	604	609	585	610
Łącznie	4513	4571	4008	4315	4301

Tabela 5 Baza noclegowa w powiecie kościerskim w latach 2008-2012, BDL GUS,

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS, dostęp 12 lutego 2014r.

Liczba i pojemność obiektów turystycznych rejestrowanych w GUS jest stosunkowo stabilna. Po zmniejszeniu ich liczby w roku 2009 – pojemność i liczba obiektów ustabilizowała się.

		kościerski	kartuski
Udzielone noclegi	tys.	206	95,7
Korzystający z noclegów	tys.	58,4	35,5
Miejsca noclegowe	liczba	4301	2081
Stopień wykorzystania miejsc	%	26,4	16,6

Tabela 6 Liczba i pojemność obiektów turystycznych rejestrowanych w GUS.

Źródło: opracowanie własne

Poza obiektami rejestrowanymi w GUS, funkcjonuje szereg małych obiektów agroturystycznych – kwater i gospodarstw agroturystycznych. Wg danych z roku 2010, na terenie powiatu działały 93 obiekty agroturystyczne, dysponujące ok. 1000 miejsc noclegowych. Na terenie powiatu kościerskiego funkcjonuje Kaszubskie Stowarzyszenie Agroturystyczne, "Kościerska Chata", zrzeszające 32 obiekty oraz Lokalna Organizacja Turystyczna „Serce Kaszub”, zrzeszające 42 członków – gmin, przedsiębiorstw i instytucji których klientami są turyści.

Infrastruktura turystyczna, poza obiektami noclegowymi, obejmuje urządzenia umożliwiające aktywne wykorzystanie walorów przyrodniczych. W roku 2011 funkcjonowało 28 kąpielisk, 637 km ścieżek rowerowych, 15 przystani żeglarskich, 20 przystani kajakowych. W porównaniu z rokiem wcześniejszym notowany jest istotny wzrost liczby użytkowanych urządzeń.¹³

W stolicy powiatu – Kościerzynie - funkcjonuje wielofunkcyjny basen kryty, obejmujący funkcje takie jak pływalnia, fitness, sauny, odnowę biologiczną i fizjoterapię.

W 2009r. rozpoczęła się realizacja wspólnego projektu inwestycyjno-promocyjnego. Projekt¹⁴ „Zintegrowany System Informacji Turystycznej: Budowa Centrów Informacji Turystycznej – Bramy Kaszubskiego Pierścienia wraz z kampanią promocyjną” składał się z dwóch części: inwestycyjnej oraz kampanii promocyjnej. Część inwestycyjna obejmowała budowę 10 Centrów Informacji Turystycznej m.in. w miejscowościach powiatu kościerskiego – Wilcze Błota, Wiele i Garczyn. Centra mają spełniać przede wszystkim funkcję informacyjną dla turystów oraz promującą lokalne przedsiębiorstwa turystyczne z wykorzystaniem najnowszych technik multimedialnych. Jedną z form promocji jest oficjalny portal turystyczny Kaszubskiego Pierścienia. Na dzień sporządzania niniejszej diagnozy, portal nie spełnia dobrze swojej funkcji zarówno w odniesieniu do zawartości, jak i technicznej sprawności. W powiecie kościerskim zaprezentowanych jest jedynie 6 obiektów noclegowych, 6 punktów gastronomicznych, brak aktualnych wydarzeń, brak informacji o komunikacji, informacja o regionie jest uboga.

Charakter regionu, przeważające tereny wielkie oraz wybitne walory, predestynują powiat do rozwoju turystyki wiejskiej. Wg badania „Turystyka wiejska, w tym agroturystyka, jako element zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich”¹⁵ jako jeden z trzech powiatów

¹³ Źródło: Raport z ewaluacji strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Ziemi Kościerskiej za rok 2011, sierpień-wrzesień 2012 r.

¹⁴ Źródło: <http://www.kaszubskipierscien.pl/>, dostęp 15 lutego 2014r.

¹⁵ „Turystyka wiejska, w tym agroturystyka, jako element zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich” Raport końcowy, Agrotec Polska Sp. z o.o. & Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego PAN (IGiPZ PAN), Warszawa 2012

w województwie pomorskim, powiat kościerski został uznany jako obszar o najkorzystniejszych uwarunkowaniach rozwoju turystyki wiejskiej.

Przebadano walory przyrodniczo – kulturowe (udział zbiorników wodnych oraz parków krajobrazowych i terenów chronionych, lasów, terenów zróżnicowanych w powierzchni powiatu, liczbę zabytków, walory zdrowotne oraz wiejski charakter obszaru), zagospodarowanie turystyczne (liczbę i dostępność całoroczną kwater agroturystycznych), warunki ekonomiczno-infrastrukturalne (dochody gmin, liczba podmiotów gospodarczych, bezrobocie, struktura wieku, poziom infrastruktury mieszkaniowej, dostępność transportowa).

Przyjęta klasyfikacja określa obszar powiatu kościerskiego jako rozwinięty gospodarczo i infrastrukturalnie (wysoka ocena) oraz o wysokich walorach przyrodniczo-kulturowych (wysoka ocena), który nie posiada odpowiedniego zagospodarowania turystycznego (przeciętna ocena) aby w pełni wykorzystać swój potencjał. Badania wskazują, że na obszarach tych rozwój turystyki często nie stanowi odpowiednio ważnego priorytetu rozwojowego.

4.3. Perspektywy rozwoju przedsiębiorstw w sektorze turystyki

Niewątpliwym problemem dla przedsiębiorstw branży związanych z szeroko rozumianą turystyką jest sezonowość. Powoduje to, że stworzona infrastruktura przez dużą część roku wykorzystywana jest w niskim stopniu. Jest to szczególnie istotne w przypadku powiatu kościerskiego, gdzie uprawiana turystyka ma charakter wypoczynkowy oraz aktywny w zakresie sportów letnich. Stąd perspektywy rozwoju turystyki powinny obejmować wydłużenie okresu świadczenia usług lub/i rozszerzenie zakresu świadczonych usług turystycznych w okresie letnim. Najkorzystniejsze działania mogłyby być prowadzone w obu kierunkach.

Prowadzone badania nad istotą i skutecznością budowania ofert turystyki wiejskiej¹⁶ wskazują na następujące czynniki sukcesu:

1. Podwyższanie standardu usług turystycznych, wobec funkcjonującej alternatywy wyjazdów zagranicznych.
2. Aktywne rozszerzanie oferty usług turystycznych (wyżywienie, dodatkowe wyposażenie obiektów jak plac zabaw, rowery, sprzęt wodny, organizowanie atrakcji, przyjęcia dla turystów, produkcja i sprzedaż produktów regionalnych).
3. Podejmowanie własnych działań promocyjnych usługodawców oraz rzeczywista i spójna aktywność promocyjna lokalnych instytucji i organizacji turystycznych.
4. Uwzględnianie w ofercie nowych nurtów spędzania wolnego czasu (ekoturystyka, turystyka rehabilitacyjna i zdrowotna, zielarstwo).

¹⁶ Turystyka wiejska, w tym agroturystyka, jako element zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich” Raport końcowy, Agrotec Polska Sp. z o.o. & Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego PAN (IGiPZ PAN)

Wnioski

Podsumowując, potencjał turystyczny i stan zasobów naturalnych jest najważniejszym, wyróżniającym autem powiatu kościerskiego. Doskonałe warunki uprawiania turystyki pobytowej i kwalifikowanej, jeziora (w szczególności Jezioro Wdzydze) stanowią główną atrakcję regionu, na której można zbudować przewagę konkurencyjną tworząc ciekawą ofertę. Bliska odległość do Trójmiasta powoduje, że może stanowić bazę wypoczynkową dla jego mieszkańców, choć bliższa odległość np. powiatu kartuskiego utrudnia wykorzystanie tego atutu. Przejawia się to również w większej aktywności turystycznej przedsiębiorstw powiatu kartuskiego. Brak wspólnej oferty turystycznej (faktycznej) oraz promocji lokalnych przedsiębiorstw powoduje, iż atuty nie są w pełni wykorzystywane przez lokalne podmioty gospodarcze.

Z kolei szansą może być potencjalny rynek kierunku południowego i zachodniego (województwa kujawsko-pomorskiego). Piękno regionu i jego stosunkowo niski stopień zagospodarowania stwarza możliwości wykorzystania nowych dochodowych trendów w turystyce ekologicznej, zdrowotnej, kulturowej, działalności zielonych szkół itp.

Sezonowy charakter oferowanych form turystyki powoduje, że doskonały potencjał wykorzystywany jest jedynie przez mniejszą część roku. Problemem jest mała liczba obiektów całorocznych i obiektów o standardzie wakacyjnym. Zmiany w świadczonych usługach turystycznych idą w kierunku rozszerzania zakresu oraz podwyższania standardu usług turystycznych.

5. Infrastruktura społeczna

Na aktywność gospodarczą zarówno w sferze przemysłowej jak i usługowej wpływa jakość infrastruktury lokalnej. Poniżej zaprezentowano najistotniejsze informacje mówiące o dokonanych inwestycjach i pozycji powiatu kościerskiego na tle powiatów ościennych pod względem technicznego uzbrojenia terenu, infrastruktury komunikacyjnej i dostępu do infrastruktury informatycznej.

5.1. Infrastruktura techniczna (sieć kanalizacyjna, wodociągowa, energetyka)

Ilość rocznie wytwarzanych ścieków w powiecie (m^3/r) wynosi ogółem: 1 663 211 w tym: ścieków komunalnych 1 315 211 oraz przemysłowych: 258 000.

Poziom wyposażenia w infrastrukturę w zakresie gospodarki ściekami komunalnymi jest bardzo zróżnicowany w powiecie kościerskim. Najwyższy wskaźnik w tym zakresie, 98 %, odnotowano dla miasta Kościerzyna. Oznacza on, że 98% mieszkańców miasta korzysta z infrastruktury kanalizacyjnej. Średnia dla powiatu wynosi 57,12%. Dla porównania dla powiatu kartuskiego, wartość ta wynosi 49,6%, a dla innych sąsiednich powiatów jest to wartość wyższa. Stopień skanalizowania i wielkość odprowadzania ścieków komunalnych w poszczególnych gminach powiatu kościerskiego jest znacznie niższy niż dla miasta Kościerzyna. Średnie wyniki dla poszczególnych gmin zaprezentowano poniżej:

- Gmina Kościerzyna 38%
- Gmina Dziemiany 65%
- Gmina Karsin 60%
- Gmina Liniewo 49,4%
- Gmina Lipusz 65,33%
- Gmina Nowa Karczma 57%
- Gmina Stara Kiszewa 24,2 %

W powiecie znajdują się również oczyszczalnie komunalne, z których większość oczyszcza ścieki w sposób biologiczny i mechaniczny. Więcej informacji na ten temat w załączniku nr 5.

Ponadto na terenie powiatu funkcjonują dwie przemysłowe oczyszczalnie zrzucające oczyszczone ścieki do naturalnych odbiorników. Zakłady Porcelany Stołowej LUBIANA S.A. obsługuje oczyszczalnia o przepustowości $840[\text{m}^3/\text{dobę}]$ zlokalizowana w Łubianej, gdzie odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Pilica. Druga oczyszczalnia należąca do Fermy Tuczu Trzody Chlewnej zlokalizowana jest w Grabowie Kościerskim i ma przepustowość na poziomie $60[\text{m}^3/\text{dobę}]$.

Ujęcia wody i jej dostępność

W powiecie kościerskim znajduje się 8 ujęć głębinowych wody. Poniżej przedstawiono odsetek mieszkańców, korzystających z wodociągów:

- Miasto Kościerzyna 99% 753 905 m^3/rok

• Gmina Kościerzyna	brak danych	316 354 m ³ /rok
• Gmina Dziemiany	brak danych	(r. 2011- 84800 m ³ /rok)
• Gmina Karsin	90%	brak danych
• Gmina Liniewo	98%	224 200 m ³ /rok
• Gmina Nowa Karczma	100%	283 200 m ³ /rok
• Gmina Stara Kiszewa	49%	100 680 m ³ /rok
• Gmina Lipusz	55,46%	64 278 m ³ /rok

Jak widać odsetek mieszkańców korzystających z wodociągów w gminach jest zróżnicowany i wynosi (dane za rok 2012) dla gminy Nowa Karczma 100%, miasta Kościerzyna 99%, gminy Liniewo 98%, Karsin 98%, natomiast w gminach Stara Kiszewa i Lipusz wskaźnik przyjmuje w 2012 roku niskie wartości – odpowiednio 49% oraz 54%. Średnia wartość wskaźnika dla powiatu wynosi 81,25%. Gminy czynią starania w celu poprawy dostępności mieszkańców do sieci wodociągowej, dzięki czemu wskaźniki te są znacznie wyższe niż w roku 2009. Dla porównania, stopień zwodociągowania w powiecie kartuskim wynosi 97,3% a w chojnickim 97,6%.

Energia elektryczna

Powiat kościerski zasilany jest w energię elektryczną przez trzy linie elektroenergetyczne:

- najwyższego napięcia (Żydowo-Gdańsk), przebiegająca przez północną część powiatu (na północ od miasta Kościerzyna);
- wysokiego napięcia: Starogard Gdański – Kościerzyna;
- wysokiego napięcia Kościerzyna – Sierakowice;

Główny punkt zasilający zlokalizowany jest w Kościerzynie (GPZ). W południowej części powiatu przebiega linia Brusy – Czersk. Pozostała część powiatu zasilana jest liniami średniego i niskiego napięcia.

Energia odnawialna

Na terenie powiatu działa siedem elektrowni wodnych

- Zamek Kiszewski (Stara Kiszewa)
- Ruda Młyn (Stara Kiszewa)
- Nowa Kiszewa (Kościerzyna)
- Grzybowski Młyn (Kościerzyna)
- Wieprznica (Kościerzyna)
- Skrzydlówko (Nowa Karczma)
- Lipusz (Lipusz)

W licznych obiektach publicznych na terenie powiatu instalowane są kolektory słoneczne umożliwiające pozyskiwanie energii odnawialnej np. w ZSP nr 1 w Kościerzynie, Gimnazjum w Dziemianach. Interesujące są inicjatywy gmin: miasta Kościerzyna, Liniewo i Nowa Karczma w zakresie wsparcia technologii ekologicznych i innowacji środowiskowych: solarów, biogazowni, elektrowni wiatrowych, budownictwa pasywnego. W gminie Dziemiany do końca grudnia 2012 roku

zamontowano ponad 350 instalacji solarnych w ramach projektu „Słońce dla Dziemian”, co jest ewenementem na skalę województwa pomorskiego.

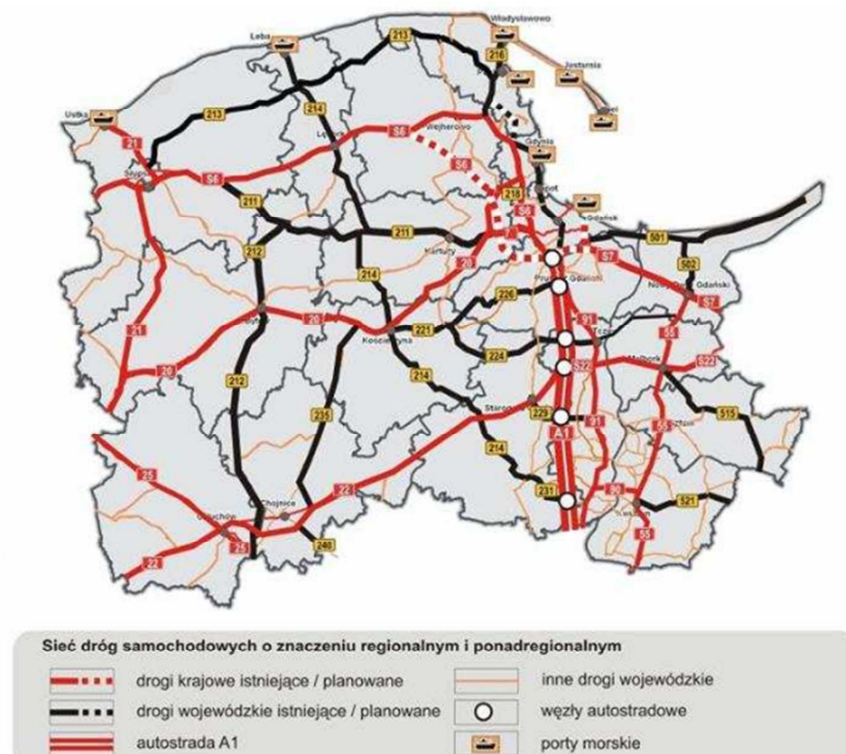
Gaz

Przez środkową część powiatu przebiega gazociąg Pszczółki – Bytów, gazoport zlokalizowany jest pod Kościerzyną. Ze względu na duże rozproszenie budynków mieszkalnych dostęp do gazociągu jest ograniczony. Zgodnie z danymi pozyskanymi na 2012 rok z Banku Danych Lokalnych, w całym powiecie długość czynnej sieci przesyłowej liczy 49,2 km, liczba odbiorców gazu z sieci wynosi mniej niż 174 w całym powiecie, czynnych przyłączy do budynków odnotowano 229¹⁷ w 2012 roku.

5.2. Infrastruktura komunikacyjna (drogi, kolej i połączenia z lotniskami)

Przez powiat przebiega krajowa droga krajowa nr 20 ze Stargardu Szczecińskiego do Gdyni oraz drogi wojewódzkie:

- droga wojewódzka nr 214 (Łeba-Warlubie)
- droga wojewódzka nr 221 (Gdańsk-Kościerzyna)
- droga wojewódzka nr 224 (Wejherowo-Tczew)
- droga wojewódzka nr 226 (Przejazdowo-Horniki)
- droga wojewódzka nr 235 (Korne-Chojnice)

¹⁷ Bank Danych Lokalnych, dostęp 14 marca 2014r.

Rysunek 5

Sieć dróg o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, Gdańsk, październik 2009

W ujęciu regionalnym Kościerzyna znajduje się na skrzyżowaniu dwóch korytarzy transportowych: „*Pojeziernego*”, przebiegającego równoleżnikowo z Aglomeracji Trójmiejskiej w kierunku zachodnim (Miastko/Szczecinek DK nr 20) oraz „*Kaszubskiego*” przebiegającego z Chojnic przez Kościerzynę do Łeby (DW 214). Biegą one przez miasto Kościerzynę oraz zachodnią i północną część powiatu. Są to korytarze drugorzędne w skali województwa (regionalne), ale kluczowe dla obsługi komunikacyjnej centralnej części województwa i stanowią istotne uzupełnienie głównych korytarzy ponadregionalnych.

Miasto Kościerzyna stanowi ważny węzeł komunikacyjny w centralnej części województwa.

Łącznie w powiecie znajduje się 30,793 km dróg krajowych, 110,072 km dróg wojewódzkich, 248,4 km dróg powiatowych i 1 132,6 km dróg gminnych¹⁸.

Kolej

Przez teren Powiatu Kościerskiego przebiegają trzy czynne linie kolejowe o znaczeniu regionalnym. Jest to linia nr 201 łącząca Gdynię ze Śląskiem (przedwojenna magistrala węglowa), linia 211 łącząca Kościerzynę z Chojnicami i linia 215 Bąk – Czersk.

Transport miejski

Transport miejski ogranicza się w Powiecie Kościerskim do obszaru Miasta Kościerzyny, które posiada komunikację miejską. Operatorem (przewoźnikiem) na liniach miejskich jest PKS Starogard Gdański. Autobusy na liniach miejskich zapewniają połączenia pomiędzy dworcem PKP, PKS, centrum i peryferiami miasta oraz Szpitalem Specjalistycznym w Kościerzynie.

Port lotniczy

Najbliższy port lotniczy położony jest w Gdańsku, odległość ze stolicy powiatu Kościerzyny do lotniska wynosi 51 km. Port zlokalizowano w centrum regionu pomorskiego i obejmuje przede wszystkim województwo pomorskie (ok. 2,2 mln mieszkańców, 18 293 km² - 5,9 proc. powierzchni Polski). Z usług portu w 2013 roku skorzystało ponad 2,8 mln pasażerów. Mogli oni wybierać wśród 52 połączeń rejsowych w 15 krajach świata. Do dyspozycji są także loty czarterowe w 21 kierunkach do 8 krajów świata.

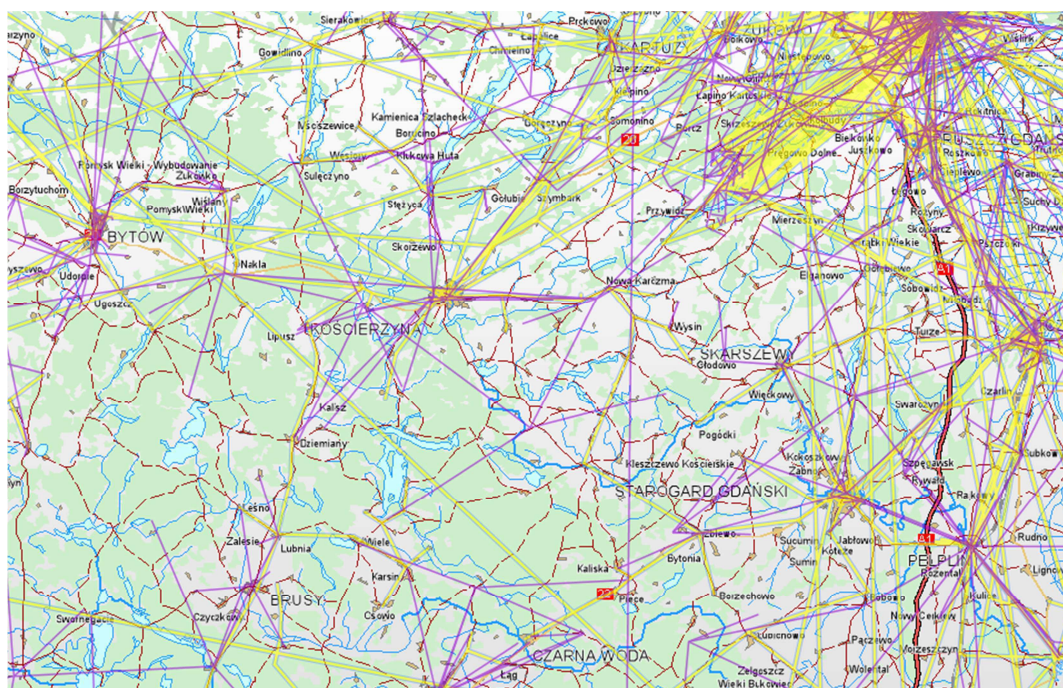
Jakość komunikacji w powiecie w zakresie stanu dróg powiatowych i gminnych została oceniona źle przez przedsiębiorców oraz przedstawicieli otoczenia biznesu. Więcej informacji na ten temat można znaleźć w raporcie z badania pt. Warunki rozwoju przedsiębiorczości w powiecie kościerskim.¹⁹

¹⁸ J. Sołtys, J. Lendzion, P. Stoppa, J. Marciuk, K. Jankowska, Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Ziemi Kościerskiej na lata 2010-2025, s. 58, sierpień 2010.

¹⁹ Źródło: <http://www.arp.gda.pl/plik,3356,raport-warunki-dla-rozwoju-przedsiębiorczosci-w-powiecie-kościerskim-2013-12.pdf>, dostęp 12 marca 2014r.

5.3. Nowoczesne technologie informacyjne i komunikacyjne

W 2011 roku na terenie powiatu kościerskiego realizowany był projekt "Zapewnienie dostępu do szerokopasmowego Internetu w powiecie kościerskim". Dzięki niemu gminy: Kościerzyna, Nowa Karczma, Liniewo i Stara Kiszewa zostały zaopatrzone w sieć szerokopasmowego Internetu. Jednak w odróżnieniu od powiatów z rejonu Trójmiasta, faktyczna gęstość sieci Internetu Szerokopasmowego jest znacznie mniejsza. Poniżej przedstawiono mapę infrastruktury telekomunikacyjnej rejonu Kościerzyny, Kartuz i Bytowa. Kolorem żółtym oznaczono **relacje światłowodowe** - połączenia światłowodowych węzłów telekomunikacyjnych, natomiast fioletowym **linię radiową** - przebieg radiolinii typu punkt-punkt (PtP). Powiat kościerski należy do najmniej pokrytych zarówno łączami światłowodowymi jak i radiowymi.

Rysunek 6 Mapa infrastruktury telekomunikacyjnej, Urząd Komunikacji elektronicznej

Źródło: <http://www.polskaszerokopasmowa.pl/>

5.4. Atrakcyjność terenów inwestycyjnych w układzie funkcjonalno-przestrzennym powiatu

Dla rozwoju lokalnego rynku pracy bardzo istotna jest dostępność kapitału dla lokalnych przedsiębiorców oraz napływ inwestycji zewnętrznych. Przygotowanie oferty dla inwestorów powinno być działaniem koniecznym, aby uczynić inwestowanie na terenie powiatu łatwiejszym, a sam powiat atrakcyjniejszym.

W 2012 roku gminy wchodzące w skład powiatu kościerskiego przygotowały dokument: "Wspólna oferta inwestycyjna Samorządów Powiatu Kościerskiego – Serca Kaszub". Jest to jednolity dokument, w którym zostały zawarte niezbędne informacje na temat funkcjonalno-przestrzennego położenia powiatu. Dokument ten w wersji na rok 2014 dostępny jest zarówno na stronie

internetowej Powiatowego Urzędu Pracy w Kościerzynie, jak również na stronie internetowej powiatu kościerskiego. Po zapoznaniu się z tym dokumentem, potencjalny inwestor ma pełną informację na temat układu komunikacyjnego, uwarunkowań geologicznych, walorów przyrodniczych jak i najbardziej istotnych z punktu widzenia inwestora informacji takich jak: dostęp do mediów, lokalizacji różnego typu terenów inwestycyjnych na terenie gmin powiatu kościerskiego wraz z dokładnymi informacjami na ten temat.

W dokumencie zostały opisane różnego typu tereny inwestycyjne:

1. tereny produkcyjno – usługowe dla 6 gmin powiatu.
2. tereny usługowe w 5 gminach powiatu.
3. tereny budownictwa mieszkalnego i lotniskowego,
4. ofertę inwestycyjną terenów byłego lotniska z gminy Karsin.

Istotnymi ograniczeniami, które występują w momencie podejmowania decyzji o inwestycji są przede wszystkim walory przyrodnicze, a w szczególności występujące na terenie powiatu strefy ochrony przyrody. Występują też duże ograniczenia związane z dostępem do mediów i brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego²⁰.

W załączniku do niniejszego opracowania znajduje się wykaz dostępnych działek i ich krótka charakterystyka. W tabeli zaznaczono kolorem pomarańczowym obszary podlegające różnego rodzaju ograniczeniom wynikającym z ochrony środowiska – obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, obszary otuliny Parku Krajobrazowego, obszary ochrony konserwatorskiej, ochrony ekspozycji, obszary ochrony zbiorników wód podziemnych i inne. W związku z tym, atrakcyjność tych terenów istotnie spada.

Oferowane tereny w większości nie są uzbrojone lub nie w pełni uzbrojone, co negatywnie wpływa na ich atrakcyjność inwestycyjną. Część terenów nie jest objęta planami zagospodarowania przestrzennego.

Od pierwotnej wersji oferty inwestycyjnej z roku 2012 nie zaszły istotne zmiany w ofercie. Oferowane działki nie znalazły nabywców zainteresowanych lokalizacją inwestycji.

Wnioski

Słabą stroną regionu w zakresie możliwości wykorzystania przygotowanych terenów inwestycyjnych, jest niski stopień uzbrojenia terenu w media – stopień zwodociągowania, skanalizowania. Działki znajdujące się w ofercie inwestycyjnej są w większości nieuzbrojone lub na terenie nieobjętym planem zagospodarowania. Pod względem potencjału inwestycyjnego, siła regionu w postaci doskonałych warunków naturalnych, staje się istotną barierą – duża część obszarów inwestycyjnych jest zlokalizowana na terenach objętych ochroną, co znacznie obniża ich atrakcyjność. Mniejsza gęstość sieci Internetu szerokopasmowego może być szczególnie dotkliwa na obszarach wiejskich, choć prowadzone inwestycje mają na celu zminimalizowanie tych problemów.

²⁰ Opracowano na podstawie dokumentu: "Wspólna oferta inwestycyjna Samorządów Powiatu Kościerskiego – Serca Kaszub", 2014

Powyższe czynniki powodują, iż sąsiednie powiaty mogą być oceniane przez potencjalnych inwestorów jako znacznie atrakcyjniejsze.

6. Charakterystyka rynku pracy w powiecie kościerskim

Rynek pracy stanowi czynnik, który istotnie wpływa na zdolność przedsiębiorstw do prowadzenia działalności opartej o lokalne zasoby pracy oraz wpływa na konkurencyjność lokalnych firm.

6.1. Demograficzna charakterystyka zasobów pracy w powiecie kościerskim

Jednym z czynników, który ma duży wpływ na możliwości rozwoju lokalnego rynku pracy, jest struktura wiekowa zamieszkującej na danym terenie ludności. Na terenie powiatu rozkład ten przedstawiono w poniższej tabeli.

Ludność w wieku / Lata	2009	2010	2011	2012
przedprodukcyjnym w os.	13520	13741	13738	13676
produkcyjnym w os.	45895	47397	47433	47405
poprodukcyjnym w os.	8896	9245	9571	9960
w % ogółem ludność w wieku				
przedprodukcyjnym	19,79%	19,52%	19,42%	19,25%
produkcyjnym	67,19%	67,34%	67,05%	66,73%
poprodukcyjnym	13,02%	13,14%	13,53%	14,02%

Tabela 7 Struktura wiekowa mieszkańców powiatu kościerskiego w latach 2009-2013.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS, dostęp 29 stycznia 2014r.

Te same dane zostały porównane za 2012 rok ze strukturą mieszkańców występującą na terenie województwa pomorskiego i Polski.

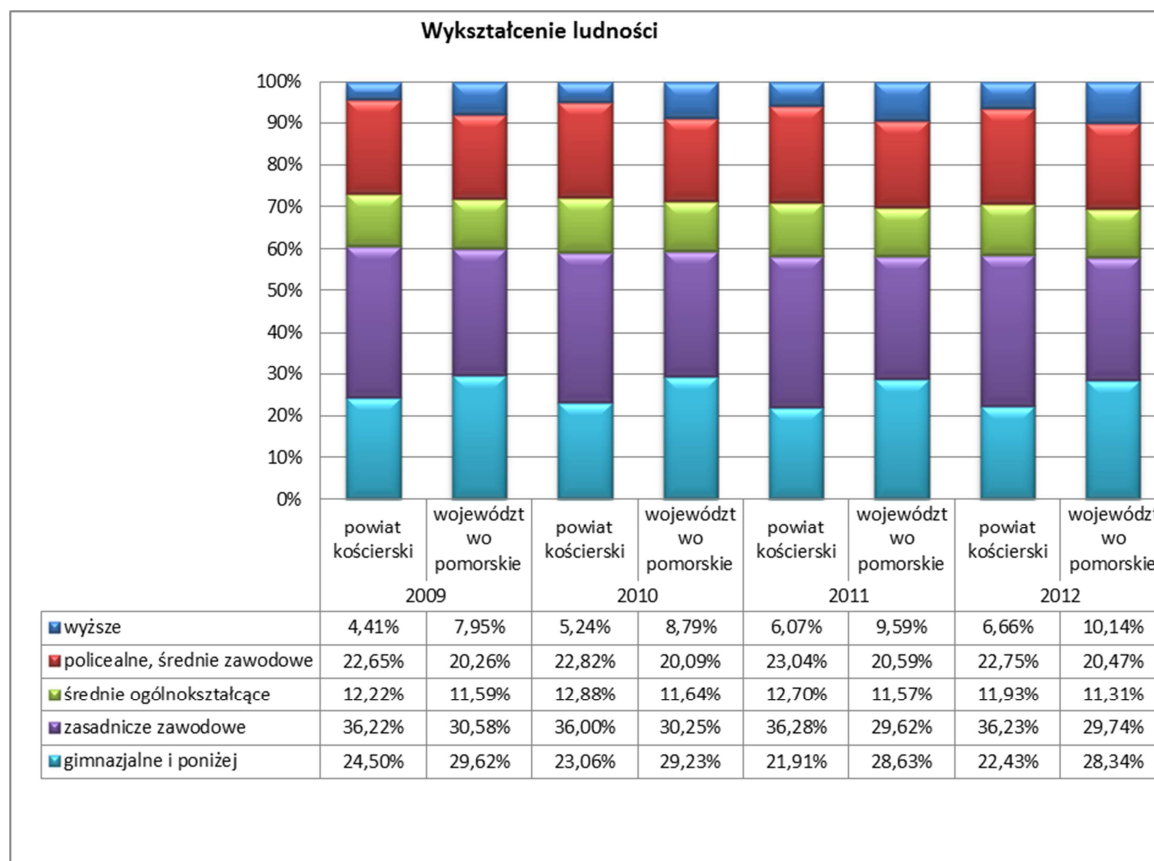
	2012		
w % ogółem ludność w wieku	powiat kościerski	województwo pomorskie	Polska
przedprodukcyjnym	19,25%	19,70%	18,34%
produkcyjnym	66,73%	63,85%	63,86%
poprodukcyjnym	14,02%	16,45%	17,81%

Tabela 8 Porównanie struktury wiekowej mieszkańców dla powiatu kościerskiego, województwa pomorskiego i terenu kraju.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS, dostęp 29 stycznia 2014r.

Na przestrzeni badanego okresu można zauważyć, że w powiecie kościerskim różnica pomiędzy ilością osób wchodzących na rynek pracy, a ludnością w wieku poprodukcyjnym utrzymuje się na poziomie powyżej 5%, co jest dość korzystne, ze względu na możliwość naturalnego zastępowania osób wychodzących z rynku pracy i rozwoju gospodarczego powiatu. Dla województwa pomorskiego i Polski ten wskaźnik wynosi odpowiednio 3% i 0,5%.

Kolejną zmienną wpływającą na możliwości rynku pracy jest wykształcenie.

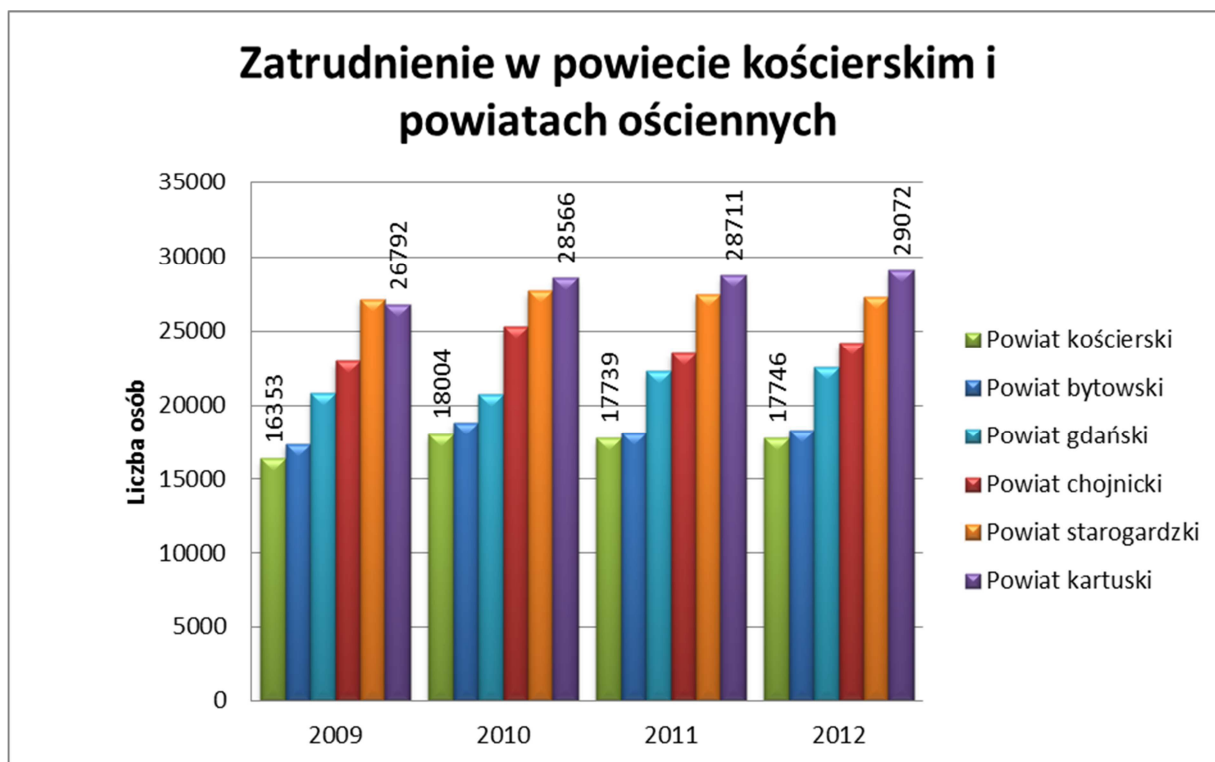
Rysunek 7 Porównanie poziomów wykształcenia w powiecie kościerskim i województwie pomorskim w latach 2009-2012.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS, dostęp 03 lutego 2014r.

Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu w badanym okresie jest zmienny. W 2012 roku wykształcenie wyższe posiada 6,66 % mieszkańców co stanowi wzrost o 2,25% w stosunku do roku 2009 i jest porównywalny z tendencją w województwie. Poziom wykształcenia policealnego i średniego zawodowego pozostaje na podobnym poziomie – wzrost o 0,10 pkt %. Podobnie liczba osób z wykształceniem średnim ogólnym i zawodowym pozostaje na podobnym poziomie. Natomiast duży spadek o ponad 2 pkt % odnotowuje liczba osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym.

6.2. Chłonność rynku pracy

Kolejnym wyznacznikiem rynku pracy jest jego chłonność, czyli liczba osób pracujących na danym terenie. W tabeli poniżej zaprezentowano liczbę osób pracujących w powiecie kościerskim i powiatach ościennych w latach 2009-2012.

Rysunek 8 Liczba osób pracujących w powiecie kościerskim i ościennych w latach 2009-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS, dostęp 05 lutego 2014r.

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Kościerzynie, w roku 2012 było dostępnych 2217 ofert pracy (odpowiednio w latach 2010 i 2011 – 2532 ofert i 2251 ofert). Najwięcej ofert jest od marca do lipca i dotyczą one budownictwa i handlu. W okresie od sierpnia do października liczba ofert jest na zbliżonym poziomie i dotyczy pracy w turystyce, gastronomii, budownictwie i handlu. W okresie późnej jesieni i zimy notowany jest spadek liczby ofert.²¹

Wynagrodzenia na terenie powiatu z roku na rok rosną i stanowią w ostatnich 5 latach stałą relację pomiędzy 75 a 76% średniej krajowej.

Warto także wspomnieć o wynikach badania dotyczącego rynku pracy, „Sektor MSP na Pomorzu w warunkach spowolnienia tempa wzrostu gospodarczego w województwie”. W ramach badania, (przebadano 97 firm z powiatu kościerskiego) respondenci deklarowali wzrost zatrudnienia netto w najbliższym roku o 578 miejsc pracy. Oznacza to, że przedsiębiorcy optymistycznie patrzą na rozwój swoich firm. Można to wiązać z danymi dotyczącymi istotnego wzrostu inwestycji przedsiębiorstw w roku 2012 oraz zwiększenia aktywności pożyczkowej w ramach Inicjatywy JEREMIE w roku 2012 i 2013.

²¹ Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Kościerzynie za 2012 rok, PUP w Kościerzynie, 2013r.

6.3. Charakterystyka bezrobocia

Powiat kościerski jest obszarem o wysokim bezrobociu, przewyższającym wartości dla województwa i kraju. W latach 2012 i 2013 stopa bezrobocia była średnio o 2 % wyższa niż na porównywanych obszarach.

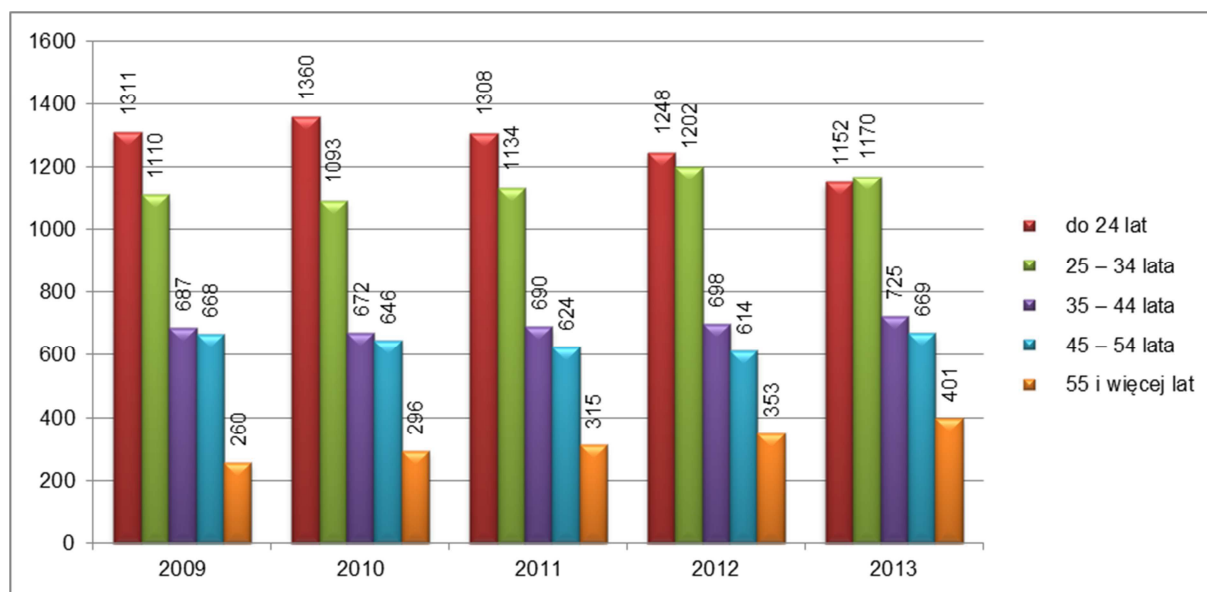
Jednostka terytorialna	ogółem				
	2009	2010	2011	2012	2013
	%	%	%	%	%
powiat kościerski	16,3	15,2	15,4	15,6	15,5
województwo pomorskie	11,9	12,3	12,5	13,4	13,3
Polska	12,1	12,4	12,5	13,4	13,4

Tabela 9 Bezrobocie w latach 2009-2013 w podziale na miejsce występowania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS i strony internetowej WUP w Gdańsku, dostęp 04 lutego 2014r.

Z przedstawionej powyżej tabeli można wyczytać, iż poziom bezrobocia w latach 2009-2013 dla powiatu kościerskiego spadł o 0,8 pkt %. Natomiast dla porównywanych obszarów wzrósł odpowiednio, w tym dla województwa pomorskiego o 1,4 pkt % a dla Polski o 1,3 pkt %.

Na przestrzeni badanego okresu, liczba bezrobotnych ogółem wzrosła o 81 osób, tj. o 2%. Najbardziej widoczną zmianą w analizowanym okresie jest wzrost bezrobocia o 55% wśród mieszkańców powiatu w wieku 55 lat i więcej. Podczas gdy dla grupy osób w wieku od 25 do 44 lat przyrost ten wyniósł 5,5%. Na szczególną uwagę zasługuje wykres obrazujący bezrobocie wśród młodzieży wchodzącej na rynek pracy tj. do 24 lat. W badanym okresie nastąpił spadek liczby bezrobotnych w tej grupie i wyniósł on ponad 12%.

Rysunek 9 Struktura bezrobotnych powiatu kościerskiego wg wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie miesięcznych raportów PUP w Kościerzynie, dostęp 29 stycznia 2014r.

Spośród bezrobotnych, ok. 85% pracowało przed uzyskaniem statusu bezrobotnego. Grupą bezrobotnych, która stanowi aż 58% ogółu osób zarejestrowanych w PUP-ie są te, które nie mają

wykształcenia średniego. Drugą z kolei grupą są osoby długotrwale pozostające bez pracy – ponad 45% osób jest zarejestrowanych przez okres dłuższy niż 12 miesięcy. Trzecią grupą są osoby bez kwalifikacji zawodowych.²²

6.4. Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych

Poniżej zaprezentowane zostało porównanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych występujących w powiecie kościerskim.

Zawód deficytowy to zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Zawód nadwyżkowy to zawód, w którym liczba osób poszukujących pracy jest wyższa niż zapotrzebowanie na ten zawód na rynku pracy.

Z analizy wynika, że są istotne podobieństwa zarówno w zawodach nadwyżkowych jak i zawodach deficytowych. W całym województwie pomorskim jak i odrębnie w powiecie kościerskim do zawodów nadwyżkowych można zaliczyć takie jak: ślusarz, stolarz, sprzedawca, murarz, robotnik budowlany, kucharz. Natomiast zawodami deficytowymi w obu badanych jednostkach samorządu terytorialnego są: robotnik gospodarczy, technik prac biurowych, przedstawiciel handlowy.

L.p.	Zawody nadwyżkowe w powiecie kościerskim	Wskaźnik nadwyżki	Zawody deficytowe w powiecie kościerskim	Wskaźnik deficytu
1	Kucharz małej gastronomii	0,0833	Spedytor	15
2	Malarz - tapeciarsz	0,0833	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	7
3	Ślusarz	0,0889	Robotnik gospodarczy	4,6296
4	Robotnik magazynowy	0,0909	Technik prac biurowych	3,9412
5	Stolarz	0,1733	Monter izolacji budowlanych	3
6	Hydraulik	0,2105	Kierowca samochodu ciężarowego	2,5238
7	Fryzjer	0,2222	Sekretarka	2,2
8	Elektryk	0,2222	Kierowca samochodu osobowego	2,1667
9	Malarz budowlany	0,2609	Technik administracji	2,1111
10	Mechanik samochodów osobowych	0,3	Przedstawiciel handlowy	2
11	Sprzedawca	0,3221	Barman	1,7143
12	Krawiec	0,3333	Tynkarz	1,7143
13	Robotnik budowlany	0,363	Sprzątaczką biurową	1,5714
14	Dozorca	0,4	Kelner	1,5
15	Murarz	0,4211	Magazynier	1,4583
16	Pomoc kuchenna	0,5	Zdobnik ceramiki	1,4286
17	Kucharz	0,5769	Pakowacz	1,2727
18	Księgowy	0,6	Robotnik drogowy	1,2353
19	Stolarz meblowy	0,6875		
20	Technik handlowiec	0,8571		

Tabela 10 Zawody nadwyżkowe i deficytowe w powiecie kościerskim w I półroczu 2013 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rankingu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie kościerskim w I półroczu 2013, PUP Kościerzyna, październik 2013

²² Opracowano na podstawie informacji PUP w Kościerzynie.

Analiza zawodów nadwyżkowych i deficytowych pokazuje, że często przekwalifikowanie lub zdobycie dodatkowych umiejętności pokrewnych do posiadanego zawodu, pozwala skorzystać z ofert pracy. W powyższej tabeli zaznaczono kolorami zbliżone zawody, które występują w obu grupach. Problemem często spotykanym wśród osób bezrobotnych, na które wskazują badania jest niska elastyczność poszukujących pracy.

Wnioski

Społeczeństwo powiatu kościerskiego to w 2/3 osoby w wieku produkcyjnym, z liczebną przewagą osób wchodzących na rynek pracy nad wychodzącymi. Jednak stagnacja gospodarcza, problemy na rynku pracy i wysokie bezrobocie przekładają się na ujemne saldo migracji – obserwuje się emigrację zarobkową poza teren powiatu. Często wyjeżdżają osoby wykształcone, aktywne które mogłyby rozwijać lokalną działalność gospodarczą. Można ten problem interpretować jako noszący znamiona samospełniającej się prognozy.

Słabością jest stosunkowo mały (choć stale rosnący) udział osób z wyższym wykształceniem oraz niski poziom edukacji osób bezrobotnych. Pomimo tego, szkoły nadal kształcą (i znajdują chętnych) w zawodach nadwyżkowych na lokalnym rynku (kucharz, handlowiec, księgowy, fryzjer). Słabością bezrobotnych jest często niska elastyczność w zakresie zawodu.

Wysokie bezrobocie osiągnęło poziom, przy którym w niskim stopniu reaguje na wpływ negatywnych czynników zewnętrznych. Chłonność rynku, mierzona liczbą osób pracujących na terenie powiatu jest wielkością stabilną.

Szansą, której wykorzystanie powinno poprawić sytuację na rynku pracy, są programy pomocowe zarówno przeznaczone na aktywizację zawodową bezrobotnych, jak i środki pomocowe dla istniejących firm.

7. Potencjał edukacyjny i szkoleniowy

Wykształcenie odgrywa dużą rolę przy podejmowaniu decyzji dotyczących podjęcia własnej działalności gospodarczej. Większa wiedza i umiejętności mają pozytywny wpływ na skłonność do pracy na własny rachunek, a z drugiej strony zapewniają inwestorom i istniejącym przedsiębiorstwom wykwalifikowanych pracowników. Edukacja obejmuje zarówno kształcenie młodzieży i dorosłych w szkołach, jak i doksztalcanie osób obecnych na rynku pracy. Brak jest dostępnych pełnych informacji nt. potrzeb szkoleniowych przedsiębiorców powiatu.

Kierunki zdobytego wykształcenia mieszkańców stanowić mogą barierę lub czynnik sprzyjający inwestycjom i rozwojowi gospodarki. Warunkiem, przy którym wykształcenie mieszkańców regionu stanie się czynnikiem powodującym wzrost liczby i wielkości przedsiębiorstw, jest kształcenie przez szkoły i uczelnie (różnych poziomów) zgodnie ze zmieniającymi się wymaganiami pracodawców, co do poziomu wiedzy i umiejętności ich przyszłych pracowników.

Z badań postaw przedsiębiorczych młodzieży kościerskiej²³ wynika, że większość uczniów planuje kontynuować naukę po zakończeniu obecnej szkoły, aż 31,4 % chce kontynuować naukę na wyższej uczelni, 24,8% uczniów nie planuje kontynuować nauki. Analiza danych ilościowych wskazuje, że plany edukacyjne mają ograniczony wpływ na decyzje o założeniu przedsiębiorstwa. Uczniowie którzy mają plany otworzyć firmę w przyszłości, w większym stopniu planują kontynuować naukę. Ważnymi czynnikami o podjęciu decyzji o utworzeniu przedsiębiorstwa w przyszłości są: ocena własnych umiejętności i wiedza na temat prowadzenia firmy. Im wyższa ocena własnych umiejętności tym większa chęć otworzenia przedsiębiorstwa. Ta sama tendencja jest obserwowana w stosunku do wiedzy na temat prowadzenia przedsiębiorstwa. Styczność z przedsiębiorcami w rodzinie nie ma istotnego znaczenia na podjęcie decyzji o rozpoczęciu działalności gospodarczej.

W związku z tym istotna, dla potencjału rozwojowego przedsiębiorstw, jest jakość edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym oraz wyższym oraz przekazane młodzieży wzorce aktywności ekonomicznej.

7.1. Szkoły ponadgimnazjalne

W powiecie kościerskim funkcjonuje kilka różnych rodzajów szkół ponadgimnazjalnych, zarówno szkoły powiatowe i szkoły prywatne:

- szkoły Powiatowego Zespołu Szkół nr 1, nr 2 i nr 3,
- I Liceum Ogólnokształcące w Kościerzynie,
- Powiatowy Zespół Szkół w Lubaniu,
- Powiatowy Zespół Szkół w Starych Polaszkach,
- Centrum Kształcenia Ustawicznego w Kościerzynie.

Najbardziej znaną prywatną instytucją edukacyjną jest Kaszubskie Centrum Edukacji „Vademecum” w Kościerzynie, prowadzące następujące placówki w Kościerzynie:

²³ „Badanie postaw przedsiębiorczych młodzieży kościerskiej”, Agencji Rozwoju Pomorza, Gdańsk 2013

- I Prywatne Liceum Ogólnokształcące
- Trzyletnie Liceum Ogólnokształcące
- Dwuletnie Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące

Szkoły publiczne oferują wysoki poziom kształcenia. Przykładem może być Technikum nr 2 w Powiatowym Zespole Szkół nr 2 im. KEN w Kościerzynie, który w corocznym rankingu szkół ponadgimnazjalnych organizowanym przez Rzeczpospolitą i Perspektywy zajęło II miejsce w województwie pomorskim. Również stosunkowo wysoko bo na 23 miejscu w województwie zostało sklasyfikowane LO nr I z Kościerzyny.

Co roku ponad 1000 młodzieży i dorosłych przystępuje do egzaminu maturalnego. Spośród nich, w ostatnim roku 77% uzyskało świadectwo dojrzałości. Jest to wynik dobry na tle Polski (2012 – 74%) i województwa pomorskiego (2012 - 77%). Analizując typy szkół – rośnie liczba absolwentów techników. Jest to zgodne z postulatami mówiącymi o perspektywicznej koncentracji młodzieży na kształceniu technicznym.

	2009	2010	2011	2012
absolwenci, którzy otrzymali świadectwo dojrzałości	1058	1040	980	888
licea ogólnokształcące dla młodzieży bez specjalnych	550	562	492	398
technika dla młodzieży bez specjalnych	326	412	464	460
uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych	38	28	6	20
licea ogólnokształcące dla dorosłych	24	20	12	10
licea profilowane dla młodzieży bez specjalnych	116	18	6	0
technika dla dorosłych	4	0	0	0
Wskaźnik zdawalności matury	91%	75%	75%	77%

Tabela 11 Uzyskane świadectwa dojrzałości wg typu szkół w powiecie kościerskim w latach 2009-2012

Źródło: BDL GUS, dostęp luty 2014r.

Szkoły starają się dostrzegać potrzeby rynku pracy, jednak faktyczne możliwości uzyskania spójności programów szkół i oczekiwań rynku są ograniczone. Z jednej strony są organizowane spotkania z przedsiębiorcami, na temat ich potrzeb dotyczących konkretnego wykształcenia absolwentów szkół. Z drugiej strony ocena dokonana przez respondentów badania²⁴ mówi o nieodpowiedniej współpracy pod tym względem, gdyż zmiany w kierunkach nauczania, które są proponowane przez przedsiębiorców następują zbyt wolno.

Obecnie szkoły zawodowe ponadgimnazjalne oferują uzyskanie zawodu w następujących obszarach.

Obszary wykształcenia	technika bez specjalnych	zasadnicze szkoły zawodowe bez specjalnych	zasadnicze szkoły zawodowe specjalne	Suma końcowa
usługi dla ludności	514	78	13	605
architektura i budownictwo	212	115	25	352
inżynieryjno-techniczne	142	188	0	330
Społeczne	195	0	0	195
Informatyczne	183	0	0	183
produkcji i przetwórstwa	46	125	0	171

²⁴ Badanie „Warunki rozwoju przedsiębiorczości w powiecie kościerskim”, ARP S.A., Gdańsk 2013r.

Obszary wykształcenia	technika bez specjalnych	zasadnicze szkoły zawodowe bez specjalnych	zasadnicze szkoły zawodowe specjalne	Suma końcowa
ekonomiczne i administracyjne	75	84	0	159
ochrona środowiska	113	0	0	113
rolnicze, leśne i rybactwa	58	0	0	58
usługi transportowe	18	0	0	18
Suma końcowa	1556	590	38	2184

Tabela 12 Kierunki kształcenia w ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych i technikach w 2012r. - miejsca w szkołach wg kierunków

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, dostęp marzec 2014r.

Obecnie większość młodzieży kształci się w kierunkach technicznych. Poniżej struktura absolwentów szkół ponadgimnazjalnych.

	2009	2010	2011	2012
Absolwenci	859	1 020	993	869
technika dla młodzieży bez specjalnych	193	303	310	310
licea ogólnokształcące dla młodzieży bez specjalnych	281	309	270	204
zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży bez specjalnych	187	269	285	233
Licea ogólnokształcące dla dorosłych	52	90	70	74
licea profilowane dla młodzieży bez specjalnych	96	40	23	0
szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych	17	3	7	10
zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży specjalne	0	0	18	18
zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych	12	0	0	20
ponadgimnazjalne technika uzupełniające dla dorosłych	16	0	5	0
szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne	5	6	5	0

Tabela 13 Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, dostęp marzec 2014r.

Informacje uzyskane od Powiatowych Zespołów Szkół nr 1, 2 i 3 w Kościerzynie wskazują, że podejmowane są działania dotyczące współpracy z przedsiębiorcami np. w sprawie organizowania stanowisk egzaminacyjnych na poszczególne kwalifikacje zawodowe w budownictwie, utworzenia poszukiwanych przez przedsiębiorców kierunków nauczania absolwentów. Powiatowy Zespół Szkół nr 2 wprowadził nauczanie na kierunku technik hotelarstwa, technik obsługi turystycznej i od 1.09.2014r. wprowadzi nauczanie w zawodzie elektryk. Większość uczniów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych uczestniczy w praktykach zawodowych organizowanych przez szkoły wspólnie z przedsiębiorcami działającymi w powiecie kościerskim. Ponadto uczniowie PZS uczestniczą w Targach Pracy, Dniach Przedsiębiorczości, wycieczkach do zakładów pracy, czy dniach zawodowych, na które są zapraszani lokalni przedsiębiorcy. W bieżącym roku w PZS nr 3 odbył się próbny egzamin zawodowy w zawodzie fryzjer (zawód nadwyżkowy), który był zainspirowany przez lokalnych przedsiębiorców.

Działania te są jednak niewystarczające.

Nadal duża część absolwentów opuszczających mury szkół staje się bezrobotnymi absolwentami z powodu swojego wykształcenia w zawodzie nadwyżkowym w powiecie. W roku 2012 szkoły opuściło 197 absolwentów w zawodach określanych jako nadwyżkowe.

Informacja na ten temat (np. w ramach poradnictwa zawodowego) jest niepełna albo nie spotyka się ze zrozumieniem ze strony młodych ludzi, gdyż nadal chcą się kształcić w tych zawodach. Doświadczenia innych miast wskazują, że problem ten jest dość powszechny. Istotnym problemem jest to, że na kształcenie w zawodach nadwyżkowych istnieje duże zapotrzebowanie ze strony kandydatów i ich rodziców. W odpowiedzi na zgłaszane zapotrzebowanie - kierunki nadwyżkowe są utrzymywane przez szkoły. O wyborze kierunku kształcenia nadal decyduje przeświadczenie o indywidualnych predyspozycjach, oderwane od rzeczywistego zapotrzebowania pracodawców. Może to świadczyć o niewystarczającej świadomości społecznej potrzeb rynku pracy.

Poniżej zaprezentowano kierunki kształcenia i zawody, jakie można zdobyć w PZS zarówno w technikach jak i w szkołach zawodowych. Zestawiono je z monitoringiem zawodów nadwyżkowych i deficytowych na terenie powiatu kościerskiego za pierwsze półrocze 2013 r. opublikowanym w październiku 2013 roku przez PUP w Kościerzynie. Na poziomie wartości wskaźnika średniej miesięcznej nadwyżki podaży nad popytem siły roboczej określono charakter zawodu. Jeżeli w monitoringu nie istniała nazwa zbliżona do zawodu, przyjęto, że jest to zawód zrównoważony.

Technika

1. technik informatyk - zrównoważony
2. **technik ekonomista - nadwyżkowy**
3. technik żywienia i organizacji usług gastronomicznych - zrównoważony
4. technik rolnik - zrównoważony
5. technik architektury krajobrazu - zrównoważony
6. technik budownictwa - zrównoważony
7. technik drogownictwa - zrównoważony
8. technik mechanik - zrównoważony
9. technik mechatronik - zrównoważony
10. technik hotelarstwa - zrównoważony
11. technik obsługi turystycznej - zrównoważony
12. **technik usług fryzjerskich - zrównoważony**
13. technik geodeta – zrównoważony

Technika kształcą w zawodach, które nie są wymieniane zarówno w zawodach nadwyżkowych, jak i deficytowych.

Szkoły zawodowe

1. mechanik pojazdów samochodowych	- nadwyżkowy
2. murarz-tylnik	- nadwyżkowy/deficytowy
3. monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych	- nadwyżkowy
4. monter instalacji i urządzeń sanitarnych	- nadwyżkowy
5. monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie	- zrównoważony
6. operator urządzeń przemysłu ceramicznego	- zrównoważony
7. kucharz	- nadwyżkowy
8. kucharz małej gastronomii	- nadwyżkowy
9. kelner	- deficytowy
10. pracownik pomocniczy obsługi hotelowej	- zrównoważony
11. sprzedawca	- nadwyżkowy
12. piekarz	- zrównoważony
13. monter-elektronik	- zrównoważony
14. rzeźnik –wędliniarz	- zrównoważony
15. malarz-tapeciarz	- nadwyżkowy
16. kamieniarz	- zrównoważony
17. krawiec	- nadwyżkowy
18. fryzjer	- nadwyżkowy
19. cukiernik	- zrównoważony
20. lakiernik	- zrównoważony

21. operator obrabiarek skrawających	- zrównoważony
22. tapicer	- zrównoważony
23. blacharz samochodowy	- zrównoważony
24. elektromechanik pojazdów samochodowych	- zrównoważony
25. elektromechanik	- zrównoważony
26. elektryk	- nadwyżkowy
27. ślusarz	- nadwyżkowy
28. cieśla	- zrównoważony
29. blacharz	- zrównoważony
30. dekarz	- zrównoważony

W niektórych przypadkach nazewnictwo zawodów nadwyżkowych i deficytowych nie odpowiada nazwom zawodów szkolnych (np. murarz – zawód nadwyżkowy, tynkarz – zawód deficytowy a nazwa zawodu szkolnego: murarz – tynkarz). Bardzo istotne jest zatem elastyczne dostosowywanie umiejętności, które są przekazywane w trakcie nauki do zmieniających się potrzeb rynku pracy.

Szereg zawodów, które można uzyskać w szkołach ponadgimnazjalnych powiatu nie należą do grupy zawodów nadwyżkowych.

7.2. Dostęp do szkolnictwa wyższego

Spośród szkół wyższych, na terenie powiatu kościerskiego znajduje się wydział zamiejscowy PWSH Pomerania z Chojnic. Prowadzona jest tam nauka na poziomie studiów licencjackich z zakresu pedagogiki w kilku specjalizacjach i studia podyplomowe z pedagogiki, administracji i bezpieczeństwa wewnętrznego. Na terenie Kościerzyny działalność prowadzi również Wyższa Szkoła Stosunków Międzynarodowych i Amerykanistyki z Warszawy, oferując studia niestacjonarne na poziomie licencjackim, inżynierskim, magisterskim oraz na studiach podyplomowych, które są wspomagane technikami kształcenia na odległość.²⁵ Powiat kościerski jest położony w południowo-środkowej części województwa pomorskiego. W związku z brakiem innych szkół wyższych na terenie powiatu, mieszkańcy mają w odległości do 80 km od Kościerzyny dostęp do wielu uczelni państwowych i niepublicznych.

Poza Trójmiastem, które oferuje pełną ofertę uniwersytecką i politechniczną, w rejonie znajdują się uczelnie takie jak Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi Zamiejscowy Ośrodek w Kartuzach (filologia angielska, germańska, pedagogika), Pomorska Szkoła Wyższa w Starogardzie Gdańskim (kierunki ekonomiczne, administracyjne, pedagogiczne, turystyka), Powiślańska Szkoła Wyższa w Kwidzynie (ekonomia, pielęgniarstwo, ratownictwo medyczne), Wyższa Szkoła Pedagogiczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie Wydział Zamiejscowy w Człuchowie (politologia), Sopocka Szkoła Wyższa - Zamiejscowy Wydział w Chojnicach (ekonomia, europeistyka, zarządzanie i inżynieria produkcji), Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy Wydział zamiejscowy w Malborku (turystyka i rekreacja, zarządzanie i inżynieria produkcji), Wyższa Szkoła Administracji i Biznesu im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Gdyni - Wydział Zamiejscowy w Łęborku (zarządzanie), Kaszubsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Wejherowie (ekonomia, ochrona środowiska, pielęgniarstwo, socjologia).

²⁵ Źródło : <http://www.studiujwkościerzynie.pl/>, dostęp luty 2014

W załączniku nr 2 przedstawiono listę wybranych uczelni wyższych w województwie pomorskim, z próbą odniesienia do potrzeb przedsiębiorstw zgłaszających określone zapotrzebowanie na absolwentów. W zestawieniu ujęto 35 szkół wyższych. Szkoły te oferują różne kierunki i specjalności studiów, Wyższa Szkoła Stosunków międzynarodowych i Amerystyki z Warszawy, prowadząca działalność w Kościerzynie.

7.3. Podstawy przedsiębiorczości w szkołach

Pierwszy kontakt z pojęciem przedsiębiorczości, uczniowie mają w ramach przedmiotu prowadzonego w szkołach ponadgimnazjalnych. Zgodnie z podstawą programową przedmiotu „Podstawy przedsiębiorczości”²⁶ szczegółowe wymagania obejmują sześć obszarów:

1. Człowiek przedsiębiorczy – asertywność, słabe i mocne strony własnej osobowości, rozpoznawanie ról społecznych, kariera zawodowa osób, które odniosły sukces, stosowanie różnych form komunikacji, prawa konsumenta, odczytywanie reklamy.
2. Rynek – cechy i funkcje - społeczne i ekonomiczne cele gospodarowania, czynniki wytwórcze (praca, przedsiębiorczość, kapitał, ziemia, i informacja, cechy, funkcje i rodzaje rynków, obieg pieniądza, transformacja gospodarki Polski po 1989r., czynniki wpływające na popyt i podaż, punkt równowagi rynkowej.
3. Instytucje rynkowe - formy i funkcje pieniądza, rola instytucji finansowych, obliczanie procentów od kredytu i lokaty bankowej, papiery wartościowe, formy inwestowania kapitału, system emerytalny w Polsce, oferty banków, funduszy inwestycyjnych, firm ubezpieczeniowych i funduszy emerytalnych.
4. Państwo, gospodarka - ekonomiczne funkcje państwa, mierniki wzrostu gospodarczego, przyczyny i narzędzia oddziaływania państwa na gospodarkę, dochody i rodzaje wydatków państwa, narzędzia polityki pieniężnej itp.
5. Przedsiębiorstwo - otoczenie, w którym działa przedsiębiorstwo, cele działania przedsiębiorstwa, projekt własnego przedsiębiorstwa oparty na biznesplanie, formy prawno-organizacyjne przedsiębiorstwa, procedury i wymagania związane z zakładaniem przedsiębiorstwa, zasady pracy zespołowej, konflikty w zespole, etapy realizacji projektu, zachowania etyczne i nieetyczne w biznesie.
6. Rynek pracy - mierniki i skutki bezrobocia, motywy aktywności zawodowej człowieka, własne możliwości znalezienia pracy, sposoby zatrudnienia pracownika, dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty pracy, rozmowa kwalifikacyjna, różne formy wynagrodzeń, deklaracja podatkowa PIT, zachowania etyczne i nieetyczne w roli pracodawcy i pracownika.

Analizując podstawę programową, trzeba uznać, że przedmiot raczej skupia się na przekazaniu podstawowej wiedzy ekonomicznej i wiedzy o gospodarce rynkowej, niż na przedsiębiorczości jako takiej. Przedsiębiorczość jest bowiem definiowana jako „umiejętność dostrzeżenia i wykorzystania (zrealizowania) nowych możliwości produkcyjnych, usługowych czy też organizacyjnych dających

²⁶ Źródło - podstawa programowa przedmiotu Podstawy Przedsiębiorczości.

szansę na relatywnie duże korzyści w warunkach braku pewności co do sukcesu całego przedsięwzięcia”.²⁷

Przedmiot raczej przygotowuje uczniów do pełnienia funkcji świadomego ekonomicznie i gospodarczo pracownika firmy, niż przedsiębiorcy.

Wnioski

Wykształcenie jest czynnikiem, który wpływa na przedsiębiorczość regionu w stopniu, który trudno przecenić. Wpływ może być zarówno pozytywny, jak i negatywny, często wynikający z zaniechania działań. Szkoły mają za zadanie zapewnić zarówno wykwalifikowanych pracowników dla istniejących przedsiębiorstw i potencjalnych inwestorów, jak i ukierunkować obecnych uczniów na drogę własnej działalności gospodarczej. Jednak oddziaływanie tego czynnika jest mocno rozciągnięte w czasie, a na efekty zmian trzeba czekać.

Do sił lokalnego systemu oświaty należy zaliczyć szkoły przygotowane do kształcenie w kierunkach technicznych, w szczególności związanych z budownictwem, trwale związanym z gospodarką powiatu. Innym atutem jest wysoki poziom w szkołach ponadgimnazjalnych, co pozytywnie wpływa na ocenę własnych szans na rynku. Jednak to, czy zakres kształcenia i poziom nauki będzie wywierał pozytywny wpływ na rynek pracy, zależy od wykształcenia postaw przedsiębiorczych wśród młodych ludzi oraz uzyskania wysokiego stopnia adaptacyjności absolwentów do zmieniających się oczekiwań rynku pracy.

Jako strony słabe należy wymienić zbyt małą współpracę szkół z przedsiębiorstwami, niewielki wpływ szkoły na kształtowanie postaw przedsiębiorczych, nikłą promocję przedsiębiorczości w szkołach. Brak widocznych działań gmin w zakresie wspierania i promowania przedsiębiorczości w powiecie powoduje, że pomimo deklarowanej chęci założenia własnej firmy przez wielu uczniów, niewielu się na to decyduje. Na to nakłada się ogólnopolski problem w nauczaniu przedsiębiorczości jako nauki o gospodarce i zarządzaniu, a nie wyzwalanie pasji działania.

Szkoły w odpowiedzi na zainteresowanie przyszłych uczniów i ich rodziców, nadal kształcą w zawodach nadwyżkowych. Ten paradoks wynika z niedostatecznej świadomości społecznej bieżących potrzeb rynku pracy oraz brak szeroko publikowanych i nagłaśnianych lokalnie prognoz dotyczących perspektywicznych kierunków kształcenia w województwie.

Szansą dla regionu jest dostęp do edukacji wyższej, zarówno w Trójmieście, jak i powiatach ościennych. Jednak również w tym przypadku, względnie łatwe jest uzyskanie wyższego wykształcenia w kierunkach nadwyżkowych na rynku pracy (pedagogika, stosunki międzynarodowe, bezpieczeństwo wewnętrzne itp.).

²⁷ W. Bielecki, *Przedsiębiorczość w wirtualnym środowisku*, Wyd. Naukowe Zarządzania UW, Warszawa 1999, s.19.

8. Instytucje Otoczenia Biznesu i ich wpływ na podmioty gospodarcze

Instytucje otoczenia biznesu (IOB) można określić jako instytucje typu non profit, które nie działają dla osiągnięcia zysku lub przeznaczają zysk na cele statutowe, służą tworzeniu korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości. Do scharakteryzowania ośrodków, które profesjonalnie zajmują się aktywną działalnością w zakresie wsparcia przedsiębiorczości, konkurencyjności i innowacyjności, często używa się pojęcia „ośrodki innowacji i przedsiębiorczości”.²⁸

Wyróżnia się trzy główne grupy tych instytucji, różniące się ze względu na realizowane zadania:

1. Ośrodki przedsiębiorczości – szeroka promocja i inkubacja przedsiębiorczości (często w grupach dyskryminowanych), dostarczanie usług wsparcia do małych firm i aktywizacja rozwoju regionów peryferyjnych lub dotkniętych kryzysem strukturalnym;
2. Ośrodki innowacji – szeroka promocja i inkubacja innowacyjnej przedsiębiorczości, transfer technologii i dostarczanie usług proinnowacyjnych, aktywizacja przedsiębiorczości akademickiej i współpracy nauki z biznesem;
3. Instytucje finansowe – ułatwienie dostępu do finansowania działalności nowo powstałych oraz małych firm bez historii kredytowej, dostarczanie usług finansowych dostosowanych do specyfiki innowacyjnych przedsięwzięć gospodarczych.

Na terenie powiatu kościerskiego funkcjonują dwa rodzaje IOB – ośrodki przedsiębiorczości i instytucje finansowe. Ich zadaniem jest niwelowanie dwóch podstawowych barier w rozwijaniu firm, tj. dostępu do kapitału oraz dostępu do wiedzy. Ponadto na terenie powiatu instytucjami oddziałującymi swoimi decyzjami na przedsiębiorstwa są samorządy, które są podstawowym beneficjentem lokalnej aktywności gospodarczej.

8.1. Instytucje i podejmowane przez nie działania

Na terenie powiatu kościerskiego aktywnie działają cztery instytucje wspierające przedsiębiorczość. Poniżej przedstawiono krótko przedmiot działalności organizacji oraz scharakteryzowano podstawowe projekty, które były realizowane w ostatnich latach lub trwają nadal.

Kaszubski Instytut Rozwoju (KIR)

Stowarzyszenie powstało w 2002 roku, jest organizacją non profit założoną przez aktywnych mieszkańców Kościerzyny, którzy chcą ułatwić życie i działalność mieszkańcom powiatu w dwóch podstawowych obszarach: społecznym i gospodarczym. W dążeniu do realizacji misji: Kaszuby regionem społeczeństwa obywatelskiego, sformułowano następująco główny cel KIR-u: inicjowanie i wspieranie wszelkich form aktywności obywatelskiej prowadzących do rozwoju społeczności lokalnej Kaszub. Celami szczegółowymi KIR-u są m.in.: działanie na rzecz rozwoju i promocji regionu; inicjowanie i kreowanie działań społecznych i gospodarczych; prowadzenie współpracy międzynarodowej; propagowanie wiedzy i umiejętności praktycznych z zakresu finansów i

²⁸ Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, 2012r.

przedsiębiorczości; popularyzacja wiedzy na temat integracji europejskiej; rozwój zasobów ludzkich; rozwój środowiska ludzi młodych; poprawa stanu bezpieczeństwa; popularyzacja technik informacyjnych; edukacja ekonomiczna; zmniejszanie bezrobocia i stymulowanie rozwoju gospodarczego; edukacja ekonomiczno-prawna społeczeństwa; umacnianie kultury regionalnej; inicjowanie i kreowanie działań społecznych i gospodarczych; budowanie społeczeństwa obywatelskiego; działalność oświatowo-edukacyjna. Swoją działalność Instytut prowadzi przede wszystkim na terenie Kaszub, jednak wiele działań podejmowanych jest również na skalę województwa, Polski, a nawet skalę międzynarodową²⁹.

Projekty zakończone:

- Samozatrudnienie inwestycją w siebie, 2009r.
- Pracownicy Kaszub z kompetencjami przyszłości, 2011r.
- Przedsiębiorczość społeczna szansą rozwoju organizacji pozarządowych, 2012r.
- Własna firma przepustką do świata biznesu, 2013r.

Poniżej ukazano firmy ze wskazaniem branż, które powstały w dwóch projektach prowadzonych przez KIR. Wyróżniono najliczniej reprezentowane branże.

Branża	Samozatrudnienie inwestycją w siebie. 2009r.		Własna firma przepustką do świata biznesu. 2013 r.	
	Liczba firm powstałych	Zawieszenie lub likwidacja działalności	Liczba firm powstałych	Zawieszenie lub likwidacja działalności
budownictwo/remonty	4	2	6	1 zawieszona
handel spożywczy	3	0	0	
usługi zdrowotne	3	2	2	- 2 zawieszone
usługi hotelarskie/ gastronomiczne	2	2	0	
rozrywka - nagłośnienie imprez, organizacja eventów,	2	1	2	
usługi fryzjerskie	0	0	1	
handel pozostały	2	2	0	
naprawa i konserwacja pojazdów	3	0	2	
inne usługi	4	4	1	
usługi elektryczne	1	0	0	
pracownia szkła	0	0	1	
Meblarstwo	1	1	0	
Edukacja	0	0	3	
projektowanie wnętrz	0	0	1	
projektowanie ogrodów i pielęgnacja terenów zielonych	0	0	2	
przetwórstwo tworzyw	1	0	0	
RAZEM	26	14	21	3

Tabela 14 Przedsiębiorstwa założone w wyniku dwóch projektów prowadzonych przez KIR w 2009 i 2013r. w powiecie kościerskim oraz ich stan w kolejnych latach.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z KIR.

²⁹ www.kir.org.pl, dostęp dnia 5 lutego 2013 roku

Najwięcej firm powstało w branży budowlanej. W przypadku projektu „Samoatrudnienie – inwestycja w siebie”, który rozpoczął się w 2009 roku znamy historię poszczególnych przedsiębiorstw. Po roku zamknęły działalność 3 osoby, po trzech latach 7, 4 osoby zawiesiły działalność gospodarczą, a 12 nadal prowadzi. Firmy nadal istniejące na rynku reprezentują następujące branże: budowlana (dwa przedsiębiorstwa), przetwórstwo tworzyw sztucznych, handel (trzy sklepy spożywcze), nagłaśnianie imprez, usługi zdrowotne, naprawa pojazdów (trzy firmy), usługi elektryczne.

Razem dla kościerskich przedsiębiorstw - partnerstwo lokalne na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w kontekście zarządzania zmianą gospodarczą

Projekt pt. „Razem dla rozwoju kościerskich przedsiębiorstw - partnerstwo lokalne na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w kontekście zarządzania zmianą gospodarczą” realizowany jest przez Agencję Rozwoju Pomorza w partnerstwie z Kaszubskim Instytutem Rozwoju. Działania rozpoczęto w listopadzie 2011 r. i potrwać do 31 sierpnia 2014 roku.

Projekt, ma na celu zbudowanie partnerstwa lokalnego na rzecz rozwoju przedsiębiorczości w powiecie kościerskim. Niniejsze badanie realizowane jest w ramach tego projektu.

Przedsiębiorczość Kluczem do własnej firmy, to kolejny projekt, który rozpoczął się w lutym 2014. Dzięki środkom projektu, osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładów pracy będą mogły otrzymać dotacje na otwarcie działalności gospodarczej.

Kaszubski Inkubator Przedsiębiorczości

Kaszubski Inkubator Przedsiębiorczości w Kościerzynie to jedna z czterech instytucji, która powstanie w wyniku realizacji projektu „Kaszubski Inkubator Przedsiębiorczości szansą rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw w Bytowie, Kościerzynie, Lęborku i Kartuzach”. Inwestycja zostanie zakończona w połowie 2014 roku. Projekt jest finansowany w większości z funduszy unijnych³⁰, wkład własny Kościerzyny wynosi 3 141 334 zł³¹.

Powstałe przedsiębiorstwa będą mogły zlokalizować swoją siedzibę w Inkubatorze, z możliwością korzystania z następującej infrastruktury biurowej:

- pomieszczenia do prowadzenia działalności gospodarczej z nowoczesnym wyposażeniem (po preferencyjnych stawkach w tym dla osób niepełnosprawnych),
- wirtualne biuro (e-sekretariat),
- biura z elastycznym czasem wynajmu (co-working),
- sale szkoleniowe i konferencyjne,
- pomieszczenia na spotkania biznesowe,
- strefy edukacji przedsiębiorczości, nauk matematyczno-przyrodniczych, pobudzających pasję odkrywania i zdobywania wiedzy.

³⁰ Inwestycja realizowana w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013, oś priorytetowa: Rozwój i innowacje MSP, poddziałanie 1.5.1 Infrastruktura dla rozwoju firm innowacyjnych.

³¹ <http://www.projektyue.kartuskipowiat.com.pl>, dostęp luty 2014r.

Kaszubski Inkubator Przedsiębiorczości w ciągu pierwszych dwóch lat pomoże 50 nowozakładanym przedsiębiorstwom, z czego 20 z nich znajdzie się pod opieką Inkubatora w Kościerzynie. Obok wsparcia nowych przedsięwzięć gospodarczych w inkubatorze będzie również prowadzone: doradztwo specjalistyczne, szkolenia, mentoring (wsparcie doświadczonego przedsiębiorcy), networking (wsparcie w nawiązywaniu kontaktów biznesowych), usługi prawne również dla firm istniejących na rynku.

Kościerski Fundusz Poręczeń Kredytowych (KFPK)

Celem Kościerskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych jest przede wszystkim wspieranie przedsięwzięć gospodarczych, które zapewniają realizację rozwoju lokalnego, zmniejszenie bezrobocia i tworzenie nowych miejsc pracy dla bezrobotnych, szczególnie poprzez udzielanie poręczeń w celu udostępnienia przedsiębiorstwom, osobom tworzącym miejsca pracy, dodatkowych źródeł zabezpieczeń dla oferowanych przez banki kredytów lub pożyczek a także dotacji i refundacji udzielanych z Funduszu Pracy przez Powiatowy Urząd Pracy.³² Poniżej przedstawiono kwoty na jakie KFPK udzielał poręczeń w poszczególnych latach ze wskazaniem branż, w których działają firmy otrzymujące poręczenia i dotacje.

ROK	Liczba poręczeń	Kwota poręczeń (w PLN)	Branże/usługi
2009	38	475 000	Budowlane, handel, produkcja, transport, gastronomia i pozostałe
2010	52	647 708	Budowlane, handel, produkcja i pozostałe
2011	10	142 150	Budowlane, handel, pozostałe
2012	12	152 390	Budowlane, produkcja, pozostałe
2013	48 (45 osobom bezrobotnym, 3 firmom)	1 804 000 (z tego 1 204 000 dla osób bezrobotnych, 600 000 dla przedsiębiorstw)	Przedsiębiorstwa - usługi remontowo budowlane, osoby bezrobotne: usługi kosztorysowe, informatyczne, turystyczne, naprawa samochodów, architektura krajobrazu, fryzjerstwo, elektryczne, wędzenie ryb i wędlin, stolarskie, opiekuńcze

Tabela 15 Poręczenia udzielone przez KFPK w latach 2009 – 2013.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z wywiadu z prezesem KFPK

Do roku 2013, szczególnie w latach 2011 i 2012 zakres udzielanych poręczeń był minimalny. Dopiero rok 2013 pokazuje znaczący wzrost skali działalności.

Powiatowe Centrum Informacyjne

Powiatowe Centrum Informacyjne w Kościerzynie działa w ramach Sieci Powiatowych Centrów Informacyjnych (PCI) powstałych w ramach projektu unijnego w 12 pomorskich powiatach z inicjatywy dwóch funduszy samorządowych: Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego Sp. z o.o. oraz Pomorskiego Regionalnego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. Oba fundusze są organizacjami non-profit a ich głównym udziałowcem jest samorząd województwa pomorskiego.

³² Strona internetowa <http://www.kfpk.pl> dostęp dnia 5 lutego 2014r.

Celem jest docieranie do przedsiębiorców i starterów województwa pomorskiego z ofertą bezpłatnej informacji na temat aktualnie dostępnych form wsparcia finansowego w ramach prowadzonej bądź otwieranej działalności gospodarczej.

Zakres informacji i konsultacji obejmuje trzy podstawowe produkty finansowania działalności gospodarczej: pożyczki, poręczenia, dotacje:

- Pożyczki „Na Start” dla osób planujących rozpocząć działalność gospodarczą oraz niskooprocentowane pożyczki dla firm poszukujących najtańszych rozwiązań na sfinansowanie inwestycji lub bieżących potrzeb obrotowych
- poręczenia kredytów bankowych dla firm i starterów udzielane na preferencyjnych warunkach - m.in. w ramach pomocy "de minimis" (m.in. poręczenia kredytów obrotowych, inwestycyjnych, pożyczek na Start)
- dotacje z programów regionalnych i krajowych dla firm sektora MŚP, programy aktywizacyjne dla osób pozostających bez zatrudnienia, szkolenia, inicjatywy wspierające przedsiębiorczość.³³

Warto wspomnieć o możliwości uzyskania dotacji na założenie działalności gospodarczej oraz pożyczek i poręczeń kredytowych w ramach Inicjatywy JEREMIE jako instrumentu wsparcia mikro i małych przedsiębiorców z terenu województwa pomorskiego.

Kaszubski Fundusz Przedsiębiorczości

Kaszubski Fundusz Przedsiębiorczości S.A. powstał dzięki inicjatywie przedsiębiorców działających na terenie regionu kaszubskiego, którzy w dużej części tworzą kapitał Funduszu. Do głównych zadań należy wspieranie rozwoju przedsiębiorców z sektora mikro i małych firm działających w woj. pomorskim, skupionych głównie na terenie Kaszub. Celem jest ułatwienie dostępu do finansowania zewnętrznego, a także upowszechnianie informacji na temat instrumentów oferowanych w ramach inicjatywy Jeremie, czyli pożyczek, poręczeń i instrumentów kapitałowych dostępnych dla pomorskich mikro i małych firm, w tym dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą. Fundusz promuje również szeroko rozumianą przedsiębiorczość.

Województwo pomorskie jest jednym z sześciu województw, w którym realizowana jest Inicjatywa JEREMIE (Wspólne Europejskie Zasoby dla Mikro, Małych Przedsiębiorstw). Kaszubski Fundusz Przedsiębiorczości jest jednym z tego typu funduszy działającym na Kaszubach (obok Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego Sp. z o.o.) . Cele jakie można finansować za jego pośrednictwem to inwestycje, rozwój bądź tworzenie nowych miejsc pracy. Pożyczka jest oferowana dla działających już przedsiębiorców jak i dla tych co zamierzają dopiero rozpocząć działalność gospodarczą.³⁴

Pojedyncza pożyczka na jeden przedmiot finansowania udzielana jest do 100 tys. zł. Istnieje też wariant uzyskania przez jednego przedsiębiorcę kilku pożyczek aż do kwoty 475 tys. zł, ale ich cele muszą być różne. Sfinansować można również modernizację obiektów, pod warunkiem, że klient jest ich właścicielem. Stosuje się także, jeżeli jest konkretne uzasadnienie przy uruchomieniu działalności bądź inwestowaniu, karencję w spłacie nawet do 6 miesięcy. Zastosowanie mają też

³³ Strona internetowa <http://www.pci.pomorskie.pl> dnia 7.02.2014

³⁴ Strona internetowa <http://www.kaszubski-fundusz.com.pl> dnia 7.02.2014

transakcje wiązane, co oznacza, że klient może jednocześnie finansować inwestycję ze środków częściowo z funduszu, a częściowo z banku.

W ostatnim naborze Inicjatywy JEREMIE, trwającym od listopada 2013, roku przedsiębiorstwa z powiatu kościerskiego nie wykazują żadnej inicjatywy, nie wpłynął od nich żaden wniosek. Dla porównania z powiatu kartuskiego wpłynęło kilkanaście wniosków.

Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o. w Gdańsku jest drugą instytucją oferującą pożyczki z Inicjatywy JEREMIE, która współpracuje z przedsiębiorstwami powiatu.

Poniżej informacja o skali udzielanych pożyczek z Inicjatywy JEREMIE, obsługiwanych przez Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o. Dla porównania, zaprezentowano również wartość udzielonych pożyczek dla przedsiębiorstw z powiatu kartuskiego.

W 2010 roku w ramach Inicjatywy JEREMIE pożyczkę na działalność gospodarczą otrzymało:
z powiatu kościerskiego 1 firma na kwotę 10.000,00 zł
z powiatu kartuskiego dla porównania 1 firma na kwotę 90.000,00 zł.

W 2011 roku w ramach Inicjatywy JEREMIE pożyczkę na działalność gospodarczą otrzymało:
z powiatu kościerskiego 8 firm na kwotę 355.000,00 zł
z powiatu kartuskiego dla porównania 6 firm na kwotę 150.000,00 zł.

W 2012 roku w ramach Inicjatywy JEREMIE pożyczkę na działalność gospodarczą otrzymało:
z powiatu kościerskiego 14 firm na kwotę 696.000,00 zł
z powiatu kartuskiego dla porównania 62 firmy na kwotę 4.432.000,00 zł.

W 2013 roku w ramach Inicjatywy JEREMIE pożyczkę na działalność gospodarczą otrzymało:
z powiatu kościerskiego 18 firm na kwotę 2.120.000,00 zł
z powiatu kartuskiego dla porównania 29 firm na kwotę 3.502.886,84 zł.

Tabela 16 Wartość pożyczek udzielanych przez Pomorski Fundusz Pożyczkowy w ramach inicjatywy JEREMIE, dla firm powiatu kościerskiego i kartuskiego w latach 2010-2013.

Skala udzielanych pożyczek w powiecie kościerskim jest niższa, niż w sąsiednim powiecie kartuskim. Przeprowadzono wywiady z przedstawicielami różnych instytucji otoczenia biznesu. Potwierdzali oni mniejszą operacyjność firm z powiatu kościerskiego w porównaniu z powiatem kartuskim. Na podstawie zebranych danych można wysnuć wniosek o mniejszej aktywności i zdolności do absorpcji środków na rozwój działalności przedsiębiorstw kościerskich.

8.2. Dostępne instrumenty wspierania przedsiębiorczości poszczególnych gmin powiatu kościerskiego

Samorządy gminne w istotny sposób przyczyniają się do poprawy warunków działania przedsiębiorstw na ich terenie. Możliwymi działaniami są m.in. inwestycje pobudzające wzrost gospodarczy i poprawiające lokalną infrastrukturę, działania w zakresie promocji gospodarczej i wizerunku obszaru, system zachęt dla przedsiębiorców, wsparcie dla instytucji otoczenia biznesu oraz promocja edukacji biznesowej.

W lutym 2014 r. przeprowadzono wywiady telefoniczne z przedstawicielami gmin. W większości urzędów brak jest osób koordynujących sprawy związane z rozwojem przedsiębiorczości. Przejawia się to często w braku świadomości urzędów, w zakresie konieczności zapewniania ułatwień dla przedsiębiorców oraz braku informacji o istniejących udogodnieniach.

Instytucje otoczenia biznesu często otrzymują wsparcie samorządów w formie udostępnienia lokali na stałą działalność lub wydarzenia okazjonalne.

Podstawowe działania gmin dotyczą inwestycji w infrastrukturę lokalną – głównie projekty wodno-kanalizacyjne i drogowe. Z pewnością mają one wpływ na lokalną gospodarkę poprzez niwelowanie zapóźnień inwestycyjnych w stosunku do sąsiednich powiatów w obszarze gospodarki wodno-kanalizacyjnej (więcej w rozdziale dot. infrastruktury technicznej). Jednak działania z zakresu ukierunkowanego pobudzania aktywności gospodarczej ludności są znikome.

Kościerskie Strefy Aktywności Gospodarczej

Ważnym przedsięwzięciem jest stworzenie "Kościerskich Stref Aktywności Gospodarczej (o profilu usługowo-przemysłowym) - przygotowanie dokumentacji strategicznej i techniczno - kosztorysowej" Finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014 Program „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego”. W kwietniu 2013 roku wszystkie gminy powiatu kościerskiego podpisały list intencyjny o zawiązaniu partnerstwa, w ramach którego razem z organizacjami pozarządowymi mają współpracować na rzecz ożywienia gospodarczego, ułatwiając pozyskanie środków finansowych zewnętrznych.

8.3. Promocja inwestycyjna

W 2012 roku stworzono Wspólną ofertę inwestycyjną powiatu kościerskiego. Obecnie dostępna jest oferta aktualna na rok 2014. W dokumencie tym przedstawiono 68 nieruchomości które stanowią przedmiot oferty w powiecie. Dokładne informacje na temat powyższego dokumentu przedstawiono w rozdziale dotyczącym gospodarki powiatu, w podrozdziale nt. atrakcyjności inwestycyjnej.

8.4. Promocja przedsiębiorstw i przedsiębiorczości

W powiecie nie istnieje wspólna baza firm z powiatu kościerskiego. Powstała natomiast ciekawa inicjatywa o nazwie Kaszubski Pierścień, która stanowi próbę utworzenia wspólnej oferty turystycznej dla Kaszub. Obszar KP to teren pięciu powiatów: bytowski, chojnicki, kościerski, kartuski i lęborski. W każdym z nich przedstawione są atrakcje, baza noclegowa i punkty gastronomiczne. Niestety baza ta jest niekompletna i w bardzo małym stopniu wykorzystana. Strona nie jest dobrze spozycjonowana, co utrudnia dotarcie do niej potencjalnym turystom. Kolejna strona o rejonie Kaszub www.pieknekaszuby.pl prezentuje atrakcje turystyczne dostępne w województwie pomorskim.

W raporcie pt. Warunki rozwoju przedsiębiorczości w powiecie kościerskim oceniono promocję gospodarczą powiatu kościerskiego jako niewystarczającą, wskazano nawet, że promocja zagraniczna regionu może stanowić szansę na rozwój przedsiębiorczości omawianego obszaru.

Promocja edukacyjna

Dyrektorzy szkół działających w powiecie kościerskim sami podejmują decyzje dotyczące dostępnych kierunków edukacji młodzieży. Nie są, w tym niezwykle ważnym procesie, wspierani przez urzędy gmin, gdyż te nie angażują się w te działania. Wobec czego działająca w powiecie Powiatowa Rada Zatrudnienia, która jest organem opiniotwórczo-doradczym starosty kościerskiego w sprawach rynku pracy, nie wypełnia jej istotnych zadań w zakresie opiniowania i wnioskowania w sprawach dotyczących kierunków kształcenia czy szkolenia zawodowego, co skutkuje powolnym tempem zmian oferty edukacyjnej szkół.

8.5. Organizacje przedsiębiorców

Na terenie powiatu kościerskiego funkcjonują organizacje przedsiębiorców z obszaru turystyki. Są to Kaszubskie Stowarzyszenie Agroturystyczne, "Kościerska Chata", zrzeszające 32 obiekty oraz Lokalna Organizacja Turystyczna „Serce Kaszub”, zrzeszające 42 członków – gmin, przedsiębiorstw i instytucji których klientami są turyści.

Inne organizacje to:

- Oddział “Pracodawców Pomorza” w Kościerzynie – 9 członków
- Cech Rzemiosł Różnych w Kościerzynie – 180 członków

W latach wcześniejszych funkcjonowały:

- Stowarzyszenie "Lewiatan" Oddział Kaszubsko-Pomorski w Kościerzynie - jednostka zakończyła działalność w 2009 roku
- Stowarzyszenie Kupców Kaszubsko-Pomorskich "Gryf" - jednostka zakończyła działalność w 2008 roku
- Stowarzyszenie Przewoźników "Kaszuby" - jednostka zakończyła działalność w 2008 roku
- Kościerski Klaster Budownictwa Pasywnego

Wnioski

Siłą regionu jest już sam fakt istnienia instytucji otoczenia biznesu (IOB), mających wiedzę na temat funkcjonowania przedsiębiorstw w powiecie. Jednak stosunkowo wąska oferta IOB i ogólna mała lokalna aktywność w zakresie upowszechnienia różnych form istniejącej pomocy, łączy się z brakiem aktywnego zainteresowania problematyką przedsiębiorstw w gminach oraz wśród samych przedsiębiorców. Działania samorządów ograniczone są do gminnych inwestycji w infrastrukturę budowlaną – drogi, kanalizację, uzbrojenie terenu, które pozwalają stopniowo nadrabiać zaległości inwestycyjne w stosunku do innych powiatów. Jest to ważne szczególnie w kontekście swoistej konkurencji powiatów o lokalizację inwestycji, jednak niewystarczające w celu wyzwolenia lokalnej energii przedsiębiorców.

Istotną słabością wpływającą na niewystarczającą siłę konkurencyjną lokalnych firm są z jednej strony nieskuteczne formy promocji lokalnych przedsiębiorstw realizowane przez samorządy i IOB, a z drugiej strony niska skłonność samych przedsiębiorców do organizowania się i zrzeszania w celu tworzenia wspólnej oferty dla poszczególnych branż. Szanse jakimi są szerokie instrumenty

finansowego wsparcia przedsiębiorców dobrze wpisujące się w charakterystykę Kaszub, są nie w pełni wykorzystywane. Porównując do znacznie bardziej aktywnego gospodarczo powiatu kartuskiego, będącego bezpośrednią konkurencją w zabieganiu o turystę, barierą w przyspieszeniu gospodarki powiatu jest bardzo mała aktywność przedsiębiorców w zakresie korzystania z instrumentów wsparcia. Przekłada się to na niską w stosunku do innych powiatów aktywność inwestycyjną lokalnych firm.

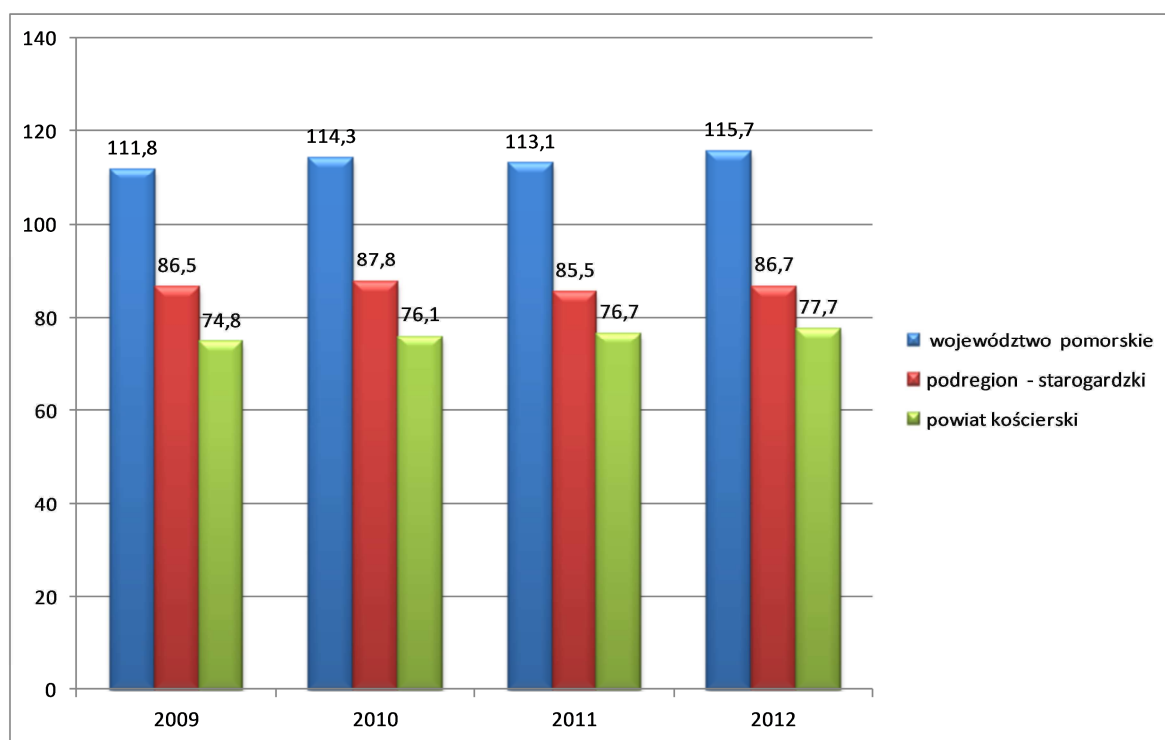
Siłą, która ma szansę wywrzeć wpływ na lokalną społeczność w dłuższym okresie czasu, jest powstający inkubator przedsiębiorczości. Powinien on oddziaływać dwojako - zarówno na firmy w nim zlokalizowane, jak i pokazując innym (szczególnie młodym osobom) możliwości jakie daje samodzielna działalność gospodarcza.

9. Gospodarka powiatu kościerskiego

Powyższe czynniki, takie jak potencjał turystyczny, infrastruktura społeczna, lokalny rynek pracy, potencjał edukacyjny regionu i instytucje otoczenia biznesu wpływają bezpośrednio na charakterystykę aktywności gospodarczej w powiecie. Aktywności rozumianej jako skłonność mieszkańców do prowadzenia własnej działalności w różnych branżach. Słabości przekładają się na niską aktywność biznesową i jej ekstensywny charakter. Poniżej główne informacje na ten temat.

9.1. Liczba i struktura firm w powiecie kościerskim

O aktywności gospodarczej mieszkańców regionu świadczy nasycenie lokalnego rynku przedsiębiorstwami. Określa je wskaźnik liczby istniejących przedsiębiorstw przypadających na 1000 mieszkańców. Na załączonym wykresie zostały porównane ilości zarejestrowanych firm w poszczególnych regionach w latach 2009-2012.

Rysunek 10 Liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w powiecie kościerskim na 1000 mieszkańców.

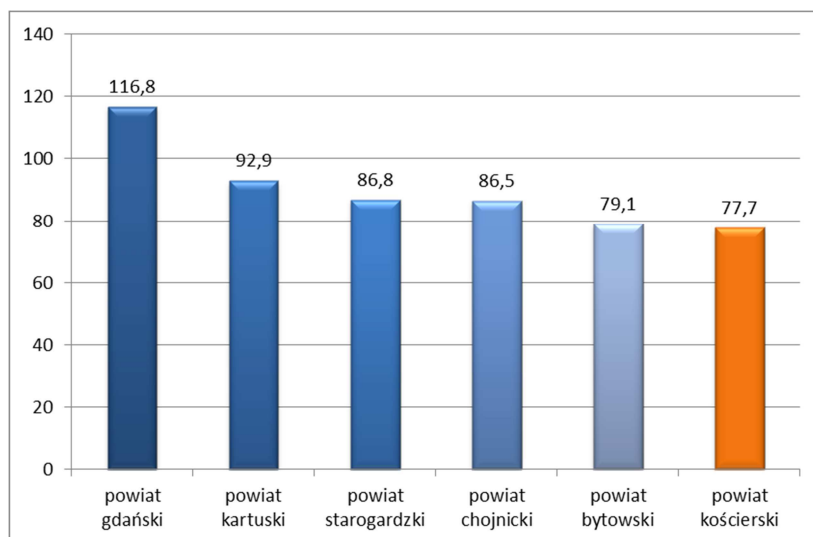
Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS, dostęp 7.02.2014r.

W ostatnich czterech latach, w powiecie kościerskim obserwuje się coroczny wzrost wskaźnika funkcjonujących firm w stosunku do zaludnienia – łącznie od roku 2009 przyrost wskaźnika o 3,8%. Liczba przedsiębiorstw w całym województwie pomorskim oraz podregionie starogardzkim³⁵ w ciągu ostatnich lat zmieniała się, notując w skali czterech lat wzrost o odpowiednio 3,5% (województwo) i 0,2% (podregion).

³⁵ W skład podregionu starogardzkiego wchodzi powiaty: kościerski, kwidzyński, malborski, starogardzki, sztumski, tczewski.

Jednakże liczba funkcjonujących na 1000 mieszkańców firm, pomimo ciągłego ich wzrostu jest niedostateczna. Wskaźnik należy ocenić jako niski również w porównaniu do sąsiednich powiatów. Poniższy wykres przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych funkcjonujących w powiecie kościerskim i powiatach ościennych.

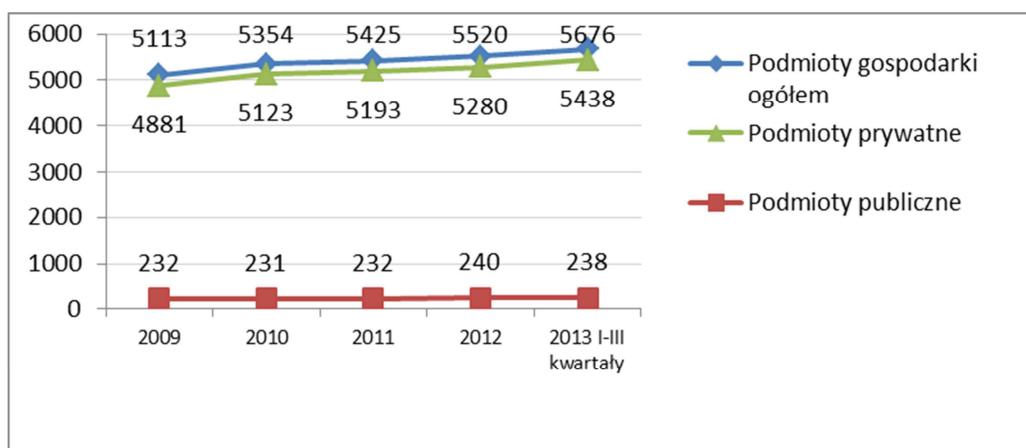

Rysunek 11 Liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w powiecie kościerskim i powiatach ościennych na 1000 mieszkańców w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS, dostęp 13.02.2014r.

Na terenie powiatu funkcjonuje 5676 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 95,8% stanowią podmioty prywatne.

Aktualną na koniec III kwartału 2013 roku liczbę firm zarejestrowanych w rejestrze REGON, na terenie powiatu kościerskiego przedstawia poniższy wykres.

Rysunek 12 Liczba podmiotów gospodarczych powiatu kościerskiego z podziałem na typ własności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS, dostęp 7.02.2014r.

Od 2009 roku do końca III kwartału 2013 roku, w powiecie kościerskim zostało założonych przez osoby prywatne 557 nowych podmiotów gospodarczych. Jest to wzrost o ponad 11%. Liczba podmiotów publicznych pozostała w nieomal identycznej liczbie – wzrost o 6 podmiotów.

Największy przyrost podmiotów prywatnych nastąpił w latach 2009-2010 o 242 nowe firmy i o 158 na koniec III kwartału 2013 roku.

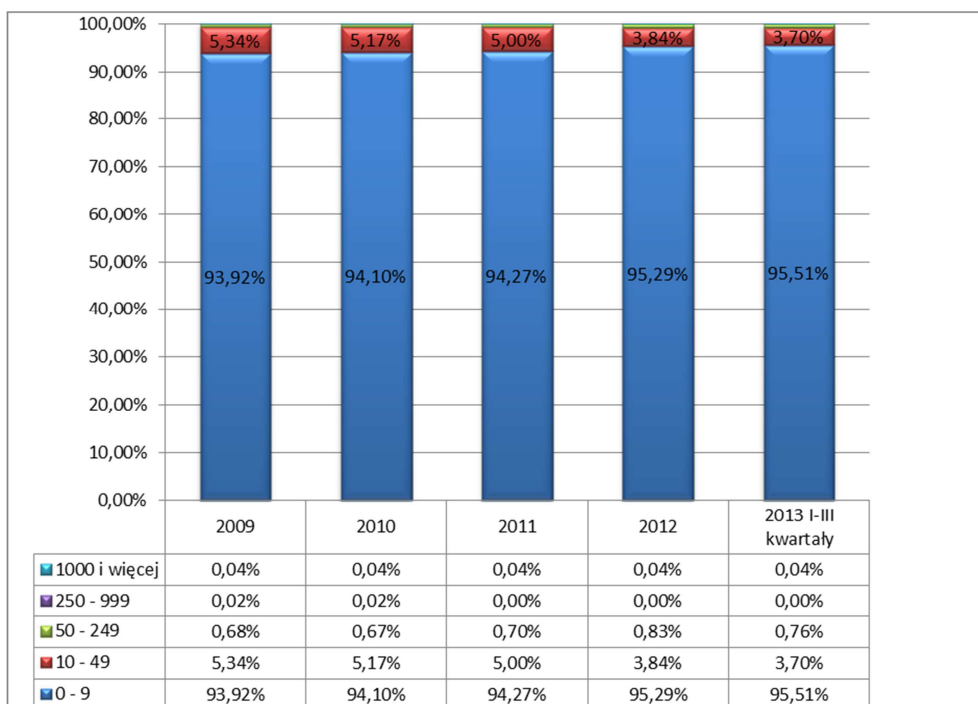
Najliczniejszą grupę podmiotów w powiecie kościerskim pod względem wielkości stanowią firmy mikro, tj. takie, które zatrudniają do 9 pracowników. Ta grupa firm na koniec III kwartału 2013 roku liczyła 5421 podmiotów co stanowi 95,5 pkt % aktywnych przedsiębiorstw na terenie powiatu a na koniec 2012 roku odpowiednio 5260 i 95,3%. Przedsiębiorstwa małe zatrudniające od 10 do 49 osób liczyły 210 podmiotów i stanowiły na koniec III kwartału 2013 roku 3,7 % funkcjonującej populacji. Zauważalny jest duży spadek tej grupy przedsiębiorstw, gdyż w okresie od 2009 do końca III kwartału 2013 r. ubyło z rynku 63 przedsiębiorstw.

Do grupy firm średnich zatrudniających od 50 do 250 pracowników na terenie powiatu zaliczało się w 2011 roku 36 firm a w końcu III kwartału 2013 roku 43. Na przestrzeni całego badanego okresu, w powiecie kościerskim funkcjonują 2 podmioty, które zatrudniają powyżej 1000 osób.

Liczba zatrudnionych w podmiocie	2009	2010	2011	2012	2013 I-III kwartały
0 – 9	4802	5038	5114	5260	5421
10 – 49	273	277	271	212	210
50 – 249	35	36	38	46	43
250 – 999	1	1	0	0	0
1000 i więcej	2	2	2	2	2
Ogółem	5113	5354	5425	5520	5676

Tabela 17 Liczba podmiotów gospodarczych powiatu kościerskiego z podziałem na wielkość wg liczby zatrudnionych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS, dostęp 7.02.2014r.

Rysunek 13 Liczba podmiotów gospodarczych powiatu kościerskiego z podziałem na wielkość w ujęciu procentowym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS, dostęp 7.02.2014r.

Udział przedsiębiorstw mikro występujących na terenie powiatu kościerskiego jest zbliżona do struktury firm występujących w podregionie starogardzkim i województwie pomorskim. (za III kwartał 2013 roku odpowiednio 95,4 pkt % i 95,8 pkt %. Liczba przedsiębiorstw małych (10-49 zatrudnionych) i średnich (50-250 zatrudnionych) zmniejsza się zarówno w podregionie starogardzkim, jak i w województwie pomorskim.

9.2. Charakterystyka oraz kondycja rozwojowa MSP

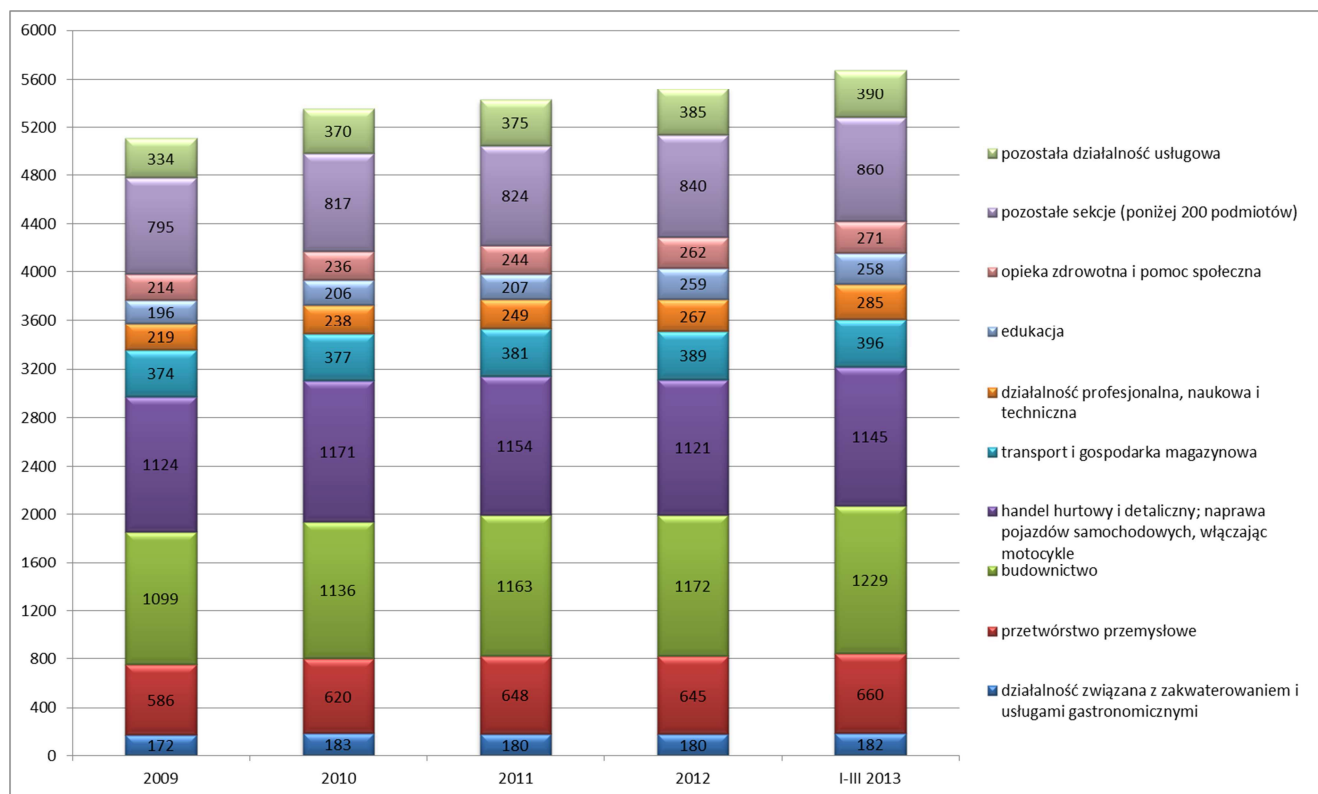
Struktura działających firm

W powiecie kościerskim najliczniejsze sektory pod względem liczby przedsiębiorców to budownictwo i handel. Te sekcje liczą po ponad 1000 przedsiębiorstw. Taka struktura utrzymuje się od dłuższego czasu. Jednocześnie w latach 2009 – 2013 (III kwartał) można zauważyć, że największy przyrost działających firm wystąpił w sektorze budowlanym. Na koniec III kwartału 2013r. było 1229 firm z branży budowlanej, co stanowi ponad 21,5 pkt. % wszystkich firm ogółem.

Drugą istotną grupą są firmy działające w branży handlu detalicznego i hurtowego (z wliczeniem firm naprawiających samochody i motocykle). Na koniec III kwartału funkcjonowało w powiecie kościerskim 1145 takich podmiotów. Zmiany w liczbie funkcjonujących przedsiębiorstw zajmujących się działalnością handlową świadczą o ryzyku prowadzenia działalności i zmianach, które się dokonują w ramach samych firm handlowych. Po wzroście w 2010 roku o 47 podmiotów rok 2011 był rokiem, w którym miał miejsce spadek funkcjonujących firm o 17. W 2012 nadal zaznaczała się tendencja spadkowa, która osiągnęła poziom 1121 podmiotów i było to o 3 działające firmy mniej niż na początku 2009 roku.

W ciągu ostatnich pięciu lat wzrosła liczebność pozostałych firm w powiecie kościerskim, z czego największy przyrost o 74 podmioty dotyczył sektora przetwórstwa przemysłowego.

Zestawienie podmiotów zarejestrowanych na terenie powiatu kościerskiego z podziałem na poszczególne sekcje w analizowanym okresie przedstawia wykres poniżej.

Rysunek 14 Liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w powiecie kościerskim z podziałem na sekcje PKD 2007.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS, dostęp 7.02.2014r.

Analiza nowozakładanych przedsiębiorstw pod względem sektora działalności pokazuje, jaki profil działalności jest najczęściej wybierany przez nowych przedsiębiorców, a co za tym idzie jakie branże oceniają perspektywnie, jako dające duże szanse rynkowe na powodzenie własnego biznesu.

Na przestrzeni ostatnich pięciu lat, liczba nowo rejestrowanych firm z roku na rok spada. W stosunku do roku 2009 liczba ta spadła o 21%.

Pod względem liczebności nowych przedsiębiorstw, najbardziej dynamiczną jest branża budowlana. W 2013 roku na koniec III kwartału zostało zarejestrowanych 151 nowych przedsiębiorstw, co stanowi 12,3% ogólnej liczebności sekcji. Drugą liczną grupę stanowią firmy działające w sektorze handlu detalicznego i hurtowego. Ogólny przyrost w 2013 roku firm z tej sekcji wyniósł 111 podmiotów gospodarczych, a całościowo firmy te mają ponad 20 % udział w liczebności. Trzecią najliczniejszą grupę stanowią firmy z sektora przetwórstwa przemysłowego. Stanowią one ponad 11,5% firm działających w powiecie, a nowo zarejestrowanych podmiotów w roku 2013 było 58. Zestawienie firm nowo rejestrowanych w powiecie kościerskim prezentuje tabela poniżej.

Sekcje i działy według PKD 2007	2009	2010	2011	2012	2013 III kwartały	Liczba założonych nowych podmiotów gospodarczych w stosunku do istniejących na koniec III kw 2013
budownictwo	197	181	178	150	151	12,29%
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	164	145	131	87	111	9,69%

Sekcje i działy według PKD 2007	2009	2010	2011	2012	2013 III kwartały	Liczba założonych nowych podmiotów gospodarczych w stosunku do istniejących na koniec III kw 2013
przetwórstwo przemysłowe	66	77	91	57	58	8,79%
transport i gospodarka magazynowa	34	37	31	25	33	8,33%
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	21	34	24	29	28	9,82%
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	23	28	24	27	25	13,74%
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	31	20	20	25	22	8,12%
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	33	28	11	21	21	15,22%
Pozostała działalność usługowa	28	56	36	37	18	4,62%
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	7	5	13	14	14	12,28%
edukacja	15	13	13	59	11	4,26%
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	7	8	18	15	7	4,02%
informacja i komunikacja	4	7	8	9	5	7,58%
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	14	8	8	8	5	4,85%
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4	6	3	6	3	1,85%
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	1	0	0	1	1,41%
górnictwo i wydobywanie	0	0	0	0	0	0,00%
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	2	1	1	0	0,00%
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	1	3	0	0	0,00%
Ogółem liczba nowych podmiotów	649	657	613	570	513	9,04%

Tabela 8 Liczba nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych powiatu kościerskiego z podziałem na sekcje PKD 2007.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS, dostęp 7.02.2014r.

Na uwagę zasługują również dziedziny, które zanotowały najwyższy wskaźnik nowo rejestrowanych firm. W 2013 roku zauważalny jest wzrost rejestracji o 15,22%. Dotyczy on firm specjalizujących się w działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej. Drugą wyróżniającą się grupą firm były te prowadzące działalność związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. Wśród tych firm wzrost rejestracji w 2013 roku osiągnął 13,74 %. Trzecią grupę stanowią firmy działające na rynku finansowym i ubezpieczeniowym, gdzie bariery wejścia na rynek są minimalne (w zakresie sprzedaży usług finansowych). Rejestracja tych podmiotów w 2013 roku wzrosła o 12,28 %.

Likwidacje i wyrejestrowanie działalności.

W ostatnim okresie (III kwartały 2013) zostało wyrejestrowanych łącznie 367 przedsiębiorstw. Sekcje podlegające największym zmianom wewnętrznym (udział zlikwidowanych firm w ogólnej liczbie sekcji) to zakwaterowanie i usługi gastronomiczne, handel i budownictwo. Świadczy to o dużej wewnętrznej dynamice tych grup przedsiębiorstw. Zestawienie wyrejestrowanych podmiotów z terenu powiatu kościerskiego, w analizowanym okresie przedstawia poniższa tabela.

Sekcje i działy według PKD 2007	2009	2010	2011	2012	2013 III kwartały	Podmioty wyrejestrowane w 2013 r. stosunku do istniejących na koniec III kw 2013
budownictwo	139	145	142	140	98	7,97%
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	96	91	133	122	96	8,38%
przetwórstwo przemysłowe	74	59	68	66	46	6,97%
transport i gospodarka magazynowa	29	29	27	18	27	6,82%
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	18	23	30	21	19	10,44%
edukacja	3	7	12	6	13	5,04%
Pozostała działalność usługowa	31	21	28	25	12	3,08%
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	11	18	22	20	11	7,97%
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	12	8	20	12	10	3,51%
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	10	5	13	7	10	3,69%
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	13	12	11	9	7	6,14%
informacja i komunikacja	3	4	2	2	6	9,09%
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	7	3	10	7	5	2,87%
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2	3	7	5	4	3,88%
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	0	1	2	2	10,00%
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	0	1	0	1	1,41%
górnictwo i wydobywanie	0	0	1	0	0	0,00%
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0	1	1	0	0,00%
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2	2	3	1	0	0,00%
Podmioty wyrejestrowane ogółem	450	430	532	464	367	6,47%

Tabela 19 Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych powiatu kościerskiego z podziałem na sekcje PKD 2007.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych GUS, dostęp 7.02.2014r.

W ciągu ostatnich pięciu lat liczba likwidowanych podmiotów gospodarczych nie przekroczyła liczby firm nowo rejestrowanych. Najgorszym okresem dla działających firm były lata 2011 i 2012, gdzie zostało wyrejestrowanych odpowiednio 532 i 464 firmy. Również w tych latach nadwyżka firm rejestrowanych nad likwidowanymi była najmniejsza.

Losy firm powiatu kościerskiego założonych przez bezrobotnych.

Powiatowy Urząd Pracy w Kościerzynie przeprowadził badanie desk research na temat funkcjonowania firm, założonych przez bezrobotnych w powiecie, którym przyznano dotację z Funduszu Pracy na podjęcie działalności gospodarczej. Ze względu na to, że analizowano zgromadzone materiały wtórne, nie są znane przyczyny upadku firm, ani trudności z którymi spotykali się prowadzący je przedsiębiorcy. Zebranie takich informacji wymaga pogłębienia tematu i przeprowadzenia dodatkowo badań pierwotnych.

W latach 2004-2012 PUP w Kościerzynie udzielił ogółem 1.360 dotacji na podjęcie

działalności gospodarczej na łączną kwotę ponad 21,3 mln zł³⁶, w tym z Funduszu Pracy 9 837,6 tys. zł. Najwięcej firm powstało w sektorze budowlanym (30,7%), na drugim miejscu w sektorze handlu (16,7%). Pozostałe podmioty prowadziły działalność usługową: usługi fryzjerskie i kosmetyczne, stolarskie, naprawa pojazdów mechanicznych, gastronomiczne, cateringowe, sprzątania, ślusarskie, spawalnicze, elektryczne, krawieckie, agroturystyczne, informatyczne, SPA, specjalistyczne usługi naprawy samochodów, działalność handlowo-usługowa w zakresie telekomunikacji i mediów, kwaciarnie, usługi fotograficzne, myjnie samochodowe, usługi leśne, działalność rozrywkowa, organizacja imprez, nauka jazdy, projektowo-kreślarskie, wulkanizacyjne, produkcja materiałów budowlanych, usługi ziemne i inne. W wyniku badania uzyskano następujące dane dotyczące losów 1.360 firm założonych w latach 2004-2011 (rok 2012 nie został ujęty w opracowaniu ze względu na wynikający z umowy obowiązek prowadzenia firmy przez 12 miesięcy):

- 13 firm nie wywiązało się z umów (zwracano dotacje),
- 678 firmy zakończyły działalność gospodarczą przed 31.12.2012r.,
- 669 firm nadal prowadziło działalność gospodarczą na dzień 31.12.2012r. (49,2% ogółu założonych firm), w tym:
- 165 firm miało zawieszoną działalność gospodarczą na dzień 31.12.2012r. (12,1% ogółu założonych firm).

Warto zwrócić uwagę na fakt, że spośród 678 osób, które zakończyło działalność gospodarczą przez 31.12.2012r., tylko 422 (62,2%) powróciło do ewidencji jako osoby bezrobotne.

Zbadano również czas istnienia firm na rynku powstałych w latach 2004-2011 (łącznie 1029 firm razem przedsiębiorstwami, które zawiesiły swoją działalność):

- od 1 do 2 lat - 454 firmy,
- 2 do 3 lat - 306 firmy,
- 3 do 4 lat - 211 firm,
- 4 do 5 lat - 134 firm,
- 5 do 6 lat - 135 firmy,
- 6 do 7 lat - 54 firm,
- 7 do 8 lat - 50 firmy.
- 8 do 9 lat 3 firmy.

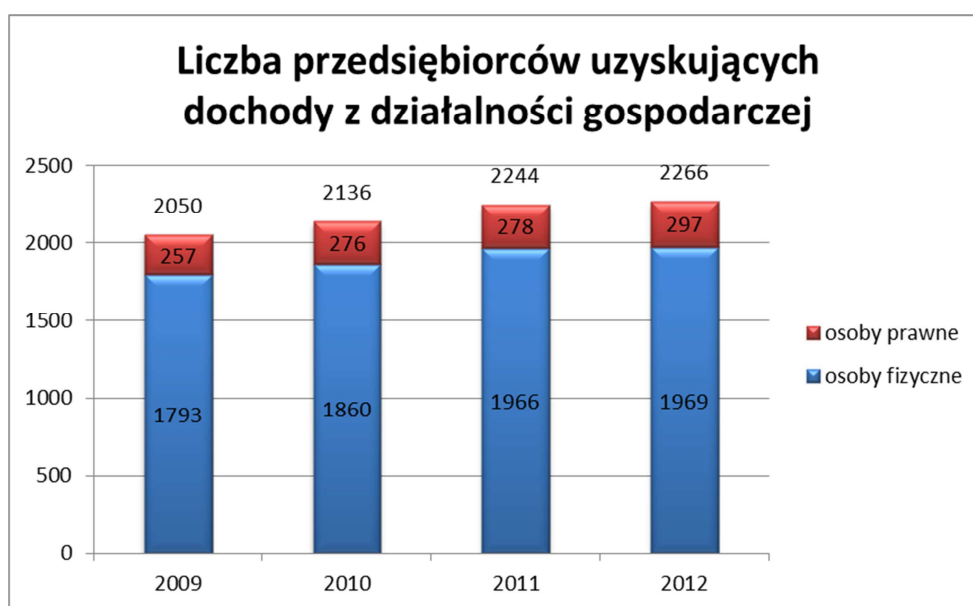
Na podstawie przytoczonych danych można wysnuć wniosek, że dotacje są ważnym i efektywnym instrumentem wsparcia osób bezrobotnych. Firmy, które nadal funkcjonują, a powstały w wyniku dotacji stanowiły na koniec grudnia 2012 roku aż 16,8% wszystkich osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w powiecie.

³⁶ Raport z badania podmiotów gospodarczych założonych przez bezrobotnych, którym Powiatowy Urząd Pracy w Kościerzynie przyznał z Funduszu Pracy dotacje na podjęcie działalności gospodarczej, Kościerzyna 2013r.

9.3. Sytuacja ekonomiczna firm sektora MSP i jej wpływ na lokalną gospodarkę

Sytuacja ekonomiczna podmiotów funkcjonujących na danym terenie jest stosunkowo trudna do określenia przy wykorzystaniu źródeł statystycznych. Zdecydowana większość podmiotów na terenie powiatu to mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające poniżej 10 pracowników. Takie podmioty nie są objęte obowiązkową statystyką publiczną. W związku z tym do oceny sytuacji finansowej zostały wykorzystane dane z urzędów skarbowych. Na terenie powiatu działa Urząd Skarbowy w Kościerzynie. Ponadto podmioty o dużej skali działania, rozliczają się w Pomorskim Urzędzie Skarbowym w Gdańsku (w ostatnim zamkniętym roku podatkowym było to 12 podmiotów gospodarczych). Ocenie podlegać będą dochody z działalności gospodarczej zadeklarowane w rocznych zeznaniach podatkowych.

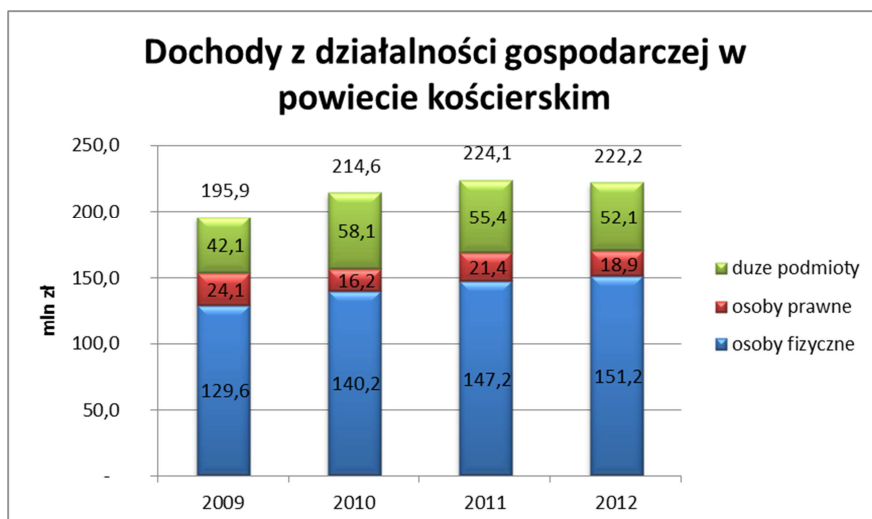
W powiecie kościerskim łącznie w 2012 roku zarejestrowanych było 2266 przedsiębiorców, którzy uzyskują dochody z działalności gospodarczej. Jest to liczba istotnie różniąca się od przedsiębiorstw figurujących w rejestrze REGON (5520 podmiotów w 2012r.). Różnica jest związana z tym, że jeden przedsiębiorca może uzyskiwać dochody z kilku przedsiębiorstw (również spółek osobowych). Ponadto rejestr REGON zawiera wiele podmiotów nieaktywnych, którzy nie występują w danych fiskalnych.

Rysunek 15 Liczba przedsiębiorców uzyskujących dochody z działalności gospodarczej

Źródło: Urząd Skarbowy w Kościerzynie, Pomorski Urząd Skarbowy w Gdańsku.

Liczba podmiotów gospodarczych rosła w latach 2009-2011. W roku 2012 nastąpił minimalny wzrost. Istotne są również dochody osiągane z prowadzenia działalności gospodarczej.

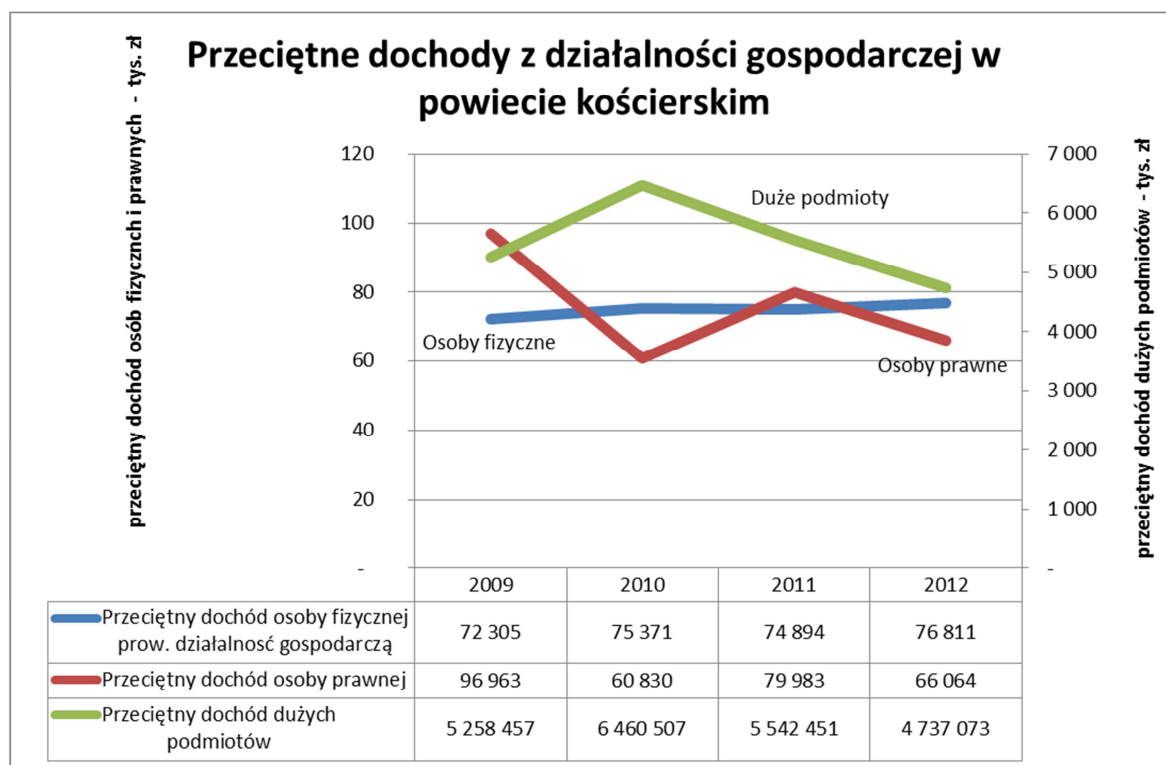

Rysunek 16 Dochody z działalności gospodarczej osiągnięte w powiecie kościerskim

Źródło: Urząd Skarbowy w Kościerzynie, Pomorski Urząd Skarbowy w Gdańsku.

Najbardziej stabilne i cały czas rosnące są dochody osób fizycznych prowadzących działalność, a więc najliczniejszej grupy przedsiębiorstw. Przyrost dochodów w kolejnych latach wyniósł 8,1%, 5% i 2,7% rok do roku. W ostatnim roku spadły dochody dużych podmiotów i osób prawnych.

Interesujący jest również przeciętny dochód realizowany w poszczególnych grupach przedsiębiorstw.

Rysunek 17 Przeciętny dochód przedsiębiorców w poszczególnych latach

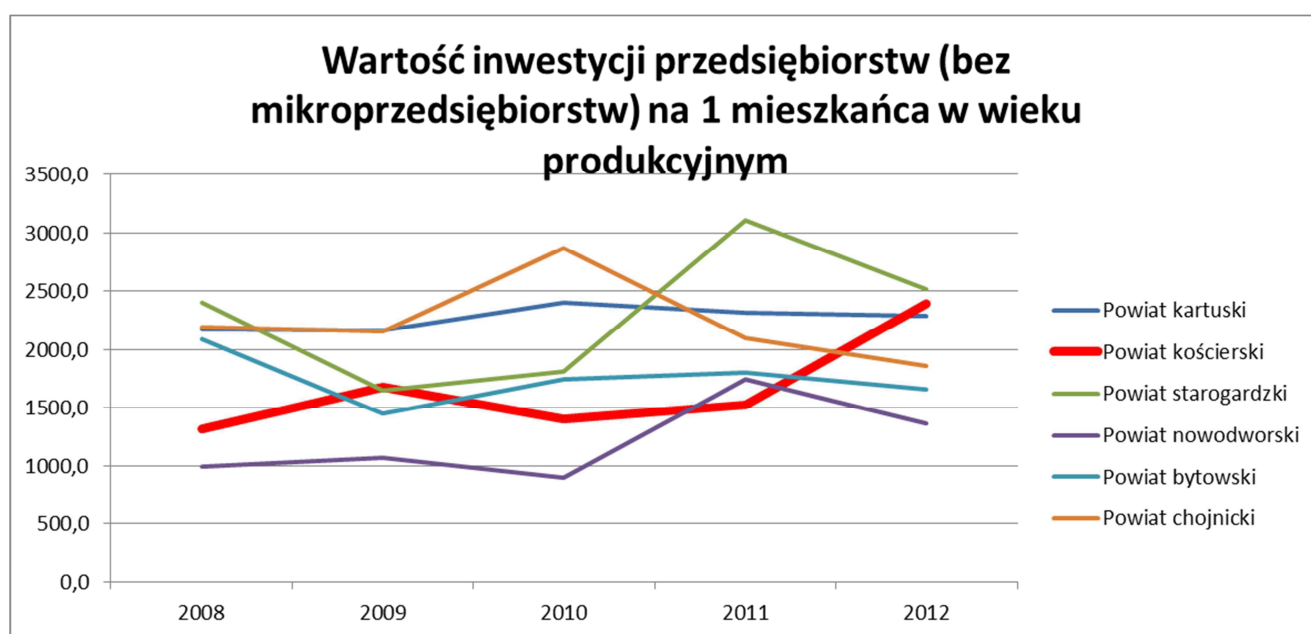
Źródło: Urząd Skarbowy w Kościerzynie, Pomorski Urząd Skarbowy w Gdańsku.

Również w przypadku kalkulacji przeciętnego dochodu – zyski osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą są rosnące i najstabilniejsze. W roku 2012 wzrosły do roku 2011 o 2,5%. Średniomiesięczny dochód w roku 2012 to 6400 zł na przedsiębiorcę.

Na tej podstawie można sformułować wniosek, że prowadzenie działalności gospodarczej przynosi stosunkowo stabilne i rosnące dochody, stanowiące dobrą alternatywę do pracy najemnej.

Siłą napędową lokalnej gospodarki są inwestycje przedsiębiorstw. Podjęcie decyzji o inwestycjach wiąże się z oczekiwanymi przyszłymi zyskami, więc powoduje wzmożoną aktywność inwestującego przedsiębiorcy. Jednak powiat kościerski jest rejonem, w którym inwestycje są na bardzo niskim poziomie, zarówno w stosunku do ościennych powiatów, jak i całej Polski.

Na poniższym wykresie przedstawiono nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw (zatrudniających powyżej 10 pracowników) w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu w wieku produkcyjnym. Powiat kościerski zaznaczono grubszą, czerwoną linią.

Rysunek 18 Wartość inwestycji przedsiębiorstw na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym powiatu kościerskiego na tle innych powiatów

Źródło: GUS Bank Danych Lokalnych, dostęp marzec 2014r.

Firmy działające w powiecie kościerskim wydają stosunkowo najmniej na inwestycje spośród porównywanych powiatów w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Przekłada się to na powolniejszy rozwój przedsiębiorstw, co w konsekwencji daje jeden z najwyższych wskaźników bezrobocia. Wartość inwestycji wzrosła dopiero w roku 2012.

Wnioski

Powiat kościerski jest regionem o małej aktywności gospodarczej ludności, co pokazuje niski wskaźnik liczby przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców w stosunku do innych powiatów. Gospodarkę cechuje niekorzystna struktura przedsiębiorstw, opartych głównie o pracę właścicieli (budownictwo, handel, usługi osobiste). Pewną siłą jest rosnąca liczba i dodatni bilans zmian w liczebności przedsiębiorstw oraz stabilne, rosnące dochody osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Powinno to stanowić odpowiednią motywację do prowadzenia samodzielnej działalności. Budownictwo to mocno zakorzeniona branża potencjalnie mogąca generować dochody spoza powiatu, a na takich powinna być oparta lokalna gospodarka. Siłą jest bliska odległość Trójmiasta, stanowiącego rynek zbytu usług budowlanych w konkurencyjnych cenach. Szansą może być wydłużanie łańcucha dostaw o usługi i towary związane bezpośrednio z budownictwem. Dużą pomocą byłaby wspólna oferta branżowa kościerskich przedsiębiorstw i ich integracja np. w formie klastrów. Istotnym zagrożeniem dla handlu detalicznego jest rozwój sklepów sieciowych stanowiących znaczną konkurencję dla istotnego w lokalnej gospodarce handlu detalicznego. Niski stopień integracji lokalnego środowiska gospodarczego powoduje, iż silna konkurencja z strony liczniejszych przedsiębiorstw innych powiatów jest stałym i silnym czynnikiem ograniczającym lokalny rozwój gospodarczy w skali mikro. Szczególnie dotkliwe jest to w branży turystycznej i związanej z usługami dla turystów. Niewystarczająca integracja i promocja, a w efekcie mniejsza siła konkurencyjna siła lokalnych przedsiębiorców powoduje, że region bardzo atrakcyjny turystycznie w mniejszym stopniu niż sąsiedni wykorzystuje swoje walory.

Pozytywnym czynnikiem, który ma za zadanie przyciągnąć inwestorów, są przygotowane tereny inwestycyjne dla produkcji, usług, budownictwa mieszkaniowego. Problemem jest niski stopień uzbrojenia terenów oraz restrykcyjne przepisy budowlane związane z występowaniem terenów chronionych.

10. Zarządzanie zmianą gospodarczą

Zarządzanie zmianą gospodarczą to kontrolowany przez wybraną instytucję proces, na który składają się świadome i zorganizowane działania mające na celu: przystosowanie rzeczywistości gospodarczych do nowych potrzeb, doskonalenie sprawności istniejących podmiotów oraz kreowanie i wdrażanie najlepszych scenariuszy zmian, które spowodują wzrost wybranych wskaźników gospodarczych.

Niezadawalający poziom rozwoju przedsiębiorczości w powiecie kościerskim, również na tle innych powiatów województwa, stał się przesłanką do refleksji nad poprawą aktualnego stanu. W celu poprawy zaistniałej sytuacji dostrzeżono potrzebę wprowadzenia procesu zarządzania zmianą gospodarczą. Poniżej omówione zostaną podstawowe kierunki rozwoju przedsiębiorstw, które oddziałują na funkcjonujące podmioty gospodarcze i odgrywają istotne znaczenie w kontekście zarządzania zmianą gospodarczą.

10.1. Generalne kierunki rozwoju przedsiębiorstw w kontekście województwa, kraju i trendów na rynku globalnym³⁷

Przedsiębiorstwa działają w szeroko rozumianym otoczeniu, w którym mają miejsce liczne turbulencje czyli częste i gwałtowne zmiany. Oddziałują one również na konkurencyjność firm, w tym również na podmioty zlokalizowane w powiecie kościerskim.

Tego typu turbulencje charakteryzują się czterema właściwościami:

- wzrostem nowości zmian otoczenia,
- wzrostem intensywności relacji przedsiębiorstw z otoczeniem (również z innymi podmiotami gospodarczymi),
- wzrostem szybkości wprowadzania innowacji w otoczeniu,
- coraz większą złożonością otoczenia, rosnącą liczbą jego elementów.

Podmioty gospodarcze powinny śledzić tendencje zewnętrzne, na które nie mają wpływu, by móc je wykorzystać jako szanse (wymaga to umiejętności dostrzeżenia ich i twórczego wykorzystania) lub uchronić firmę przed negatywnym wpływem zagrożeń. Dynamiczne zmiany występują w wielu dziedzinach. W konsekwencji luka adaptacyjna przedsiębiorstw, zwłaszcza w powiatach oddalonych od dużych ośrodków gospodarczych, zwiększa się. Sytuacja taka ma miejsce również w powiecie kościerskim, który jest oddalony od Trójmiasta i innych dużych ośrodków. Poniżej przedstawione zostaną wybrane tendencje globalne, które wywierają istotny wpływ na kierunki rozwoju przedsiębiorstw w kontekście województwa, kraju i świata.

³⁷ Opracowanie na podstawie: Dariusz Waldziński, Dariusz Śledź, Magdalena Kumelska, „System przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą w aspekcie funkcjonowania sektora MŚP w województwie warmińsko-mazurskim”, [w:] *Rola małych i średnich przedsiębiorstw w gospodarce województwa warmińsko-mazurskiego*, Instytut Badań i Analiz Grupa OSB, s. 143-179

Zarządzanie wiedzą

Zarządzanie wiedzą staje się źródłem przewagi konkurencyjnej. Ilość danych, które można uzyskać wzrasta niezmiernie dynamicznie. Pojawia się potrzeba selektywnego wyboru potrzebnych informacji oraz umiejętności przetwarzania danych. Coraz więcej osób znajduje pracę w centrach usług, które zajmują się przetwarzaniem danych. Zmiana taka powoduje również zapotrzebowanie na nowe kwalifikacje i umiejętności osób tworzących rynek pracy, jak również nowe podejście do przekazywanej wiedzy w systemie edukacji. Szybki przyrost wiedzy, postęp technologiczny wymagają zdolności adaptacyjnych i wysokiej elastyczności absolwentów szkół w zdobywaniu kolejnych kompetencji, dostosowywaniu kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku, który nieustannie się zmienia.

Globalizacja

Globalizacja jest to proces dotyczący wszystkich firm na świecie, ich działania opierają się na globalnej perspektywie, która sprawia, iż klienci, kontrahenci, koszty pracy, materiałów i inne rozpatrywane są ponadgranicznie. Gospodarka globalna oznacza, że wymiana czynników produkcji, produktów i usług następuje w sposób swobodny i obejmuje cały świat. Firmy szukają najtańszych komponentów, korzystają z tanich zasobów pracy, natomiast starają się sprzedawać swoje produkty w tych miejscach na świecie, gdzie dochody i zyski są najwyższe.

Cyfrowa rewolucja

Komputery stały się nierozłącznym elementem w każdej sferze życia społeczno-gospodarczego. Osoby, które nie potrafią z nich korzystać, w sposób naturalny stają się częścią społeczeństwa wykluczonego z życia społeczno-gospodarczego. Obszary pozbawione infrastruktury umożliwiającej dostęp do Internetu negatywnie wpływają na rozwój społeczności lokalnych. Ponadto Internet stanowi podstawowe źródło informacji gospodarczych, społecznych, kulturalnych. Brak dostępu, umieszczania swoich ofert w Internecie powoduje wykluczenie z życia w skali województwa, kraju i świata. Na rynku pojawia się nowe pokolenie Y, które nie wyobraża sobie świata bez Internetu, portali społecznościowych, telefonii komórkowej.

Długowieczność

Rozwój nauk medycznych i wzrost świadomości społecznej dbania o zdrowie powodują wydłużenie życia ludzkiego. Prozdrowotny styl życia sprzyja rozwojowi usług związanych z rekreacją i turystyką, sportem, zdrowym odżywianiem.

Procesem widocznym na rynku jest starzenie się społeczeństwa. Osoby starsze stanowią coraz większy i atrakcyjniejszy segment rynku, którego potrzeby w dużej mierze są obecnie pomijane.

Trend Eko

Jednym z ważniejszych wyzwań społecznych jest wzrost świadomości ekologicznej i ochrony środowiska. Na rynku pojawiają się nowe technologie umożliwiające lepsze gospodarowanie dostępnymi zasobami ziemskimi.

W związku z tym, że przedsiębiorstwa funkcjonują w otoczeniu stale zmieniającym się, o ich sukcesie rynkowym a wręcz możliwościach przeżycia, decyduje zdolność do szybkiej adaptacji. Im szybciej dostrzeże się zmiany w otoczeniu i opracuje sposoby dostosowania się do nich tym większa jest szansa na osiągnięcie stabilnego wzrostu, a nawet spektakularnego sukcesu. Pojawia się zatem

potrzeba zarządzania zmianą, rozumiana jako zdolność wykorzystania instrumentów szybkiej identyfikacji i reakcji na ewolucję otoczenia.

10.2. Dostępne instrumenty przewidywania zmiany gospodarczej w powiecie kościerskim

Istnieje szereg instrumentów, które pomagają określić przyszłe zmiany zachodzące w płaszczyźnie społeczno-gospodarczej powiatu. Poniżej zaprezentowano wybrane instrumenty:³⁸

1. Badania i analizy dotyczące trendów rozwojowych i prognozowania zmian gospodarczych w regionie, w tym śledzenie zmian zwłaszcza w obszarach kluczowych. Formułowanie mechanizmów zaradczych w przypadku zagrożeń występujących na rynku.
2. Badania i analizy dotyczące aktualnej sytuacji, trendów rozwojowych i prognozowania zmian społeczno-gospodarczych w kontekście rynku pracy i struktury zatrudnienia oraz formułowanie właściwych mechanizmów zaradczych, upowszechnianie wyników tych badań i analiz oraz związana z nimi wymiana informacji (analiza trendów gospodarczych zachodzących w województwie pomorskim oraz powiecie kościerskim pod kątem oddziaływania na nie globalnej zmiany gospodarczej).
3. Organizowanie systematycznych spotkań z przedstawicielami regionalnego biznesu, ze szczególnym uwzględnieniem małych i średnich przedsiębiorców, ale też z przedstawicielami organizacji i środowisk mających wpływ na rozwój przedsiębiorczości; wypracowywanie przy tej okazji różnorodnych wytycznych, mechanizmów dotyczących rynku pracy, edukacji, trendów w gospodarce.
4. Inspirowanie pracowników naukowych i studentów uczelni wyższych do badawczego zaangażowania się w problematykę zmiany gospodarczej.
5. Stworzenie szeroko pojętej platformy współpracy przedstawicieli środowisk lokalnych: przedstawicieli gmin, starostwa powiatowego ich instytucji i jednostek podległych, PUP, przedstawicieli przedsiębiorców i ich związków, instytucji otoczenia biznesu, przedstawicieli ze szkół w powiecie jak i uczelni wyższych w województwie.
6. Włączenie do zarządzania zmianą jak najszerszego spektrum społeczeństwa powiatu.
7. Zaprojektowanie przez lokalny samorząd polityki informacyjnej dotyczącej istoty i przebiegu procesu zarządzania zmianą;
8. Przygotowanie cyklu szkoleń dla polityków (radnych powiatowych i gminnych) i pracowników samorządowych wszystkich szczebli w zakresie wyzwań związanych z procesem zarządzania zmianą;
9. Zaplanowanie systemu promocji powiatu, eksponującego postawę wobec zmiany.

10.3. Instytucje zarządzające zmianą³⁹

Istotną rolę w zarządzaniu zmianą gospodarczą odgrywa podmiot zarządzający procesem. W celu efektywnego wypełniania swojej roli powinien on posiadać pewne cechy oraz umiejętności, które

³⁸ Tamże

³⁹ Tamże

pomogą przy realizacji strategii i dialogu społecznym, który jest niezbędny przy wdrażaniu zarządzania zmianą gospodarczą.

Są to przede wszystkim:

- kompetencje merytoryczne, szczególnie istotne podczas prac obserwacyjnych oraz analitycznych;
- kompetencje organizacyjno-techniczne, niezbędne podczas koordynacji i monitorowania procesu;
- kompetencje społeczne i polityczne, niezbędne podczas planowania, wdrażania i realizacji procesu;
- autorytet, niezbędny podczas wszystkich funkcji procesu.

Funkcję podmiotu zarządzającego zmianą gospodarczą może pełnić:

1. Placówka naukowo-badawcza lub naukowo-edukacyjna specjalnie powołana do tego celu, istniejąca już w strukturze jednego z wydziałów jednostka naukowo-dydaktyczna (instytut, katedra, zakład, zespół).
2. Przedsiębiorstwo konsultingowe lub grupa takich przedsiębiorstw.
3. Specjalnie powołane do tego celu przedsiębiorstwo, którego udziałowcami byłiby wszyscy zainteresowani procesem, w tym wymienione w niniejszym zestawieniu podmioty.
4. Określona organizacja pozarządowa specjalizująca się zwłaszcza we wspomaganiu przedsiębiorczości, izba gospodarcza lub inna organizacja ze sfery samorządności gospodarczej.
5. Jedna z istniejących już komórek Starostwa Powiatowego w Kościerzynie
6. Nowopowstały w strukturach starostwa podmiot merytoryczno-administracyjny, na przykład Zespół do spraw Zarządzania Zmianą Gospodarczą.
7. Funkcjonujące w mieście duże przedsiębiorstwo.

Nie są to wszystkie możliwe propozycje, ale wybrane warianty, które wydają się najbardziej słuszne, w kontekście złożoności procesu zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie kościerskim.

Wnioski

Uzyskane informacje na temat funkcjonowania powiatu kościerskiego nie pozwalają na sformułowanie tezy o tym, że w powiecie istnieje spójny i skuteczny system zarządzania zmianą gospodarczą. Przeprowadzone badanie, zgodne we wnioskach z innymi opracowaniami („Warunki dla rozwoju przedsiębiorczości w powiecie kościerskim”, „Sektor MSP na Pomorzu w warunkach spowolnienia tempa wzrostu gospodarczego”), wskazuje iż potencjał regionu nie jest dobrze wykorzystany, a aktywność gospodarcza lokalnej ludności jest niska. Podejmowane są działania mające zaradzić temu stanowi, inicjowane przez różne instytucje, które dostrzegają potrzebę zmian. W efekcie funkcjonuje szereg dokumentów programowych i strategicznych, podejmowanych jest wiele działań i inicjatyw, które poprzez brak odpowiedniej koordynacji na poziomie powiatu nie przekładają się na efekty w postaci znacznego przyspieszenia gospodarczego regionu. W następstwie

tego, dostępne formy pomocy lokalnym przedsiębiorcom nie są właściwie wykorzystywane, co wynika wprost ze stopnia korzystania przez lokalnych przedsiębiorców z dostępnych form pomocy. Tezę tę potwierdzają również wypowiedzi ustne przedsiębiorców zebrane w trakcie warsztatów strategicznych, które były prowadzone równolegle w trakcie powstawania niniejszego opracowania.

11. Wnioski płynące z analizy silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń

Na podstawie zebranych danych, przeprowadzono analizę sił i słabości oraz szans i zagrożeń. Analiza, wskazuje na wewnętrzne słabości jako najistotniejszą przyczynę niekorzystnej sytuacji gospodarki powiatu. W dużej części obejmują one brak umiejętności integrowania lokalnego biznesu wokół wspólnych celów gospodarczych. Przejawia się to choćby w braku wspólnej oferty i systemu informacji o oferowanych usługach przez przedsiębiorstwa powiatu. W efekcie trudno jest pokonać bariery popytowe i konkurencyjne – występują trudności w pozyskaniu odpowiedniej liczby klientów, a lokalne przedsiębiorstwa przegrywają walkę konkurencyjną z firmami z powiatów ościennych. Przekłada się to negatywnie na zyskowność, a zarazem mniejszą niż inne powiaty zdolność do akumulacji kapitału, reinwestycji i zwiększania potencjału gospodarczego regionu.

Jednocześnie brak jest odpowiedniej promocji istniejących form pomocy dla przedsiębiorstw, które mogłyby zniwelować naturalne bariery rozwoju firm, jakimi jest brak kapitału i wiedzy. Dotyczy to systemu usług wspierających przedsiębiorczość oraz niewystarczającej współpracy samorządów z przedsiębiorstwami. Kościerskie przedsiębiorstwa w mniejszym stopniu korzystają z dostępnych form pomocy, takich jak poręczenie czy pożyczka na prowadzenie działalności gospodarczej. Przyczyną jest mała świadomość dostępności takich programów.

Inną, istotną słabością jest system szkolnictwa kształcący głównie przyszłych pracowników, a nie przedsiębiorców, który w zbyt dużym stopniu nadal szkoli w zawodach nadwyżkowych. Niemalym problemem jest tu niska świadomość społeczna realiów rynku pracy, która powoduje że cały czas istnieje popyt na zdobycie zawodów nadwyżkowych.

Wobec wysokiego bezrobocia nie jest w pełni wykorzystywana alternatywa dla zatrudnienia, jaką jest własna działalność gospodarcza. Dane z urzędów skarbowych pokazują stabilność dochodów w tym zakresie. Jednak realizowane programy szkolne nie budują postaw przedsiębiorczych. Powiat powinien podjąć działania zmierzające do budowania kapitału społecznego życzliwego przedsiębiorcom. Działania takie muszą być prowadzone już na poziomie edukacyjnym oraz na każdym późniejszym etapie. Wytworzenie klimatu przedsiębiorczości będzie sprzyjać rozwojowi biznesu w powiecie i może stać się motywacją dla przyszłych pokoleń. Promowanie postaw przedsiębiorczych powinno dokonywać się w formie publicznej.

Podstawowe siły, na których powiat może opierać swój rozwój to środowisko przyrodnicze i turystyka, która przy odpowiednim poziomie inwestycji powinna umożliwić pełne wykorzystanie szans, jakie dają zmiany w sposobie wykorzystywania wolnego czasu. Niewątpliwy atut, jakim są walory turystyczne i kulturowe – jest wykorzystywany tylko przez część roku. Zdecydowana większość bazy turystycznej oparta jest na tradycyjnej działalności sezonowej. Funkcjonuje mało obiektów całorocznych. W efekcie tego nie jest wykorzystywany potencjał jakim są Kaszuby w okresie zimowym, turystyka zdrowotna, nowoczesna turystyka wiejska, eko-turystyka i inne nowoczesne i dochodowe formy turystyki.

Atut w postaci środowiska przyrodniczego, na terenie powiatu podlega w dużym zakresie ochronie prawnej. Powoduje to znaczne trudności w zwiększeniu atrakcyjności inwestycyjnej poszczególnych

gmin. Szczególnie dobrze to widać w ofercie inwestycyjnej, której duża część obejmuje grunty o ograniczonej możliwości użytkowego zagospodarowania. Na tereny w różnym zakresie podlegające ochronie nie należy się spodziewać dużego popytu ze strony inwestorów przemysłowych. Tym bardziej warto jest wykorzystać atut chronionej przyrody na działania związane z aktywnym i zdrowym odpoczynkiem.

Siłą, która powinna być wzmacniana, jest niewątpliwie mocna branża budowlana oparta na lokalnych uwarunkowaniach, takich jak wykorzystanie przemysłu drzewnego i tańsza niż w Trójmieście siła robocza. Również tu istotne może być łączenie usług w łańcuch wartości i rozszerzanie usług z dostarczaniem towarów i usług pokrewnych.

Głównymi organicznymi zagrożeniami dla firm kościerskich jest duża konkurencja ze strony prężnych przedsiębiorstw innych powiatów, które potrafią dostrzec szanse jakimi jest wspólna działalność, budowanie wspólnej oferty, łączenie ofert w łańcuch wartości itp. Zagrożeniami bardziej globalnymi jest konkurencja ze strony dobrze zorganizowanych firm sieciowych (np. marketów), które są konkurencyjne pod względem zarówno cen, jak i wydajności i organizacji pracy.

12. Bariery i determinanty rozwoju przedsiębiorczości w powiecie kościerskim

Katalog barier rozwoju przedsiębiorczości.

Poniżej przedstawiono bariery hamujące rozwój przedsiębiorczości w powiecie kościerskim. Spośród czynników utrudniających rozwój wybrano te, które wywierają największy wpływ na funkcjonowanie przedsiębiorstw w powiecie kościerskim oraz takie, które mogą być zarządzane na poziomie powiatu. Lista barier rozwoju przedsiębiorczości obejmuje 16 elementów.

1. Kształcenie absolwentów w zawodach nadwyżkowych,
2. Niska elastyczność absolwentów szukających pracy, przejawiająca się brakiem zdobywania dodatkowych kompetencji wymaganych na rynku pracy.
3. Migracja młodych osób z wyższym wykształceniem poza teren powiatu.
4. Brak wspólnej oferty turystycznej i działań promujących ją.
5. Niski stopień integracji przedsiębiorstw: brak klastrow, mało aktywne zrzeszenia branżowe (istnieją dwa aktywne zrzeszenia w branży turystycznej)
6. Nieumiejętność zarządzania potencjałem turystycznym.
7. Nieumiejętność wykorzystania zewnętrznych środków finansowych dostępnych na terenie powiatu.
8. Niska jakość infrastruktury drogowej, utrudniająca dostęp do drogi krajowej.
9. Ograniczony dostęp do Internetu szerokopasmowego.
10. Rygorystyczne przepisy lokalne dotyczące ochrony krajobrazu i wymogów dotyczących budowanych obiektów.

11. Brak zainteresowania w gminach problematyką przedsiębiorczości oraz brak wspierania i koordynowania działań związanych z przedsiębiorczością i budowaniem postaw przedsiębiorczych.
12. Brak wiedzy na temat trendów i zmian zachodzących w gospodarce, widoczny w strukturze przedsiębiorstw opartych na pracy właścicieli.
13. Małe zaangażowanie społeczne, mała aktywność istniejących przedsiębiorstw.
14. Niski poziom zaangażowania w zarządzanie zmianą gospodarczą, prowadzący do nieskutecznego wykorzystania rozpoczętych inicjatyw np. projekt Kaszubski Pierścień.
15. Niskie dochody mieszkańców powiatu oraz wysoki poziom bezrobocia przekładają się na niski poziom lokalnej siły nabywczej i aktywności gospodarczej.
16. Trudniejszy dostęp do docelowego odbiorcy usług i produktów.

Determinanty rozwoju przedsiębiorczości.

Powodzenie rozwoju przedsiębiorstw powiatu kościerskiego jest zdeterminowane przez szereg działań, które mogą stanowić pomoc dla przedsiębiorców zarówno w sferze materialnej jak i społecznej. Obejmują one wszystkie opisane wcześniej czynniki wpływające na gospodarkę tj. biznesowe wykorzystanie atutów położenia, edukację przedsiębiorców i młodzieży, finansowanie przedsiębiorstw, otoczenie biznesu i zarządzanie infrastrukturą.

Poniżej przedstawiono te determinanty, na które lokalne instytucje mogą oddziaływać. Są to:

1. Silna promocja turystyczna powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem lokalnych przedsiębiorstw z szeroko rozumianego obszaru obsługi turystów.
2. Budowanie lokalnego pozytywnego wizerunku przedsiębiorcy, jako tworzącego miejsca pracy, zwiększającego bogactwo regionu, który jest wspierany przez lokalny samorząd.
3. Podejmowane lokalnie działania edukacyjne i szkoleniowe kierowane do przedsiębiorców, które pozwolą dostrzec szanse rynkowe i zaprogramować rozwój własnej firmy.
4. Inwestycje w infrastrukturę służącą biznesowi (drogi, uzbrojenie terenu).
5. Bieżąca i wielokierunkowa współpraca gospodarcza pomiędzy samorządami a biznesem.
6. Przyjazny urząd, ze szczególnym uwzględnieniem ułatwień/pomocy w uzyskaniu pozwoleń budowlanych dla przedsiębiorstw nie wywierających negatywnych skutków dla środowiska.
7. Dostępne lokalnie instrumenty wsparcia finansowego zarówno dla osób zatrudniających bezrobotnych jak i na rozwój przedsiębiorstw.
8. Silne Instytucje Otoczenia Biznesu, które mają ofertę sprofilowaną do lokalnych potrzeb.
9. Instytucje edukacyjne, kształcące przyszłych pracowników zgodnie z oczekiwaniami rynku, kładące nacisk na elastyczną postawę względem wykonywanego zawodu.
10. Atrakcyjna, praktyczna edukacja nt. przedsiębiorczości w szkołach ponadgimnazjalnych, z wykorzystaniem nowoczesnych programów i instytucji wspierających (np. inkubator), która spowoduje, że własna firma będzie realną alternatywą dla pracy najemnej.
11. Silne organizacje pracodawców i przedsiębiorców, działające w kierunku ułatwienia dostępu do nowych klientów, budujące wspólną ofertę.

Powyższe czynniki sprzyjające rozwojowi przedsiębiorstw są ze sobą powiązane i powodzenie całego procesu wspierania lokalnego biznesu powinno uwzględniać wszystkie obszary.

Załącznik nr 1 Analiza SWOT

Analiza Sił i Słabości zawiera te elementy, na które powiat może oddziaływać.

Mocne strony	Słabe strony
Gospodarka - Budownictwo jako mocno zakorzeniona branża potencjalnie mogąca generować dochody spoza powiatu - Przygotowane tereny inwestycyjne dla produkcji, usług, budownictwa mieszkaniowego. Problemem jest niski stopień uzbrojenia terenów. - Objęcie patronatem PSSE obszaru w gminie Liniewo - Stabilna dochodowość przedsiębiorców Turystyka - Położenie i warunki przyrodnicze do uprawiania turystyki pobytowej - Doskonałe warunki uprawiania turystyki kwalifikowanej (piesza, wodna) J.Wdzydze - Bliska odległość do Trójmiasta – baza wypoczynkowa dla mieszkańców - Atrakcje kulturowe - muzeum park etnograficzny, parowozownia - Rozwijana infrastruktura turystyczna (kąpieliska, przystanie, drogi rowerowe, place zabaw) Organizacje przedsiębiorstw - Istniejące instytucje otoczenia biznesu, mające wiedzę na temat funkcjonowania przedsiębiorstw w powiecie - Działają dwie organizacje przedsiębiorstw w branży turystycznej - Inkubator przedsiębiorczości jako katalizator powstawania nowych firm Rynek pracy - Korzystna dla rynku pracy struktura wiekowa – duży udział osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym Edukacja - Wysoki poziom w szkołach ponadgimnazjalnych	Gospodarka - Mała aktywność gospodarcza ludności – niski wskaźnik liczby przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców w stosunku do innych powiatów - Niekorzystna struktura przedsiębiorstw, opartych głównie o pracę właścicieli (budownictwo, handel, usługi osobiste) - Niskie inwestycje przedsiębiorstw w latach poprzednich Rynek pracy - Wysoki, lecz stabilny poziom bezrobocia - Ujemne saldo migracji - Duży udział osób z wykształceniem zawodowym i niższym - Kształcenie absolwentów w zawodach nadwyżkowych (kucharz, handlowiec, księgowy, fryzjer) Instytucje otoczenia biznesu - Wąska oferta i mała aktywność IOB w zakresie upowszechnienia wsparcia - Niska świadomość pomocy IOB wśród firm kościerskich - Bardzo mała aktywność przedsiębiorców w zakresie korzystania z instrumentów wsparcia - Brak aktywnego zainteresowania problematyką przedsiębiorstw w gminach - Nieskuteczne formy promocji lokalnych przedsiębiorstw - Niska skłonność do organizowania się/zrzeszania się Turystyka - Brak wspólnej oferty turystycznej (faktycznej) oraz promocji lokalnych przedsiębiorstw - Brak bazy firm z branży turystycznej (nawet w Bramach Kaszubskiego Pierścienia)

- Szkoły przygotowane do kształcenie w kierunkach technicznych, w szczególności związanych z budownictwem

Infrastruktura

- Inwestycje w infrastrukturę budowlaną – drogi, kanalizacja, uzbrojenie terenu

- Mała liczba całorocznych obiektów noclegowych
- Znacznie mniejsza aktywność lokalnych przedsiębiorstw turystycznych niż powiatu kartuskiego
- Niewykorzystany potencjał turystyczny (turystyka głównie w okresie letnim)

Infrastruktura społeczna

- Słaba infrastruktura komunikacyjna
- Mały dostęp do Internetu szerokopasmowego na obszarach wiejskich
- Rygorystyczne lokalne przepisy budowlane dot. ochrony krajobrazu
- Niski stopień uzbrojenia terenu w media – stopień zwodociągowania, skanalizowania
- Działki w ofercie inwestycyjnej w większości nieuzbrojone i na terenach chronionych
- Niska jakość dróg lokalnych, połączeń międzygminnych

Otoczenie biznesu

- Brak aktywnych organizacji przedsiębiorstw w innych branżach niż turystyczne
- Brak działań gmin w zakresie wspierania i promowania przedsiębiorczości w powiecie
- Brak współpracy między pracownikami gmin, Starostwem a biznesem

Edukacja

- Niewystarczająca współpraca szkół z przedsiębiorcami, PUP (instytucjami rynku pracy, IOB)
- Kształcenie w zawodach nadwyżkowych
- Niewystarczające doradztwo zawodowe
- Duży udział osób z wykształceniem zawodowym i niższym
- Niewielki wpływ szkoły na kształtowanie postaw przedsiębiorczych, niska promocja przedsiębiorczości w szkołach
- Nieefektywne zajęcia edukacyjne z zakresu podstaw przedsiębiorczości.

Szanse i Zagrożenia ukazują te elementy, które są otoczeniu instytucje powiatu może je wykorzystać (szanse) lub obronić się przed nimi (zagrożenia).

Szanse	Zagrożenia
Gospodarka • Trójmiasto jako duży rynek zbytu dla usług budowlanych, • Rozwój trendu ekologicznego wśród konsumentów (Eko-edukacja, Eko-turystyka, Eko-pożywienie) • Funkcjonujące szerokie programy pomocowe, wpisujące się w charakterystykę Kaszub (Program Ryby, Jeremie) Turystyka • Niewykorzystany rynek kierunku południowego i zachodniego (kujawsko-pomorskie) • Turystyka zdrowotna, jako dochodowy kierunek działalności • Trend Eko w turystyce. • Duży rynek Trójmiejski • Wzrost zainteresowania turystyką weekendową, biznesową, zielone szkoły Rynek pracy • Środki pomocowe dla osób bezrobotnych na aktywizację rynku pracy (FP, projekty systemowe UE) • Środki pomocowe (Jeremie) dla istniejących firm Edukacja • Dostęp do edukacji wyższej, zarówno w Trójmieście, jak i powiatach ościennych	• Silna konkurencja z strony przedsiębiorstw innych powiatów • Powiat kartuski jako bezpośrednia konkurencja na rynku turystycznym • Rozwój sklepów sieciowych stanowiących znaczną konkurencję dla istotnego w lokalnej gospodarce handlu • Atrakcyjność rynku pracy Trójmiasta, powodująca odpływ wykształconej ludności • Prężnie działające organizacje w innych powiatach • Lepsze warunki lokowania inwestycji w innych powiatach • Rosnące wymagania dotyczące standardu usług agroturystycznych

Załącznik 2 Kierunki studiów na uczelniach wyższych w rejonie Kościerzyny

L.p.	Uczelnia wyższa	Kierunek studiów/specjalność
1	Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Kartuzach - Akademia Humanistyczno- Ekonomiczna w Łodzi	Filologia angielska
		Filologia germańska (germanistyka)
		Pedagogika
2	PWSH Pomerania ośrodek zamiejscowy w Kościerzynie	Pedagogika
3	Gdańska Szkoła Wyższa	Administracja publiczna
		Bezpieczeństwo publiczne
		Finanse i rachunkowość
		Polityka społeczna i ludnościowa
		Socjologia administracji
		Administracja zdrowia publicznego
		Zarządzanie
		Pedagogika resocjalizacyjna
		Psychopedagogika z terapią pedagogiczną
		Edukacja dorosłych i gerontologia
		Turystyka i rekreacja
		Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza
		Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych
		Zarządzanie i inżynieria produkcji
		Inżynieria ochrony środowiska
		Bezpieczeństwo i higiena pracy
		Logistyka i zarządzanie transportem
		Inżynieria budownictwa
		Wzornictwo przemysłowe
		Gospodarka przestrzenna
		Zarządzanie w turystyce
		Gospodarka nieruchomościami
4	Pomorska Szkoła Wyższa w Starogardzie Gdańskim	Administracja
		Ekonomia
		Pedagogika
		Politologia
		Turystyka i rekreacja
		Logistyka
5	Powiślańska Szkoła Wyższa w Kwidzynie	Ekonomia
		Pielęgniarstwo
		Ratownictwo medyczne

L.p.	Uczelnia wyższa	Kierunek studiów/specjalność
6	Wydział zamiejscowy w Malborku Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy	Turystyka i rekreacja
		Zarządzanie i inżynieria produkcji
7	Wydział Zamiejscowy w Czluchowie - Wyższa Szkoła Pedagogiczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie	Politologia
8	Sopocka Szkoła Wyższa - Zamiejscowy Wydział w Chojnicach	Ekonomia
		Europeistyka
		Zarządzanie i inżynieria produkcji
9	Wyższa Szkoła Administracji i Biznesu im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Gdyni - Wydział Zamiejscowy w Łęborku	Zarządzanie
10	Kaszubsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Wejherowie	Ekonomia
		Ochrona środowiska
		Pielęgniarstwo
		Socjologia
11	Wyższa Szkoła Zdrowia, Urody i Edukacji w Poznaniu Wydział Zamiejscowy w Gdyni	Kosmetologia
12	Pomorska Wyższa Szkoła Nauk Stosowanych w Gdyni	Filologia angielska
		Filologia hiszpańska
		Kulturoznawstwo
		Pedagogika
13	Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte w Gdyni	Bezpieczeństwo narodowe
		Bezpieczeństwo wewnętrzne
		Pedagogika
		Stosunki międzynarodowe
		Automatyka i robotyka
		Informatyka
		Mechanika i budowa maszyn
		Mechatronika
		Nawigacja
14	Akademia Morska w Gdyni	Innowacyjna gospodarka
		Zarządzanie
		Elektronika i telekomunikacja
		Elektrotechnika
		Mechanika i budowa maszyn
		Nawigacja
		Towaroznawstwo
		Transport
15	Wyższa Szkoła Finansów i Administracji	Zarządzanie

L.p.	Uczelnia wyższa	Kierunek studiów/specjalność
16	Wyższa Szkoła Bankowa w Gdańsku - Wydział Ekonomii i Zarządzania w Gdyni	Bezpieczeństwo wewnętrzne - bezpieczeństwo i higiena pracy
		Bezpieczeństwo wewnętrzne- bezpieczeństwo międzynarodowe i zwalczanie terroryzmu
		Bezpieczeństwo wewnętrzne-bezpieczeństwo narodowe i zarządzanie sytuacjami kryzysowymi
		Bezpieczeństwo wewnętrzne -detektywistyka i ochrona osób i mienia
		Bezpieczeństwo wewnętrzne - służby specjalne i policyjne
		Ekonomia- bankowość i innowacje finansowe
		Ekonomia-ekonomia menadżerska
		Ekonomia- rachunkowość i finanse przedsiębiorstw
		Logistyka i spedycja
		Logistyka - logistyka międzynarodowa
		Zarządzanie - gospodarowanie nieruchomościami
		Zarządzanie - marketing i nowe media
		Zarządzanie - menedżer bhp
		Zarządzanie - psychologia w biznesie
		Zarządzanie - zarządzanie projektami
		Zarządzanie - zarządzanie przedsiębiorstwem
		Zarządzanie - zarządzanie zasobami ludzkimi
		Logistyka - logistyka produkcji
		Prawo
17	Wyższa Szkoła Administracji i Biznesu im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Gdyni	Administracja
		Bezpieczeństwo wewnętrzne
		Finanse i rachunkowość
		Logistyka
		Pedagogika społeczna
		Prawo
		Zarządzanie
18	Europejska Szkoła Wyższa w Sopocie	Bezpieczeństwo wewnętrzne
		Gospodarka przestrzenna
		Turystyka i rekreacja
19	Wyższa Szkoła Komunikacji Społecznej w Gdyni	Bezpieczeństwo narodowe
		Pedagogika
		Politologia
20	Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej w Warszawie Wydział Zamiejscowy w Sopocie	Psychologia
21	Sopocka Szkoła Wyższa	Architektura wnętrz
		Ekonomia
		Europeistyka
		Finanse i rachunkowość
		Ochrona dóbr kultury
		Architektura i urbanistyka
		Architektura krajobrazu
		Zarządzanie i inżynieria produkcji

L.p.	Uczelnia wyższa	Kierunek studiów/specjalność
22	Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu im. Jędrzeja Śniadeckiego w Gdańsku	Fizjoterapia
		Sport
		Turystyka i rekreacja
		Wychowanie fizyczne
23	Wyższa Szkoła Zarządzania w Gdańsku	Administracja
		Finanse i rachunkowość
		Fizjoterapia
		Kosmetologia
		Socjologia
		Zarządzanie
		Informatyka
		Ochrona środowiska
24	Uniwersytet Gdański	Pełna oferta studiów
25	Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu - Wydział Studiów Społecznych w Gdańsku	Bezpieczeństwo wewnętrzne
		Pedagogika
		Psychologia
26	Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa w Gdańsku	Turystyka i rekreacja - gastronomia i dietetyka
		Turystyka i rekreacja - międzynarodowy biznes turystyczny
		Turystyka i rekreacja - rekreacja i animacja czasu wolnego
		Turystyka i rekreacja - turystyka uzdrowiskowa, spa&wellness
		Turystyka i rekreacja - zarządzanie w hotelarstwie i gastronomii
		Turystyka i rekreacja - gastronomia z elementami dietetyki
		Turystyka i rekreacja - turystyka zdrowotna
		Turystyka i rekreacja - zarządzanie w gospodarce turystycznej
27	Politechnika Gdańska	Europeistyka
		Informatyka i ekonometria
		Managementstudia w języku angielskim
		Matematyka
		Architektura i urbanistyka
		Automatyka i robotyka
		Biotechnologia
		Budownictwo
		Chemia
		Chemia budowlana
		Elektronika i telekomunikacja
		Elektrotechnika
		Energetyka
		Environmental protectionstudia w języku angielskim
		Fizyka techniczna
		Geodezja i kartografia

L.p.	Uczelnia wyższa	Kierunek studiów/specjalność
		Gospodarka przestrzenna
		Informatyka
		Inżynieria biomedyczna
		Inżynieria materiałowa
		Inżynieria mechaniczno-medyczna
		Inżynieria środowiska
		Mechanika i budowa maszyn
		Mechatronika
		Nanotechnologia
		Oceanotechnika
		Technologia chemiczna
		Technologie ochrony środowiska
		Transport
		Zarządzanie i inżynieria produkcji
		Zarządzanie inżynierskie
		Architectural engineeringstudia w języku angielskim
		Environmental engineeringstudia w języku angielskim
		Zarządzanie
28	Gdański Uniwersytet Medyczny	Dietetyka
		Elektrodiagnostyka
		Fizjoterapia
		Pielęgniarstwo
		Położnictwo
		Ratownictwo medyczne
		Techniki dentystyczne
		Fizjoterapia
		Zdrowie publiczne
		Zdrowie środowiskowe
		Analityka medyczna
		Farmacja
		Farmacja – english divisionstudia w języku angielskim
		Lekarski
		Lekarski – english divisionstudia w języku angielskim
		Lekarsko-dentystyczny
29	Ateneum - Szkoła Wyższa w Gdańsku	Dziennikarstwo i komunikacja społeczna
		Europeistyka
		Filologia angielska
		Filologia hiszpańska (iberystyka)
		Filologia włoska (italianistyka)
		Nauki o rodzinie
		Pedagogika
30	Wyższa Szkoła Społeczno-Ekonomiczna w Gdańsku	Pedagogika
		Zarządzanie

L.p.	Uczelnia wyższa	Kierunek studiów/specjalność
		Technika rolnicza i leśna
31	Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Gdańsku	Filologia angielska Filologia germańska (germanistyka)
32	Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku	Architektura wnętrz Edukacja artystyczna w zakresie sztuki plastycznej Grafika Intermedia Wzornictwo
33	Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna	Europeistyka - administracja europejska Europeistyka - bezpieczeństwo europejskie Europeistyka - bezpieczeństwo i zarządzanie kryzysowe w europie Europeistyka - dyplomacja europejska Europeistyka - europa regionu morza bałtyckiego Europeistyka - europa śródziemnomorska Europeistyka - instytucje i prawo unii europejskiej Europeistyka - media europejskie Europeistyka - zarządzanie przedsiębiorstwem europejskim Pedagogika - edukacja obronna i bezpieczeństwo publiczne Pedagogika - edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna Pedagogika - opieka nad osobą starszą i niepełnosprawną Pedagogika - pedagogika resocjalizacyjna z elementami profilaktyki i opieki Pedagogika - pedagogika rewalidacyjna z elementami poradnictwa rehabilitacyjnego Pedagogika - pedagogika szkolna z socjoterapią i terapią Prawo Zarządzanie - finanse i rachunkowość w procesie administrowania i gospodarowania Zarządzanie - logistyka procesów gospodarczych Zarządzanie - przedsiębiorczość i zarządzanie mśp Zarządzanie - psychologia w zarządzaniu Zarządzanie - samodzielny księgowy Zarządzanie - zarządzanie - zarządzanie kryzysowe i ochrona ludności Zarządzanie - zarządzanie bezpieczeństwem Zarządzanie - zarządzanie biznesem Zarządzanie - zarządzanie i pośrednictwo w obrocie nieruchomościami Zarządzanie - zarządzanie logistyką Zarządzanie - zarządzanie turystyką i sportem Pedagogika - pedagogika ogólna
34	Wyższa Szkoła Bankowa w Gdańsku	Bezpieczeństwo wewnętrzne - bezpieczeństwo i higiena pracy Bezpieczeństwo wewnętrzne - bezpieczeństwo międzynarodowe i zwalczanie terroryzmu Bezpieczeństwo wewnętrzne - bezpieczeństwo narodowe i zarządzanie sytuacjami kryzysowymi Bezpieczeństwo wewnętrzne - detektywistyka i ochrona osób i mienia Bezpieczeństwo wewnętrzne - służby specjalne i policyjne Finanse i rachunkowość - analityka rynku finansowego Finanse i rachunkowość - bankowość i innowacje finansowe

L.p.	Uczelnia wyższa	Kierunek studiów/specjalność
		Finanse i rachunkowość - international business and financestudia w języku angielskim
		Finanse i rachunkowość - podatki i doradztwo podatkowe
		Finanse i rachunkowość - rachunkowość i finanse przedsiębiorstw
		Informatyka - administrator sieci komputerowych i baz danych
		Informatyka - bezpieczeństwo systemów informatycznych
		Informatyka - informatyka stosowana
		Informatyka - multimedia i grafika komputerowa
		Informatyka - projektowanie gier komputerowych
		Informatyka - technologie informatyczne w nowych mediach
		Logistyka - logistyka i spedycja
		Logistyka - logistyka międzynarodowa
		Logistyka - spedycja drogowa - krajowa i międzynarodowa
		Pedagogika - doradztwo zawodowe i personalne
		Pedagogika - edukacja dorosłych
		Pedagogika - opieka nad osobami starszymi
		Pedagogika - pedagogika opiekuńczo-wychowawcza
		Pedagogika - pedagogika resocjalizacyjna z profilaktyką społeczną
		Pedagogika - pedagogika wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne
		Pedagogika - projektowanie narzędzi edukacyjnych i szkoleń
		Stosunki międzynarodowe - biznes międzynarodowy
		Stosunki międzynarodowe - chiroznawstwo
		Stosunki międzynarodowe - dyplomacja i negocjacje międzynarodowe
		Stosunki międzynarodowe - media społecznościowe i komunikacja międzykulturowa
		Stosunki międzynarodowe - zarządzanie projektami w środowisku międzykulturowym
		Turystyka i rekreacja - gastronomia i dietetyka
		Turystyka i rekreacja - hotelarstwo
		Turystyka i rekreacja - rekreacja i animacja czasu wolnego
		Turystyka i rekreacja - turystyka międzynarodowa
		Turystyka i rekreacja - turystyka uzdrowiskowa, spa & wellness
		Zarządzanie - gospodarowanie nieruchomościami
		Zarządzanie - marketing i nowe media
		Zarządzanie - menedżer bhp
		Zarządzanie - psychologia w biznesie
		Zarządzanie - zarządzanie projektami
		Zarządzanie - zarządzanie przedsiębiorstwem
		Zarządzanie - zarządzanie zasobami ludzkimi
		Informatyka - eko-informatyka
		Informatyka - grafika i animacja komputerowa
		Informatyka - inżynieria testów oprogramowania
		Informatyka - kierowanie projektami it
		Logistyka - logistyka produkcji
		Logistyka - projektowanie i eksploatacja inteligentnych systemów transportowych
		Finanse i rachunkowość - bankowość i doradztwo finansowe
		Finanse i rachunkowość - corporate finance management studia w języku angielskim

L.p.	Uczelnia wyższa	Kierunek studiów/specjalność
		Finanse i rachunkowość - podatki i doradztwo podatkowe
		Finanse i rachunkowość - rachunkowość i controlling
		Logistyka - logistyka i inżynieria transportu
		Logistyka - logistyka i spedycja międzynarodowa
		Logistyka - logistyka przedsiębiorstw
		Logistyka - projektowanie i eksploatacja systemów logistycznych
		Zarządzanie - marketing i komunikacja społeczna
		Zarządzanie - psychologia w zarządzaniu
		Zarządzanie - zarządzanie przedsiębiorstwem
		Zarządzanie - zarządzanie w turystyce i hotelarstwie
		Zarządzanie - zarządzanie zasobami ludzkimi
35	Gdańska Wyższa Szkoła Administracji	Administracja
		Pedagogika
		Zarządzanie i inżynieria produkcji

Załącznik 3 Lista wskaźników

L.p.	Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika 2012	Źródło	Komentarz	Oczekiwany kierunek zmian
TURYSTYKA					
1	Liczba podmiotów promowanych w ramach wspólnej oferty turystycznej powiatu; liczba odsłon strony	91 obiektów noclegowych; I 2014 - 1600 odsłon strony powiatowej	Starostwo Powiatowe	Wspólna oferta turystyczna regionu jest jednym z najistotniejszych narzędzi aktywizacji ruchu turystycznego i promowania lokalnych przedsiębiorstw branży turystycznej. Dotychczasowe działania samorządów nie doprowadziły do wdrożenia wspólnej oferty. Wskaźniki mierzą kompleksowość oferty oraz skuteczność dotarcia do potencjalnego klienta	wzrost
2	Liczba obiektów turystycznych w rejestrze REGON - Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją i Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	Sekcja I - 180- podmiotów; Sekcja R-98 podmiotów	BDL GUS	Wobec turystyki, jako jednej z najważniejszych gałęzi gospodarki w regionie, liczba przedsiębiorstw zajmujących się szeroko-rozumianą obsługą turystyki będzie świadczyła o aktywności gospodarczej w tym zakresie	wzrost
3	Liczba miejsc noclegowych w ramach informacji turystycznej w miejscowościach gminnych	46 obiektów (Chmielno), 19 obiektów dla gminy Stara Kiszewa (Wilcze Błota)	Informacja powstała w ramach projektu "Brama Kaszub".	Punkty informacji turystycznej stanowią dobry kanał informacji na temat oferty turystycznej. Punkty informacji turystycznej powinny oferować jak najszerszy wybór obiektów noclegowych. Oferta mówi o podaży/możliwościach jednoczesnej obsługi liczby turystów.	wzrost
4	Liczba miejsc noclegowych, w tym obiektów całorocznych.	4301, w tym 1125 całorocznych	BDL GUS	Wzrost liczby podmiotów noclegowych pokazuje rozwój infrastruktury turystycznej regionu. Wzrost udziału obiektów całorocznych pokazuje potencjał do wydłużenia sezonu turystycznego.	wzrost
5	Liczba osób odwiedzających muzea w 2012	125 798	BDL GUS	Muzea stanowią jedną z atutów turystycznych regionu. Liczba osób odwiedzających muzea jest powiązana z liczbą turystów odwiedzających region.	wzrost

L.p.	Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika 2012	Źródło	Komentarz	Oczekiwany kierunek zmian
INFRASTRUKTURA					
6	Liczba pozwoleń wydanych na budowę	607	Starostwo Powiatowe	Liczba wydanych pozwoleń na budowę informuje o skłonności mieszkańców i podmiotów gospodarczych do inwestycji. Przekłada się to na popyt na usługi budowlane oraz świadczy o optymizmie w odniesieniu do przyszłych dochodów przedsiębiorstw i ludności.	wzrost
7	Liczba pozwoleń wydanych na budowę w stosunku do wnioskowanych	607/853	Starostwo Powiatowe	% pozytywnie zakończonych postępowań o pozwolenie na budowę pokazuje na oczekiwania potencjalnych inwestorów rozmiągają z wymaganiami prawa ogólnego i lokalnego.	do 100%
8	% obszaru objętego planami zagosp. przestrzennego	28,80%	BDL GUS	Wzrost powierzchni powiatu objętej planem zagospodarowania przestrzennego zwiększa atrakcyjność inwestycyjną.	wzrost powierzchni powiatu objętej planem zagospodarowania przestrzennego
9	Środki z UE na jednego mieszkańca (wartość z ostatnich dwóch lat)	2011 - 1,5 tys zł i rok 2012 - 0,4 tys. zł	BDL GUS	Środki z Unii Europejskiej stanowią jeden z istotniejszych sposobów pobudzania aktywności lokalnej. Wskaźnik pokazuje pozyskane fundusze w relacji do ludności.	wzrost i stabilny poziom w kolejnych latach
10	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw na mieszkańca w wieku produkcyjnym (bez mikroprzedsiębiorstw)	2 393,40 zł	BDL GUS	Inwestycje przedsiębiorstw zatrudniających (szczególnie zatrudniających powyżej 9 pracowników) wpływają na rozwój rynku pracy oraz tworzenie nowych miejsc pracy.	Utrzymanie wysokiego poziomu lub wzrost
11	Drogi gminne i powiatowe o twardej ulepszonej nawierzchni - długość	203,9 km powiatowych, 193 gminnych	BDL GUS	Dobra jakość dróg i odpowiednie zagęszczenie ułatwiają dostęp do klientów, kontrahentów.	wzrost
12	Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni/10 000 ludności	78 km	BDL GUS	Dobra jakość dróg i odpowiednie zagęszczenie ułatwiają dostęp do klientów, kontrahentów.	wzrost
13	% ludności powiatu, która ma dostęp do Internetu	b/d	Urzędy gmin	Dostęp do Internetu szerokopasmowego jest jednym z czynników wpływających na jakość życia zarówno społecznego jak i gospodarczego. Technologie informacyjno-telekomunikacyjnych w dobie globalnego rynku są wykorzystywane w każdej branży do np. planowania produkcji, oferowania swoich produktów na rynku, dostępu do informacji o cenach na rynkach międzynarodowych, sprawdzania prognoz pogody czy zawierania umów o współpracy z innymi podmiotami na rynku.	wzrost

L.p.	Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika 2012	Źródło	Komentarz	Oczekiwany kierunek zmian
RYNEK PRACY					
14	Liczba bezrobotnych w PUP w Kościerzynie do 24 roku życia	1248	PUP Kościerzyna	Zatrudnienie absolwentów stanowi istotny wskaźnik mówiący o perspektywach dla osób młodych. Wysoka liczba bezrobotnych w tym wieku będzie powodowała liczne migracje	spadek
15	Stopa bezrobocia rejestrowanego	15,60%	BDL GUS	Wielkość bezrobocia, a właściwie jego dynamika pokazuje skuteczność działań w obszarze rynku pracy.	spadek
16	Liczba zatrudnionych w przedsiębiorstwach powiatu kościerskiego w	17746	BDL GUS	Liczba osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach powiatu pokazuje faktyczną chłonność lokalnego rynku.	wzrost
17	Saldo migracji w osobach/10 000 mieszkańców	-12,3	BDL GUS	Obecnie saldo migracji w powiecie jest ujemne, co negatywnie wpływa na klimat gospodarczy.	>0
18	Liczba wniosków dotyczących form pomocy w zakresie aktywizacji bezrobotnych (PUP)	877	PUP Kościerzyna	Aktywne formy walki z bezrobociem są instrumentem, który jest korzystny dla przedsiębiorców, lecz wymaga zagwarantowania wzrostu i stabilności zatrudnienia. Wskaźnik pokazuje ocenę perspektyw stabilności zatrudnienia dokonywana przez przedsiębiorców.	wzrost
19	Liczba osób bezrobotnych do 24 roku życia, które podjęły pracę w następstwie działań aktywizacyjnych (bez zatrudnienia w formie staży)	198	PUP Kościerzyna	Wskaźnik mierzy skuteczność aktywnych form walki z bezrobociem dla osób do 24 roku życia.	wzrost
20	Liczba osób bezrobotnych do 24 roku życia, które podjęły pracę w następstwie staży	203	PUP Kościerzyna	Wskaźnik mierzy skuteczność aktywnych form walki z bezrobociem dla osób do 24 roku życia.	wzrost

L.p.	Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika 2012	Źródło	Komentarz	Oczekiwany kierunek zmian
EDUKACJA					
21	Liczba nowych specjalności/ kierunków które powstały w wyniku współpracy biznesu i szkół	3	PCE w ZS nr 2	Podwyższenie kwalifikacji uczniów i motywacji do otworzenia własnego przedsiębiorstwa	wzrost
22	Liczba kursów szkoleniowych o działalności gospodarczej dla bezrobotnych (liczba uczestników w szkoleniach)	47	PUP Kościerzyna	Raport na temat wykształcenia wykazuje braki wiedzy na temat możliwości otworzenia i prowadzenia przedsiębiorstwa, możliwość bezpłatnego szkolenia w okresie bezrobocia mogłaby motywować do założenia przedsiębiorstwa	wzrost
23	Liczba praktyk (miejsce) oferowanych dla uczniów	768 praktyk w 312 firmach	PCE (dane z ZS nr 1 oraz ZS nr 2)	Możliwość praktyki w przedsiębiorstwach dla uczniów szkół zawodowych, a także gimnazjalnych i licealnych, w Danii uczniowie w gimnazjach i liceach mają raz tygodniowe praktyki w przedsiębiorstwach i w ten sposób poznają rynek pracy i jego wymagania oraz możliwości	wzrost
24	Liczba absolwentów w danym roku w zawodach uznawanych jako nadwyżkowe	197	Urzędy Gmin/Powiatowy Urząd Pracy	Ważnym elementem jest wykształcenie ludności powiatu oraz możliwość otwarcia firmy z danym wykształceniem, rozwinięcie działalności gospodarczej. Szansą byłoby promowanie zawodów, gdzie brakuje specjalistów i próba przekonania młodzieży do wyboru tego zawodu.	wzrost
OTOCZENIE BIZNESU					
25	Liczba wniosków przedsiębiorców już istniejących, którzy ubiegali się o pożyczkę w ramach programu Jeremie i kwota pożyczki	W 2012r. 14 firm na kwotę 696.000,00 zł , w 2013r., 18 firm na kwotę 2.120.000,00 zł	Pomorski Fundusz Pożyczkowy	Programy pomocowe są realizowane w celu zwiększenia konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw. Badania pierwotne pokazują, że zdecydowana mniejszość przedsiębiorców jest świadoma możliwości uzyskania pomocy. Monitorowanie liczby wniosków o pomoc publiczną oferowaną w programach, pokazuje świadomość istnienia źródeł pomocy i skuteczność promowania programów pomocowych.	wzrost
26	Liczba przedsiębiorców zrzeszonych w Lokalnej Organizacji Turystycznej	42	strona www LOT	Organizacje przedsiębiorców sprzyjają rozwijaniu kontaktów handlowych, wspólnym przedsięwzięciom promocyjnym a w konsekwencji wzrostowi sprzedaży. Celowe jest monitorowanie aktywności lokalnych organizacji. Wskaźnik pokazuje zdolność lokalnych organizacji do podejmowania działań przyciągających członków.	wzrost

L.p.	Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika 2012	Źródło	Komentarz	Oczekiwany kierunek zmian
EDUKACJA					
27	Liczba przedsiębiorstw działających na terenach Strefy Ekonomicznej lub objętych patronatem Strefy Ekonomicznej	0	PSSE (w zeszłym tygodniu podpisano list intencyjny)	Strefy ekonomiczne stanowią skuteczny środek pozyskiwania inwestorów. Liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych w strefach (lub na terenach objętych patronatem Strefy), pokazuje skuteczność samorządów w pozyskiwaniu inwestorów oraz atrakcyjność terenów inwestycyjnych	>0; wzrost
GOSPODARKA					
28	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na 1000 mieszkańców	77,7	GUS BDL	Liczba przedsiębiorstw w relacji do liczby ludności pokazuje aktywność gospodarczą mieszkańców i skłonność do prowadzenia działalności. Obecnie wskaźnik ten jest na poziomie najniższym w województwie.	wzrost
29	Liczba zarejestrowanych nowych podmiotów w rejestrze REGON	570	GUS BDL	Wskaźnik pokazuje liczbę założonych nowych przedsiębiorstw. Można uznać ten wskaźnik za wynik polityki zachęcania do podejmowania własnej działalności.	większy od zera, rosnący z roku do roku
30	Liczba osób fizycznych i prawnych osiągających dochody z działalności gosp.	2255	Kościerski Urząd Skarbowy i Pomorski Urząd Skarbowy	Wskaźnik stanowi uzupełnienie powyższych. Mówi o przedsiębiorstwach aktywnych - faktycznie funkcjonujących	wzrost
31	Dynamika do roku poprzedniego 2012/2011 dochodów przedsiębiorców - osób fizycznych i prawnych rozliczających się w US w Kościerzynie	2012/2011 wzrost 0,9%	Kościerski urząd skarbowy i Pomorski urząd skarbowy	Dynamika dochodów związana jest kondycją przedsiębiorstw	wzrost

Tereny produkcyjno-usługowe

Gmina	Nr dostępnych działek	Obszar łącznie w ha	Przeznaczenie zgodnie z planem
Dziemiany	155/6, 104, 194, 78/5	3,06	Brak planów zagospodarowania przestrzennego
	78/5.	4,24	Przez Wójta Gminy Dziemiany została wydana decyzja o lokalizacji inwestycji celu publicznego RBI-7330-28/2/05 na budowę wieży stalowej z systemami anten radiowych i telewizyjnych oraz związanej infrastruktury technicznej.
Razem		7,3	
Karsin	370, 371, 369, 374/2, 375/1 i 367/15	0,8653	Brak planów zagospodarowania przestrzennego
Kościerzyna	190, 186/2, 198/1, 191/1	4,6	Zabudowa rzemieślnicza i przemysłowa z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej (strefa ozn. symbolem C34 P,UR/MN) Tereny dróg dojazdowych (strefa ozn. symbolem KD).
	126/6, 335/9	1,843	Tereny zabudowy obiektów produkcyjnych, usług oraz składów i magazynów oraz poszerzenie drogi wewnętrznej.
	250	1,06	Tereny zabudowy obiektów produkcyjnych, usług oraz składów i magazynów oraz poszerzenie drogi wewnętrznej. Tereny drogi głównej.
	97/6.	1,87	Tereny zabudowy obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i usług (strefa ozn. symbolem 12.P,U).
	209, 208/2, 208/6	0,6751	Tereny zabudowy obiektów produkcyjnych, składów, magazynów oraz powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych (wydobycie żwiru), strefa ozn. symbolem 7.P,PE). Tereny dróg dojazdowych (strefa ozn. symbolem 013.KD).
	189	1,82	Tereny zabudowy obiektów produkcyjnych, usług oraz składów i magazynów oraz poszerzenie drogi wewnętrznej. Tereny dróg dojazdowych.
	338/2	1,37	Tereny zabudowy obiektów produkcyjnych, usługowych oraz składów, magazynów (strefa ozn. symbolem 9.P,U). Tereny dróg wewnętrznych (strefa ozn. symbolem 07.KDW).
Razem		13,2381	
Liniewo	131/9, 184/2	20,58	Teren nie jest objęty planem zagospodarowania przestrzennego. Istnieje możliwość uzyskania warunków zabudowy lub przygotowanie planu zagospodarowania przestrzennego z przeznaczeniem na cele usług produkcyjnych, handlowych, turystycznych, rzemiosła.
Miasto Kościerzyna	172/59, 172/61, 179/30	4,0166	Obszar stanowi tereny zakładów produkcyjnych i przetwórstwa oraz magazynowo-składowych. Dozwolona lokalizacja obiektów zaplecza administracyjno-socjalnego i technicznego, a także urządzeń transportu i infrastruktury technicznej wraz z zielenią
	63/8.	4,4253	Terem objęty decyzją o warunkach zabudowy: budowa dwóch budynków o funkcji produkcyjno-usługowo-składowej z częścią biurową.
Razem		29,0219	
Nowa Karczma	42/15, 42/16, 42/17, 42/18	1,6044	Teren zabudowy produkcyjnej, usług, rzemiosła, składów.
Łącznie powiat		72,6097	

Tereny usługowe

Gmina	Nr dostępnych działek	Obszar łącznie w ha	Przeznaczenie zgodnie z planem
Karsin	680	37,5749	UL - teren lądowiska
	1/6.	1,1116	RLR - tereny urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki leśnej i rybackiej
Razem		38,6865	
Starostwo Kościerzyna	13/10	0,1458	Teren nie jest objęty MPZP. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oznaczony jako tereny usług z towarzyszeniem zieleni.
Kościerzyna	47/3; 47/4, 67/2, 67/3	3,67	Gostomie, dz. 47/3, 47/4 – tereny sportu i rekreacji, Niesiołowice, dz. 67/2, 67/3 – zabudowa rekreacyjna, usługi związane z turystyką i rekreacją
	44/5.	1,0307	Tereny zabudowy usługowej, rzemiosła, składów i magazynów (strefa ozn. symbolem 4.U,P). Tereny dróg dojazdowych (strefa ozn. symbolem 02.KD).
	61	1,33	Tereny zabudowy usługowej, rzemiosła, składów i magazynów, tereny ciągów pieszo-jezdných wewnętrznych (strefa ozn. symbolem 3.U,P). Tereny ciągów pieszo-jezdných wewnętrznych (strefa ozn. symbolem 08.KXPW).
	58	1,61	Tereny zabudowy usługowej, rzemiosła, składów i magazynów (strefa ozn. symbolem 2.U,P)
	217; 218; 219; 220; 221; 291,293,294	1,4425	Teren zabudowy rzemieślniczej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (strefa ozn. Symbolem 23UR/MN).
	139/5; 139/6; 139/7	0,7	Teren zabudowy usługowej z zakresu handlu, gastronomii, rzemiosła, obsługi rekreacji i ruchu turystycznego, magazyny i składy, zabudowa gospodarcza i garaże dla potrzeb własnych (strefa ozn. symbolem U)
	126/6	0,12	Teren zabudowy obiektów produkcyjnych, usługowych oraz składów i magazynów (strefa oznaczona 6.P,U), oraz tereny dróg wewnętrznych (strefa ozn. Symbolem 07.KDW)
Razem		9,9032	
Lipusz	138/10	0,335	Nieruchomość objęta jest o warunkach zabudowy, przeznaczona jest pod zabudowę usługową. Budynek usługowy nie wymagający uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, o powierzchni zabudowy do 500 m2. Dach dwuspadowy o kącie nachylenia do 45 stopni lub dach wielospadowy o kącie nachylenia od 35 do 45 stopni, wysokość zabudowy 10 m.
	562, 563, 564	0,66	Nieruchomości objęte są miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, przeznaczone pod zabudowę usługową. Wysokość zabudowy do 10 m, ilość kondygnacji budynków usługowych do 2 kondygnacji nadziemnych, wysokość posadowienia parteru do 0,5 m dach dwuspadowy (dopuszczalna forma naczółkowa), kąt nachylenia 35 do 48.
	565, 566, 567, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 580, 581	1,96	Nieruchomości objęte są miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, przeznaczone pod zabudowę letniskową. Wysokość zabudowy dla budynków letniskowych do 9m oraz do 6m dla budynków gospodarczych. Ilość kondygnacji budynków letniskowych do 2 kondygnacji nadziemnych (druga kondygnacja wyłącznie jako poddasze użytkowe), wysokość posadowienia parteru do 0,5 m. Dach dwuspadowy (dopuszczalna forma naczółkowa), kąt nachylenia 35 do 48.
	312, 313/1, 313/2	1,01	W trakcie opracowywania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Planuje się teren zabudowy usługowej.
Razem		3,965	

Tereny usługowe

Gmina	Nr dostępnych działek	Obszar łącznie w ha	Przeznaczenie zgodnie z planem
Miasto Kościerzyna	1451,1453	0,4891	Tereny usług sportu i rekreacji, dopuszcza się: a/ lokalizację zabudowy mieszkaniowej jako uzupełnienie funkcji podstawowej, b/ lokalizację budynków zamieszkania zbiorowego zaspakajających specyficzne potrzeby mieszkaniowe - dom dziecka, dom rencisty, klasztor, c/ lokalizację budynków zamieszkania zbiorowego związane ze świadczeniem usług turystyki w obiektach hotelarskich jak motel, hotel, pensjonat, dom wycieczkowy, dom wczasowy, schronisko młodzieżowe, schronisko turystyczne d/ lokalizację usług komercyjnych jak handel, gastronomia, turystyka, centra kongresowe i wystawiennicze, e/ lokalizację usług publicznych jak opieka zdrowia, opieka społeczna i socjalna.
	160/7	0,8203	Teren objęty decyzją o warunkach zabudowy: teren zabudowy usługowo-produkcyjnej, funkcja zabudowy: budowa obiektu o wiodącej funkcji usługowej w zakresie handlu, dopuszcza się urządzenia techniczne infrastruktury oraz mieszkania związane bezpośrednio z obsługą prowadzonej działalności jako uzupełnienie funkcji podstawowej, forma zabudowy: parterowy budynek usługowy z wykorzystaniem kondygnacji poddasza i możliwością podpiwniczenia.
Razem		1,3094	
Nowa Karczma	część działki 103/3	ok 3	Część działki w planie miejscowym przeznaczona jest pod teren zabudowy usługowej, część działki przeznaczona jest pod teren zabudowy usługowo-mieszkaniowej.
	139/15, część działki 139/16	ok 12,4773	Działka nr 139/15 przeznaczona jest w części pod teren zabudowy usługowej, a w części pod teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług
	239, 240/3, 240/5, 241/3, 241/4, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537	43,17	Brak obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego
	42/19, 42/20, 42/21, 42/22, 42/23, 42/24, 42/25, 42/26, 42/27, 42/31, 42/32, 42/33, 42/34, 42/35, 42/36, 42/37, 42/39, 42/40, 42/41, 42/42, 42/43, 42/44	3,555	W planie obszar przeznaczony pod teren usług.
Razem		62,2023	
Łącznie powiat		116,2122	

Zródło: "Wspólna oferta inwestycyjna Samorządów Powiatu Kościerskiego – Serca Kaszub" 2014r.

W tabeli zaznaczono kolorem pomarańczowym obszary podlegające różnego rodzaju ograniczeniom wynikającym z ochrony środowiska – obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, obszary otuliny Parku Krajobrazowego, obszary ochrony konserwatorskiej, ochrony ekspozycji, obszary ochrony zbiorników wód podziemnych i inne. W związku z tym, atrakcyjność tych terenów istotnie spada.

Załącznik 5 Oczyszczalnie ścieków w powiecie kościerskim

Gmina	Oczyszczania	Wielkość (RLM)
Miejska Kościerzyna	oczyszczalnia ścieków w KOŚCIERZYNIE, ilość odbieranych ścieków w m ³ /d 3 249 sposoby oczyszczania: biologiczny, mechaniczny, chemiczny	23 512
Lipusz	oczyszczalnia ścieków w LIPUSZU ilość odbieranych ścieków w m ³ /d 167,37 sposoby oczyszczania: biologiczny, mechaniczny	2 443
Nowa Karczma	oczyszczalnia ścieków w LUBANIU ilość odbieranych ścieków w m ³ /d 305 sposoby oczyszczania: biologiczny, mechaniczny	2 450
	oczyszczalnia ścieków w REKOWNICY ilość odbieranych ścieków w m ³ /d 352 sposoby oczyszczania: biologiczny, mechaniczny	2 611
Kościerzyna	oczyszczalnia ścieków we WDZYDZACH KISZEWSKICH ilość odbieranych ścieków w m ³ /d 53 sposoby oczyszczania: biologiczny, mechaniczny	286
	oczyszczalnia ścieków w WIELKIM KLINCZU ilość odbieranych ścieków w m ³ /d 282 sposoby oczyszczania: biologiczny, mechaniczny	2 444
	oczyszczalnia ścieków w ŁUBIANIE ilość odbieranych ścieków w m ³ /d 260 obciążenie [RLM] 3300 sposoby oczyszczania: biologiczny, mechaniczny	
Karsin	oczyszczalnia ścieków w CISEWIU ilość odbieranych ścieków w m ³ /d 350 sposoby oczyszczania: biologiczny, mechaniczny, chemiczny	4 950
Stara Kiszewa	oczyszczalnia ścieków w STAREJ KISZEWIE ilość odbieranych ścieków w m ³ /d 170 sposoby oczyszczania: biologiczny, mechaniczny, chemiczny	1 211
	oczyszczalnia ścieków w GÓRZE ilość odbieranych ścieków w m ³ /d 6,2 sposoby oczyszczania: biologiczny, mechaniczny	67
Liniewo	oczyszczalnia ścieków w ORLU ilość odbieranych ścieków w m ³ /d 168,32 sposoby oczyszczania: biologiczny, mechaniczny	2 409
Dziemiany (brak informacji z roku 2012, dane z 2011 r.)	oczyszczalnia ścieków w DZIEMIANYCH ilość odbieranych ścieków w m ³ /d - 250 przepustowość projektowa [m ³ /d] - 690 sposoby oczyszczania: biologiczny, mechaniczny,	4 601
	oczyszczalnia ścieków w KALISZU ilość odbieranych ścieków w m ³ /d 17 przepustowość projektowa [m ³ /d] 36 sposoby oczyszczania: biologiczny, mechaniczny typu Sebiofikon	300
	oczyszczalnia ścieków w SCHODNIE ilość odbieranych ścieków w m ³ /d 6 przepustowość projektowa [m ³ /d] 22 sposoby oczyszczania: biologiczny, mechaniczny	160

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze strony <http://www.infoeko.pomorskie.pl>